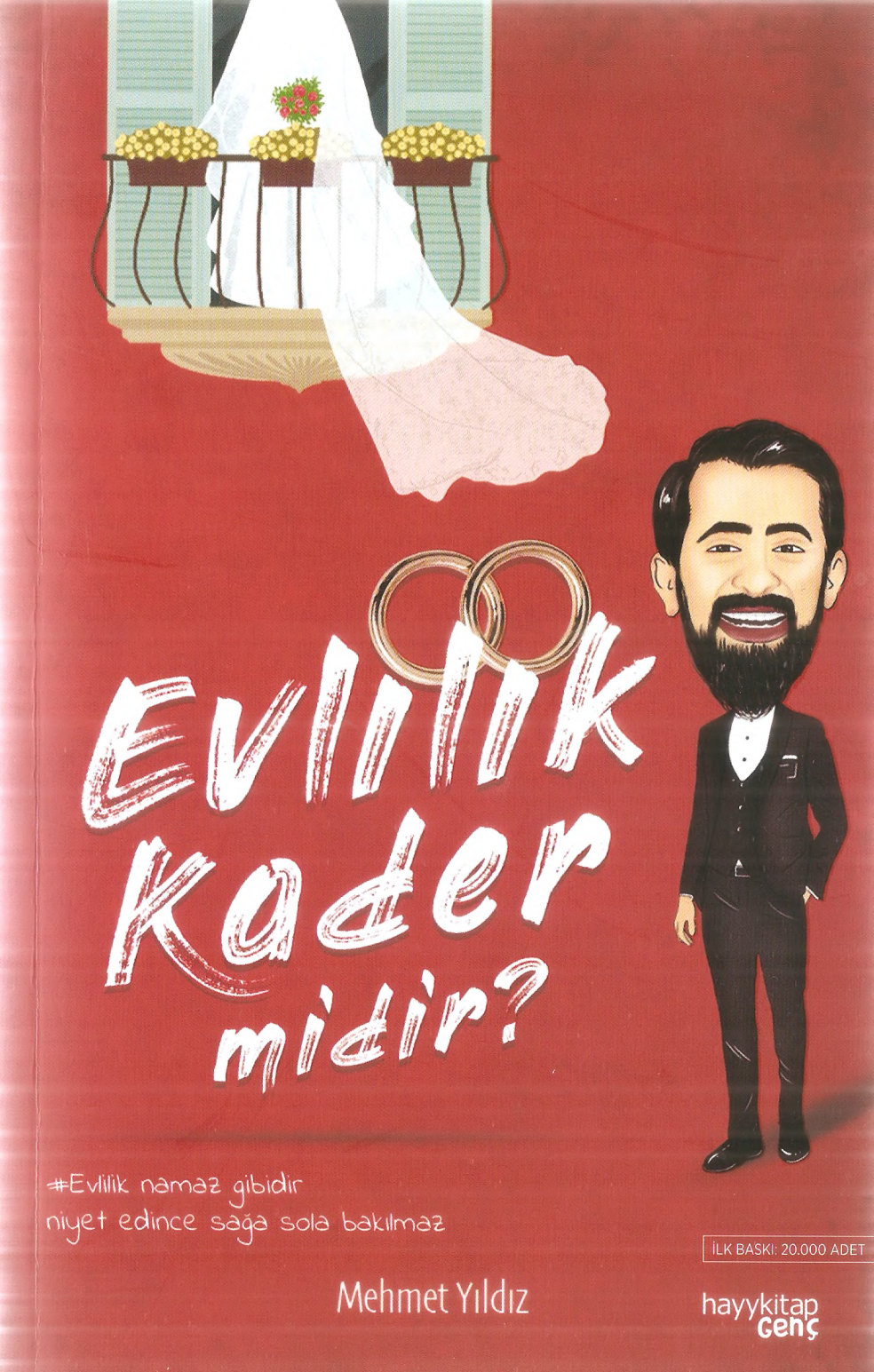

Evlilik
Kader
midir?
#Evlilik namaz gibidir
niyet edince sağa sola bakılmaz
İLK BASKI: 20.000 ADET
Mehmet Yıldız
hayykitap
Genç

Evlilik Kader midir?

Mehmet Yıldız

..... / ..... / .....

Mehmet Yıldız

Mersinli Alevi bir ailenin Mehmet Yıldız isminde, tantuniyi çok seven bir ferdi olarak büyüdüm. Tabii bu büyüme evrem dizilerdeki kadar rahat olmadı!

Hayatın keyifli geçtiğini zannettiğiniz günlerde, bir bakmışsınız Firavun'un türevi bir adam oluvermişsinizdir bu süreçte... İşte böyle yaşarken bile kalbim daraldığında, çevremde kimsenin elinin kalbime yetmemesi, kalbimin yapıldığı fabrika ve kalbimi yapan Sanatkâr arayışına itti beni. İyi ki de itmiş, elhamdülillah ite kaka bulduk bu yolu :)

Sonra kader diğer sürprizlerini tecelli ettirmek için benim biletimi İzmir'e kesmiş meğer...

Ege Üniversitesi'nde matematik bölümünü bitirdikten sonra ise ikinci meslek olarak matematik öğretmenliği yapıyorum.

İlk mesleğim mi?

Rabb'imi tanımak...

Mersin'de birkaç üniversiteli gencin birleşerek, bir bebeğin annesinin meme musluklarından beslendiği gibi, Risale-i Nur'un iman hakikatlerine doyurduğu musluklarından beslenerek iman gelişimimiz başladı. Sonra dertlenmeye başladık... Bildiklerimizi bilemeyenlere dertlenmeye...

Allah, kader planında bu acı ile kıvranan birkaç arkadaşla denk getirince ise, 300 metrekarelik yerde sosyal medyayı kullanarak milyonlarca insana ulaşmaya vesile olduk.

Demek bizim gibi arıza adamlar bile bu eserlerle bu hale gelebiliyormuş!

Tahmin ettiğimizden çok daha büyük bir kitleye ulaşmak nasip oldu. Yaptığımız sohbetleri Youtube, Facebook, Twitter gibi sosyal medya araçlarını kullanarak birçok kardeşimize ulaştırmaya çalıştığımızdan, birkaç yıl içinde bir de baktık milyonlara ulaşmak nasip olmuş.

Hatta birçok kardeşin, "Biz gelemiyoruz, izleyemiyoruz, bir çözüm yolu bulun," demesinden sonra yaptığımız sohbetleri canlı yayında da vermeye başladık.

Takipçilerimizin ise neredeyse yüzde doksanını gençler oluşturuyor. Bize ulaştırdıkları mesajlarda, bizleri tıpkı kendileri gibi gördüklerinden ve kendilerinin de bu işleri yapabileceğine güven duymaya başladıklarından bahsediyorlar.

Sosyal medyada üç yıl gibi bir süre zarfında milyonlara ulaşılınca anladım ki, Allah bizim gibi küçükleri böyle büyük işlere vesile ederek kendi büyüklüğünü gösteriyormuş...

Bugüne kadar muhaliflere az da olsa rastladık haliyle. Tahmin ediyorum ya bir kusurumuzu görmüş, omzumuzdaki akrebi söylemeye çalışmışlardır ya da ilk bakışta ne yapıyor bu gençler diye bizi anlamaya çalışıyorlardır. Allah hepsinden razı olsun, omzumuzdaki akrebi söyleyene rahmet...

Bediüzzaman Hazretlerinden aldığımız 'müspet hareket' düsturundan ötürü kapımızın önünde pankart açıp, "Sizi istemiyoruz," deseler bile, bize, "Yorulduysanız buyurun bir çay için, yine devam edersiniz yolunuza," demek düşer.

Sosyal medya:
youtube.com/hayalhanem
twitter.com/mehmedimyldz
instagram.com/mehmedimyldz
facebook.com/mehmedimyldz

Hayykitap'tan yayımlanan kitapları:
Evlilik Kader midir?, Mart 2020
Bu Kitabı Sakın Okuma!, Mayıs 2019
Başlarım Senin Aşkına, Kasım 2018
Benden Vazgeçme Ya Rab, Nisan 2017

İçindekiler

Önsöz *9*

Evlilik Kader midir? *11*

Kaderden mi Yoksa Kendi Nefsinden mi? *25*

Seni Benden Alan Kader mi? *33*

Zinayı Yaratan Allah mı? *45*

Sadaka Ömrü Uzatır mı? *59*

Allah Kaderini Yazdıysa Sen Seçim Yapamaz mısın? *71*

Ben İstemedim Allah Beni Neden Yarattı? *85*

Aşk mı Kaderi Kovalar, Kader mi Aşkı? *113*

Ateist Birine Kader Nasıl Anlatılır? *139*

Sonsöz *159*

Önsöz

Neşet Ertaş'ın,
"Aman kader kader de bu nasıl kader." diyerek bozlakçıları,
Grup Seksendört'ün,
"Kaderimde bu da mı vardı." diyerek rockçıları,
Tarkan'ın,
"Yolla yolla kaderim yolla." diyerek popçuları,
Azer Bülbül'ün,
"Kader bu kahretsin şansımız yokmuş.
Bir kere yüzümüz güldü mü bizim?" diyerek arabeskçileri coşturduğu bu çağda bizim de kaderinize dair söyleyecek birkaç sözümüz var elbet.
Tüm bu yaşadıklarınız ne kaderin size bir oyunu ne de bir zulmü.
Ne alnınıza kara yazı yazılmış sizin
Ne de örmüş kader ağlarınızı...
Sadece alışmak sevmekten daha zor geliyor... dünyaya alışıyoruz... kadere isyan ederek kaderin bize yüklediği sorumluluklardan kaçmaya alışıyoruz... Bu kaçamakların oluşturduğu vicdan azabından "herkes böyle" diyerek sıyrılmaya alışıyoruz... Ama tüm bunlarla maalesef yalnızca kendimizi kandırıyoruz. Zira deme güzel insan herkes benim gibi diye. Çünkü herkes sana ancak kabir kapısına kadar arkadaşlık eder. Herkesle aynı şeyleri yapıyor olmandan duyduğun teselli, kabrin öbür tarafında bir işine yaramaz.
Sana düşen, kabirde seni kurtarmayacak şeyleri kendine sığınak yapmak değil, kaderinden başına ne gelirse gülümsemek.
Şayet "Peki ama nasıl olacak bu gülümseme?"
diye soracak olursanız, asıl mevzu bundan sonra başlıyor. Bir kalem bir de defter alın elinize ve sayfaları takip edin :)

Ali Günaydın

Evlilik Kader midir?

Seni seviyorum...
Kaldırımlarda yürürken, bakışların istemediğim haram nazarlara değmesin diye
Gözlerini kaldırım taşları ile arkadaş kılmanı seviyorum.
Uykunun en tatlı yerinde aniden gönlüne düşüp uykularının kaçmasını,
Bana bir adım daha yaklaşabilmek için seccadeni serip akıttığın gözyaşlarını,
Yerde, gökte, baktığın her yerde beni bulmanı,
Benden başka her şeyi malayani sayıp,
Her ânında beni hatırlamanı seviyorum.
Benimle saatlerce muhabbet etmeni,
Muhabbet ederkenki o masumiyetini, içtenliğini seviyorum.
Havalar soğuduğunda "Üzerini sıkı giyin hastalanırsın." diye beni düşünmeni,
İleride kapıyı çaldığımda senin açma ihtimalini hayal ettikçe
Midemde oluşan o sancıyı seviyorum.
Tüm bunları seninle yaşamayı, evet en çok da bunu seviyorum.
Sevdanın en güzel tonuymuş sevdiğini Rabb'in için sevebilmek.
Seninle bu hikâyemizin elli-altmış yıl değil,

Sonsuz bir hayatta da devam edeceğine dair umut besleyebilmek...

Her insanın hayalidir sevdiği ile cennette de beraber olabilmek. Bu hayalin senedi ise Allah'ın rızasına uygun evlilikler yapabilmek.

Şimdi durup bir soralım mı kendimize?
Kaçımızın evliliği bu rıza dairesinde?
Ya da kaçımız, evliliklerini bu rıza dairesinde oluşturmanın peşinde?

Bugün nice evlilikler Allah'ın rızası gözetilmeden kuruluyor. Bunun için de sonsuzluk adı altında çıktıkları bu yolculukta birkaç anı ve çokça kalp kırıklığıyla yarı yolda kalıyor nicesi. Acı olan taraf şu ki, çoğu zaman yolda neden kaldığını bile bilmiyor insan. Yolda kalmasını kaderin omuzlarına yükleyip, kaderin yalnızca Allah'ın bilmesinin unvanı olduğunu düşünmeyerek kendisinin de eylemlerinden mesul olduğundan habersizce dökülüyor ağzından o cümleler: "**Kaderim böyleymiş, benim elimden ne gelir?**"

Peki, suç gerçekten kaderin mi? Bugün hâlâ çoğumuzun aklında aynı soru mevcut. Evlilik kader midir?
Beni, sevgiyi ve evleneceğim kişiyi yaratan Zat, benim kiminle evleneceğimi biliyor mu? Hadi, biraz daha dolduralım bu cümlelerin altını. Beraber bakalım biliyor mu, yoksa bilmiyor mu?

Erzurum'dan İstanbul'a doğru üç aracın yola çıktığını varsayalım.

Birinci aracımız Sivas'ta, ikinci aracımız Kırıkkale'de, üçüncü aracımız ise Bolu'da olsun. Güzergâhı incelediğimizde Bolu'da olan araç Kırıkkale'dekine kıyasla önde, yani gelecektedir. Kırıkkale'de olan araç ise Sivas'ta olana göre önde, yani gelecekte, Bolu'dakine göre ise geride, yani geçmiştedir. Son olarak Sivas'taki aracı da ele alırsak. O da diğer iki araca kıyasla geride, yani geçmiştedir.

Bir evlilik vaadi: "Kimse kimseye itaat etmesin, ikimiz birlikte Allah'a itaat edelim."

Şimdi size birkaç soru!

Araçlar arasında geçmiş, gelecek gibi tabirler kullanılırken yukarda olan ve üç aracı da aynı anda aydınlatan güneş nerededir? Güneş hangi araca göre geçmişte hangi araca göre gelecektedir?

Soru biraz tuhaf oldu değil mi? "Geçmiş, gelecek ve şimdi" gibi zaman ifade eden kavramlar güneş için geçerli değildir ki. Çünkü güneş, bu üç aracı da aynı anda aydınlatıp ışığı ile bu üç aracı aynı anda kuşattığından tüm bu tabirlerden münezzehtir. Aynen bunun gibi bizler de kâinatın yaratılması ile başlayan zaman yolculuğunun bir yerindeyiz. Bizden önce yaşayan ve yaşanan her şey bize göre mazide, yani geçmişte

kalmıştır. Bugün yaşanmakta, bu andan sonraki zamanlar ise bize kıyasla gelecek konumunda bulunmaktadır.

Araçlar ve güneş misalimizi hatırlayacak olursak, nasıl araçlar arasında geçmiş, gelecek kavramları konuşulurken güneş için bu kavramlardan bahsedemiyorsak, aynen onun gibi, Allah için de bu kavramlardan bahsedemeyiz. **Çünkü Allah geçmiş, gelecek, şimdiki zaman kavramlarından münezzehtir. O bütün zamanları ilminin ışığı ile kuşatmıştır.**

Şimdi belki de birçoğumuzun yanlış bildiği bir kelime üzerinden bu söylediklerimizi pekiştirelim. Ezel denilince aklımıza ne geliyor? "Ezelden beri" şeklindeki kullanımlarında sanki sadece geçmişi kapsayan bir kelimeymiş gibi değil mi? Hâlbuki durum hiç de böyle değil. **Ezel, başı ve sonu olmayan, zamandan ve mekândan münezzeh olan, hiçbir kayıt ve kaideye bağlı bulunmayan Allah'ın bir sıfatıdır.** Bu sıfat geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanın tamamını aynı anda kapsayan bir nitelik taşır. Bu durumu bir örnekle açıklayacak olursak... Bir çocuk zaman içinde büyür, gelişir ve olgunlaşır. Yani öncesi, şimdisi ve sonrası olan bir durumdur bu. Bu zamana bağlı olma kaidesi insan için geçerli olmakla birlikte çocuğun gelecekteki hali ancak yaşanarak kavranılır ve anlaşılır. Oysa Allah, ezelî ilmi ile her şeyi kuşattığı için O'nun ilminde geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman kavramları yoktur. O'nun nezdinde her şey şimdiki zaman hükmündedir.

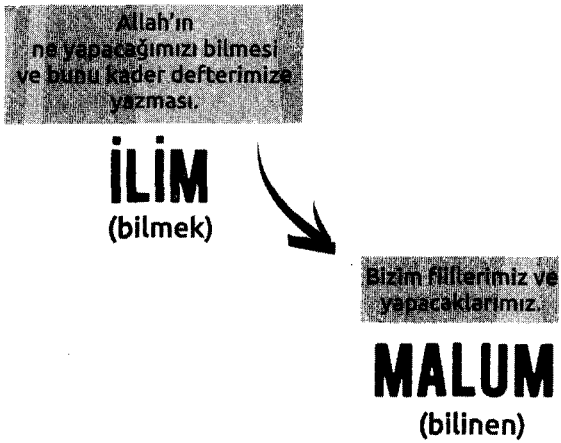
İşte Allah'ın ilminin geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği aynı anda kuşatmasına ezeliyet, bu zaman diliminde ne yapacağımızı bilmesine ise "kader" denir.

EZELİYET NOKTASI

Allah ezelî ilmi ile bütün zamanları aynı anda kuşattığından, bizim hür irademizle gelecekte ne yapacağımızı da bilir ve kader defterimizi bizim eylemlerimize göre yazar. **Yani bizler, Allah yazdı diye birini kendimize eş olarak seçmeyiz. Bilakis Allah, bizim kimi eş olarak seçeceğimizi geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği aynı anda kuşatan ezelî ilmi ile bildiğinden dolayı o kişiyi kader defterinde bize eş olarak yazar.**

Beyninizde yer edinmiş, "Kaderim buymuş, çekeceğim varmış, Allah yazdıysa ben ne yapayım" gibi cümlelerin bu yeni bilgiden sonra koşarak uzaklaşma sesleri ta buralardan işitiliyor. Hadi beynimizde hiç hak etmediği halde fazlaca yer kaplayan bu yanlış cümleleri kaçırmaya biraz daha devam edelim de doğru bilgilere yer açılsın.

"**Yani sen elmayı seviyorsun diye elmanın da seni sevmesi şart mı?**" diye tuhaf bir soruyla mevzuya girmeye çalışsam beni terlikle kovalamazsınız umarım. Sizi daha fazla meraklandırmadan başlıyorum anlatmaya. Şimdi, elimizde bir elma olduğunu varsayalım. Bu elmanın zihnimizdeki şekli bizim için ilim iken, elmanın bizim zihnimizden bağımsız mevcut şekli ise malumdur.

Şimdi size bir soru daha:
Acaba ben elmayı bu şekilde bildiğim için mi elma böyle veya elma böyle olduğu için mi ben böyle biliyorum? Yani benim ilmim, malum olan elmanın şekline mi bağlı yoksa malum olan elma, ilim olan benim bilmeme mi bağlı?

Hayır, hayır delirmedim. Kafamızda dönüp duran yanlış bildiğimiz doğruları düzeltmeye çalışıyorum sadece o kadar. Nöronlarınızı daha fazla kızdırmadan biraz daha açıyorum soruyu. Eğer ben elmayı karpuz olarak bilseydim elma kar-

puza dönüşebilir miydi? Tüm nöronlarınızın birleşip soruyu anlayabilme heyecanıyla "elbette hayır" diye bağırdıklarını işitir gibiyim. Bence de nöronlarınız haklı. Elbette malum olan elmanın şekli benim ilmime bağlı değildir çünkü ben onu bu şekilde bildiğim için elma bu şekle bürünmedi. Aksine elma bu surette olduğu için ben onu böyle biliyorum. Neyse, en iyisi siz nöronlarınızı daha fazla kızdırmadan elinizdeki elmayı yiyin de başka örneğe geçelim.

Farz edelim ki benim kasamda 500 TL var ve siz benim kasamda 500 TL olduğunu biliyorsunuz. İşte sizin benim kasamda 500 TL olduğunu bilmeniz "ilim", benim kasamdaki 500 TL ise "malum"dur.

Bizim en büyük yanılgımız Neşet Ertaş'ın da dediği gibi "Dünyayı gönlümüzce olacak sanmamız..."

Şimdi yine aynı soruyu, formatını değiştirerek bir daha soralım: Siz bildiğiniz için mi benim kasamda 500 TL var yoksa benim kasamda 500 TL olduğu için mi siz böyle biliyorsunuz? Yani ilim maluma mı tabi yoksa malum ilme mi tabi?

Elbette ilim maluma tabi. Yani siz bildiğiniz için benim kasamda 500 TL yok, aksine kasamda 500 TL olduğu için siz öyle biliyorsunuz. Eğer bunun tam tersi olsaydı, yani malum ilme tabi olsaydı siz benim kasamda 500 TL yerine 500.000 TL var derdiniz ve hepimiz zengin olurduk. O kadar parayı tek başıma yiyeceğimi düşünmediniz herhalde :)

Sanırım zihninizde Allah'ın bizim ne yapacağımızı bilip kader defterini buna göre yazması meselesi biraz daha geniş yer bulmaya başladı. Dilerseniz son bir misal verip biraz daha sağlamlaştıralım bu doğru bilgilerin yerini. Sağlamlaştıralım ki

bir daha yanlış bilgiler yer edinmeye kalkmasın zihninizde.

Bir padişahın misafirhanesinde bulunduğumuzu farz edelim. Bu misafirhanede giriş katta bir hol ve katlara gitmemizi sağlayacak bir asansör bulunsun.

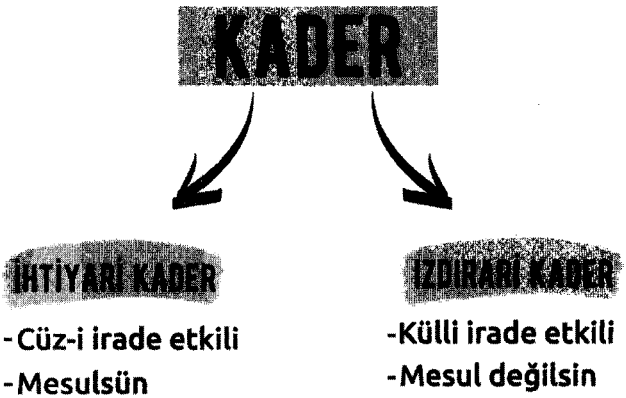
Misafirhanenin 1. katında çok leziz yemeklerin olduğu bir tesis, 2. katında yemekten sonra manzara eşliğinde çayınızı içip dinlenebileceğiniz bir tesis, 3. katında etrafı çok güzel çiçeklerle dolu yürüme alanlarının bulunduğu bir tesis, 4. katında spor salonları, 5. katında başka güzellikler... Derken her katında ayrı nimet ve ihsanların bulunduğu ve yukarı doğru çıktıkça bu nimet ve ihsanların arttığı bir dizayn düşünün. Aynı misafirhanenin alt katına inildikçe -1. katta 100 derece, -2. katta 200 derece, -3. katta 300 derece olarak her bir kat inildiğinde 100 derece artan bir sıcaklık dizaynı düşünün.

Misafirhanenin üst katındaki güzelliklerin de alt katındaki azap yerlerinin de oluşturulmasında bizim hiçbir tesirimiz yoktur. Onların oluşturulması ve dizaynı bize değil, padişaha aittir. Bu misafirhanede bize verilen tek imkân, yukarı katlara çıkmak için de aşağı katlara inmek için de asansöre binmek ve istediğimiz katın düğmesine basmaktır. Bizler asansörün üst kat düğmelerine basarsak asansör bizi üst katlara, alt kat düğmelerine basarsak bizi alt katlara götürecektir. Çünkü düğmeye basma işi, yani irade bize aittir. Aynen öyle, bu kâinatta sahip olduğumuz tek şey yalnızca bir asansör düğmesi niteliğindeki cüz'i irademizdir. Karşımıza çıkan olayları, güzellikleri ve çirkinlikleri yaratmak ise Cenab'ı Allah'a aittir.

Bizdeki cüz'i irade esasen zayıf ve basit olmakla birlikte, Allah yaratacağı hadiselerde bizdeki cüz'i iradeyi bir şart olarak

koymuş ve bizlere manen, "**Ey kulum! Sen kendi istek ve iradenle hangi yolu istersen seni o yolda yürütürüm. Öyleyse mesuliyet sana aittir.**" demiştir. Edindiğimiz bunca hakikatten sonra sıra geldi aklımızda da kalbimizde de evliliğin kader olup olmadığına dair yer edinen putları İbrahim olup kırmaya.

Allah insanın kaderini ikiye ayırmıştır

Bunlardan biri ihtiyarî kaderdir ki yukarıda bahsettiğimiz ezel, ilim maluma tabi ve cüz'i irade kavramları kaderin bu nev'ini açıklar niteliktedir. Burada kul, tercih ettiği her şeyden mesuldür çünkü irade kendisine bağlıdır. Biz neye karar vereceksek ve ne yapacaksak Allah geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği aynı anda kuşatan ezelî ilmi ile bilmiş ve o şekilde **Levh-i Mahfuz'a** yazmıştır.

Evlilik konusunda İslam öncelikle bir Müslüman kadının bir Müslüman erkekle, bir Müslüman erkeğin de ancak Müslüman veya ehli kitap bir kadınla evlenmesine ruhsat vermiştir.

Bunların dışındaki evliliklerin tamamını Müslümanlara haram kılmıştır. Bu ölçüye göre kurulacak evliliklerde istenen iman birliği sağlandıktan sonra maddî, sosyal, kültürel, eğitsel ve fiziksel şartların da kriterler arasına dâhil edilmesini ve bu ölçülerde ideal dengenin sağlanmasını istemiştir.

Sıra geldi evlenmeyi düşünen bireylerin bu süreçte neler yapması gerektiğini anlatmaya. Bu kişiler ilk olarak kafalarında adaylar için kriterler belirlemeli ve helal yollar dâhilinde aramaya başlamalıdırlar. Allah istedikleri vasıflara sahip kişileri karşılarına çıkardığında ise fikrine güvendikleri kişilere danışmalı, onların durum değerlendirmesini göz önünde bulundurmalıdırlar. Burada başkalarına danışma fikri oldukça iç karartıcı gibi görünse de bu tür konularda başkalarının tecrübeleri sandığımızdan çok daha önemlidir.

Çünkü gençlik damarı akıldan ziyade hissiyatı dinler. His ve heves ise kördür, akıbeti göremez. İşte tam da bu noktada çıkılacak olan bu uzun yolculukta sizin göremediğinizi görmeye muktedir olan insanlar oldukça kıymetlidir. Bu insanlar yine seçme iradesini size bırakarak şartları daha geniş çaplı değerlendirir ve sunarlar. Evlenecek olan kişiler bu değerlendirme sonucu konuşur ve anlaşma sağlanırsa bu zorlu seçim süreci biter, tatlı anıların başlangıcı olan nişanlılık süreci başlar. Kırk yıl hatırın sunulacağı kahve içmeler, beraber gezmelere gidip anı biriktirmeler, baş başa kalınan o özel vakitler ve daha niceleri...
Diye devam etmek isterdim satırlarıma ama *bu saydıklarımın hepsi haram :)*

Nişan sadece bir evlenme vaadi ve nikâhın başlangıcıdır. Evlilik ve nikâhın kendisi değildir. Bunun için nişanlılık evresin-

de çiftlerin evliymiş gibi davranmaları ve yanlarında birileri olmadan baş başa görüşmeleri, konuşmaları, gezmeleri, el ele tutuşmak gibi tensel temasları, kısacası aradaki mahremiyet sınırlarını aşmaları doğru değildir. Evlenecek kişilerin nikâh akdini tam anlamıyla gerçekleştirene kadar bu ölçülere dikkat etmeleri gerekir. İşte bu uzun ve meşakkatli yolculuk olan evlilik sürecinde Allah'ın seçeceğimiz eş adayını ezelî ilmi ile bilmesi kader olurken, onu bizim tercih etmemiz ise cüz'i iradedir.

Cenab-ı Allah ekseriyetle evlilikleri ihtiyarî kaderde, yani kişinin tercihleri neticesinde bulmasını sağlar. Burada önemli olan ayrıntı, Allah, evlenmek için kimi bulacağımızı bilir ve sadece sebeplere müracaat edilmesini ister ama bazen de Cenab-ı Allah'ın öyle kulları olur ki, onların evlilikleri kaderin ikinci kısmı olan ızdırarî kadere girer. Parmaklarını bile oynatmasalar Allah ya onlara çok hayırlı bir eş verir bolca şükretsinler diye ya da çok çileli, sıkıntılı bir evlilik yaşatır çokça sabretsinler diye.

Zamanı gelince olur. Vakti tamamlanınca geçer. Sabredersen değer. Ama evvela kısmet, evvela kâder!

Kaderin bu kısmına dâhil olan isimlerden biridir İmam-ı Azam Ebû Hanife Hazretlerinin babası Sabit Hazretleri. Sabit Hazretleri, küçük yaştan beri ahlakı temiz, takva ve vera sahibi bir insan idi. Yüzü gayet nurlu olup zühdü, salahı ve ilmi pek zengindi.

Sabit Hazretleri bir gün bir dere kenarında abdest alıyordu. Suda bir elma gördü ve abdestten sonra suda çürüyüp gidecek olan o elmayı alıp yedi. Fakat Sabit Hazretlerinde beklenmedik bir hal görüldü. Tükürüğünde kan vardı. Sabit Hazretleri

şimdiye kadar böyle bir hal ile karşılaşmadığı için bu kanın elmadan ileri geldiğini düşündü ve yediğine pişman oldu. Sabit Hazretleri bu pişmanlıkla elmanın sahibini bulup helalleşmek için dere boyunca gitti. Nihayet yediği elmaya benzeyen bir meyve bahçesi gözüne ilişti. Etrafta gördüğü kimselere bahçenin sahibinin kim olduğunu sordu. İnsanlar bahçe sahibinin gayet cömert ve ihsan sahibi olduğunu, değil bir elma, ağaçta bulunan tüm elmaları toplayıp götürse yine ona bir şey demeyeceğini Sabit Hazretlerine anlatmaya çalışsalar da Sabit Hazretlerinin gönlü mutmain olmadı ve bahçenin sahibini buldu. Başına gelenleri anlattı ve bahçe sahibinden ya elmanın parasını almasını ya da elmayı helal etmesini istedi.

Bahçe sahibi Sabit Hazretlerinin bu halini görünce takva ve verasında samimi olup olmadığını öğrenmek istedi ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

- Yediğin elmam için bana ne vereceksin?

- Altın, gümüş neyim varsa onu vereyim.

- Ben altın gümüş istemem ama eğer kıyamette senden davacı olmamı istemezsen bir şartım var.

- Nedir?

- Bahçemde çalışman.

Sabit Hazretleri ahirete kul hakkı ile gitmemek için bahçe sahibin şartını kabul etti. Bir müddet çalıştıktan sonra bir gün yine bahçe sahibine gitti ve helallik istedi. Bahçe sahibi ise Sabit Hazretlerinin tekrar helallik istemesi üzerine, "Son

bir şartım daha var, onu da kabul edersen hakkım sana helaldir." dedi. Sabit Hazretleri, "Şartınız nedir, lütfen söyleyin!" dedi.

- Yapacaksan söyleyeyim.

- İslamî şartlara uygunsa yapabilirim.

- Benim kör, sağır, dilsiz ve kötürüm bir kızım var. Onunla evlenmeye razı olursan o zaman yediğin elmayı sana helal edebilirim.

Sabit Hazretleri bahçe sahibinin bu teklifini biraz düşündükten sonra ahirete kul hakkı ile gitmemek için teklifi kabul etti. Düğün hazırlıkları yapıldı ve nikâh kıyıldı. Sabit Hazretlerinin ilk gece odaya girmesi ile çıkması bir oldu. Hemen kayınbabasına, "Efendim galiba bir yanlışlık oldu. İçeride sizin bahsettiğiniz vasıflarda bir kız yok. Tam tersi, görür gözü, işitir kulağı, konuşur tatlı dile ile güzeller güzeli bir kız var." dedi.

Kayınbabası Sabit Hazretlerinin bu haline tebessüm ederek, "**Evladım o benim kızım, senin ise helalindir. Ben sana kör dediysem o hiç haram görmemiştir. Sağır dediysem o hiç haram işitmemiştir. Dilsiz dediysem o hiç haram konuşmamıştır. Kötürüm dediysem o hiç harama gitmemiştir. Var git helalinin yanına. Allahü Teala mübarek ve mesut eylesin.**" demiştir.

İşte ızdırarî kaderin bir araya getirdiği o kıymetli anne babadan da İmâm-ı Azam Ebû Hanife Hazretleri dünyaya gelmiştir.

Velhasıl güzel insan, güzel bir gönle sahip olmak senin bu uğurda gösterdiğin çabanda aslında... Arıyı kraliçesiz, karıncayı beysiz bırakmayan Allah senin çabanı da neticesiz bırakmayacaktır tasalanma.

Kaderden mi Yoksa Kendi Nefsinden mi?

Seçen kader mi yoksa ben miyim?

Bazen gönlüm,
İnsanların birbirlerini yürekten, çıkarsızca, kırmadan, dökmeden sevdikleri o kutlu saadet diyarına göçmek istese de
Ne yapalım ey gönlüm!
Sana da ahir zamanın samimiyetsiz, soğuk, çıkarcı kuyusunda
Karşılıksız, içten ve gölgesiz sevgileri arama zahmeti düştü.
"Bugün herkes her şeyin farkında ve herkes her şeyi bile isteye yapıyor" diye
Beynime, gönlümü tasdik eden cümleler hücum ettikçe
Sabırlı ol Mehmedim, sabırlı ol diyorum.
Bizim de payımıza kendini bilen,
Kendini bildiği için Rabb'ini bilen insanlar olmak düşecektir elbet.
Kendini bilmek ne yerli yerinde bir tabir...
Had belirlercesine, hudut çizercesine...

Bugün etrafımız, bu hududu aşıp had bilmeyen, tüm güzellikleri kendine, tüm çirkinlikleri ise kadere yükleyen insanlarla doldu taştı. Bir türlü sıyrılamıyoruz. Hâlbuki "**Ben kader mahkûmuyum!**" diye ortalıkta naralar atıp hem üzerine düşen sorumluklardan hem de yaptığı kötülükleri üstlenmekten kaçan bu zümrenin bir gün evine gitsek ve çocuğunun kafasına silahı dayayıp öldürsek. O insan da tam bize saldıracakken, "Dur! Ne yapıyorsun? Sen kader mahkûmusun. Bu işleri yapan ben değilim, kader." desek ya da aynı zümrenin iş yerine gidip evini, arabasını, tüm mal varlığını gasp edip el koysak, tam bize sinirlenip üzerimize doğru gelirken de, "Yahu neden bize suç atıyorsun ki? Sen kader mahkûmusun." desek nasıl bir manzara ortaya çıkardı acaba? Elbette bu durumu asla kabul etmezdi. Demek ki şunu iyi anlamak gerek: Güzel sonuçlar doğuran hadiselerde "**Bu işi ben yaptım!**" diye üzerine alıp kötü sonuç doğuran hadiselerde ise, "**Ben kader mahkûmuyum!**" diyen insan kaderin değil bizzat kendi nefsinin mahkûmudur.

Bu zümreye mensup insanlar, sonuç olumsuz olduğunda suçu kadere yükleyip hâşâ zalimlik gibi en edna bir kimliği Allah'a isnat ederek ne derin bir çukura düştüklerinin farkında bile değillerdir. Hâlbuki insan, imanın paket halinde program olduğunu ve bütünlüğünün bozulamayacağını bir bilse, düştüğü bu hezeyan çukurundan öyle bir hışımla çıkar ki kendi nefsi bile hayrete düşer. Çünkü bugün burada kaderi tenkit ederek bilinçsizce söylediği sözler aslında Allah'a, peygamberlere, Kur'an'a ve diğer rükünlere de dokunur. Kartopu etkisi gibi, kader noktasında sarf edilen en ufak bir söz sadece kadere değil, imanın tüm rükünlerine sirayet eder. Dilerseniz bu sirayetin nasıl gerçekleştiğini bir örnekle somutlaştırmaya çalışalım.

Bir gün bir camiye gitseniz ve içerde İslamî usullere uygun giyinmiş, tadili erkân ile namaz kılan, Allah'tan, kitaptan, peygamberlerden bahsederken insanı hayrete düşürecek bir ilimle konuşan ama mevzu kadere gelince, "**Bendeki kader de kader mi be kardeşim. Başıma öyle şeyler geldi ki ne diyeyim, kader utansın! Alnıma kara yazı yazılmış.**" diye cümleler kullanan birine rast gelseniz ne düşünürsünüz? İşte o gördüğünüz şahıs ne kadar tadili erkân namaz da kılsa, ne kadar İslamî usullere uygun da giyinse, dilinden Allah kelamı da düşmese, çok üzülerek söylüyorum ki namaz kılan bir kâfirdir! Çünkü iman paket halinde, bozulmaz bir rükündür ve o şahıs kaderi tenkit edip onu aradan çıkararak bu paketi bozmuş durumdadır.

"Allah, kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemez. Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararınadır." (el-Bakara, 2/286)

Ha bu arada şayet, "Neden bozulsun canım, öyle şey olur mu? İnsan bir cümle etti diye imanı elden gider mi?" diye şeytan kulağınıza fısıldayacak olursa, ona imanda her rüknün öteki rükne zincirleme şekilde bağlı olduğunu söyleyin. **Mesela meleği inkâr eden birinin otomatik olarak Cebrail'in Rasulullah'a (s.a.v.) vahiy (Allah'ın emirlerini) getirmesini, Kur'an'da geçen melek bahislerini ve daha pek çok imanî bahisleri de inkâr etmiş olacağını ve bu durumda ortada imanının kalmayacağını söyleyin.**

İşte "**Biz kaderin mahkûmuyuz!**" diyerek kötülükleri kadere verip iyilikleri kendine alan insanlar bu misallerle ne kadar büyük bir vartaya düştüklerini daha iyi anlasınlar.

Allah-u Teala Nisâ suresi 79. ayette;
"**(Ey insan!) Sana iyilikten her ne gelirse bil ki Allah'tan-**

dır. Kötülükten de başına her ne gelirse bil ki o da nefsindendir. (Ey Resulüm!) Biz seni insanlara bir elçi olarak gönderdik, şahit olarak Allah yeter." diyerek aslında tüm iyiliklerin Allah'tan, tüm kötülüklerin de kendi nefsimizden olduğunu bizlere net ifadelerle sunmuştur. Hadi bir misalle mesuliyetin neden bize ait olduğunu zihnimize daha iyi yerleştirelim.

Siz bir padişah olun, ben de sizin maaşlı bir memurunuz. Bir gün siz bana 100 külçe altın verseniz ve "Filan beldeye git, orada köprü yaptır." deseniz ve ben de gitsem istediğiniz yere köprüyü yaptırsam. Bu iyilik sizin iyiliğiniz mi olur yoksa benim iyiliğim mi? Elbette, padişah olan sizin iyiliğiniz olur değil mi? Çünkü şehri yöneten, fikri sunan, fikrin hayata geçirilmesi için 100 külçe altını veren sizsiniz. Ben ise sadece emirleri yerine getirmekle mükellef maaşlı bir memurum. Peki, aynı senaryoda sizin verdiğiniz o 100 külçe altını ben çalsam ve sizin istediğiniz yere köprü yaptırmak yerine canımın istediği yere meyhane yaptırsam. Bu benim kötülüğüm mü olur yoksa sizin kötülüğünüz mü?
Elbette, nefsine yenik düşen benim kötülüğüm olur. Burada size hiçbir suç isnat edilemez.

Başka bir misal daha verelim. Her insan ömründe bir kere de olsa sadaka vermiştir öyle değil mi? Yani eğer vermediyse bile bu satırları okuduktan sonra, en azından kalan kısımları nefsine alabilmesi adına sadaka vermekle yükümlü diye düşünüyorum.

- İşte, hayır ciheti ile verdiğimiz o sadakayı da sadakayı verecek olan kişiyi de kim yarattı?

- Allah!

Peki, sadaka vereceği kişiyi kim yarattı?

- Allah!

İkisinin bulunduğu mekânı kim yarattı?

- Allah!

- Sadaka verecek adamın elindeki parayı kim yarattı?

- Allah!

Sonu gelmeyecek bu sebepler silsilesinde anlatmaya çalıştığımız önemli bir ayrıntı var. Allah, sırf sen hayır işleyebilesin diye seni, hayrı vereceğin kişiyi, hayır parasını ve bu hayır için gerekli tüm şartları yaratıyor ve burada sana yalnızca elindeki parayı hayır sahibine iletmek kalıyor. Yani Rabb"n sırf sana sevap kazandırmak için tüm şartları hazır ediyor ve sana verdiği bunca nimet içinden bir kısmını O'nun yolunda harcayarak yine O'nun yarattığı cennete gitmeni istiyor. Ne muazzam bir sevgi göstergesi değil mi! Tıpkı Alvarlı Efe'nin dediği gibi, "**Rahmet güneşi doğmuş, yağmadır alan alsın!**" misalinden...

İnsan ise ne çok zalim!

Kulunu böylesine seven, onu cennete koymak için her şeyi hazır eden Rabb'ine karşı insan hâlâ "Beni neden cehenneme göndermek istiyor? Madem cennete veya cehenneme gideceğimi biliyor beni neden yaratıyor?" diye ithamlarda buluna-

biliyor. Tüm bu rahmet şölenine gözlerini kör edip bulanık zihninin çıkmaz sokaklarında sersem sarhoşluğunu kendine yoldaş edip gezebiliyor. Çünkü bu soruların sahibi güzel insan, dünyaya gelmesinin ana gayesini cennete veya cehenneme gitmek olarak görüyor.

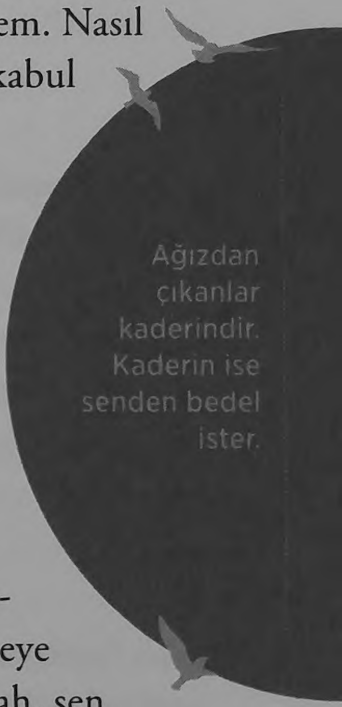
Yüce Allah Zariyat suresi 56. ayette;
"**Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.**" buyururken bir hadis-i kutsîde de "**Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim.**" diyor. Peki, Allah bize burada ne demek istiyor?

Bütün kâinat Allah'ın esmasının bir boyasıdır. İnsan bu kâinattaki fiillere bakarak nasıl bir Allah'a iman ettiğini daha iyi anlıyor. Mesela, siz hiç acıkmayan biri olsaydınız Allah'ın er-Rezzak (rızık veren), görme nedir bilmeyen ve dolayısıyla çevresindeki güzellikleri göremeyen biri olsaydınız el-Bâsir (her şeyi gören) esmasını anlayamazdınız. Eğer Allah evinizi, arabanızı, işinizi dolaylı olarak sizin yönetiminize vermeseydi yani siz onlara sahip olmasaydınız Allah'ın da bu koca kâinata nasıl sahip olup onu nasıl yönettiğini anlayamazdınız. İşte Allah, bizler O'nu her daim daha iyi anlayıp en güzel şekilde tanıyarak O'na hakkıyla kulluk edelim diye bizleri yaratmıştır. Bu, Allah'ın bizi yaratmasının birinci hikmeti olmakla birlikte bizi yaratmasının başka hikmetleri de vardır. Şimdi gelelim diğer hikmete...

Lisede bir matematik sınavına gireceğimizi varsayalım. Sınava beraber çalıştığımız arkadaşımla tam sınava gireceğimiz esnada öğretmen yanımıza gelip, "Sizin sınava girmenize gerek yok!" diyerek arkadaşıma 90, bana ise 30 veriyor. Bu durum ne kadar adil olur sizce? Böyle bir durum karşısında itiraz et-

meyecek kimse yoktur diye düşünüyorum. "Tekrarat sabit kılar." düsturundan hareketle meseleyi daha da sabit kılmak amacıyla bir örnek daha verelim.

Şimdi ben bir gün gelip sizi evinizden yaka paça alsam ve karakola götürsem. Orada da size bir sürü dayak attıktan sonra, "50 yıl cezalısın, gir hapse!" desem ve siz 50 yıl boyunca bana "Neden beni hapse attınız? Suçum ne? Ben burada olmayı hak edecek ne yaptım?" diye sormanıza rağmen ağzımı açıp da size tek bir kelime dahi söylemesem. Nasıl olurdu? Zalimce olurdu değil mi? Şüphesiz bu, kabul edilmez bir zulüm olurdu.

Tıpkı bu örneklerde olduğu gibi, Allah seni alsa ve direkt cehenneme koysa ve sen, "Ya Rabb, ben neden buradayım? Ben bunu hak edecek ne yaptım?" dediğinde de hiçbir açıklama yapmasa. Bu da hâşâ ne kadar hikmetsiz olurdu değil mi? Oysa tüm nizam ve intizamıyla bu kâinatı hayretfezâ bir hikmetle yaratan Rabb'inin böyle bir hikmetten yoksun olduğunu düşünmek, bulanık zihninin ışık geçirmeye müsamaha göstermeyen gafletindendir. İşte Allah, sen cenneti mi hak ediyorsun yoksa cehennemi mi, sana göstermek için seni bu dünya sürecine dâhil etti ve mesuliyetin sana ait olduğunu anlaman için de seni türlü imtihanlara tabi tuttu.

Velhasıl...

Ey insan! Bu dünya serüveninde başına gelenlerin nereden geldiğinin cevabını bulmak istediğin zaman cevabı kendinde ara. Elini vicdanına koy ve sor ona, senden mi yoksa

kaderden mi? O her daim doğruyu söyleyecektir sana, velev ki sendeki vicdan ölmemiş ola...

Seni Benden Alan Kader mi?

İnsan, içinde kendini bulduğu şarkıyı, filmi, hikâyeyi daima çok sever. Çünkü orada yaraları vardır ve genellikle **yaraları bir olanlar, yaşantıları da bir olanlardır.** Sen de bu satırlara kadar geldiğine göre belli ki bizimle ortak yaraların var. Bu yaraları beraber sarabileceğimize olan inancımla bizim için kaleme aldığım bu kitaba, yaşantımızdan bazı kesitlerle devam edelim.

Hayatınız boyunca hiç;
"Bu bölümü değil de başka bir bölümü okusaydım şimdi daha kariyerli bir işe sahip olabilirdim. Sigara içmeseydim bu hastalığa yakalanmazdım. Neden bu teklifi kabul ettim ki, etmeseydim aileme daha çok vakit ayırabilirdim. Sınavlarımı son zamana bırakmayıp önceden çalışsaydım daha yüksek notlar alabilirdim. Babamın sözünü dinleseydim o arabayı daha ucuza alabilirdim. Annemi başka hastaneye götürseydim belki onu tedavi ederlerdi ve annem ölmezdi" dediğiniz oldu mu?

Yoksa, "Benim yaptığım hiçbir şeyin önemi yok, kaderimde varsa olur. Aman bunların ne önemi var, bana yazılmış bir

kader var zaten. Ben nasılsa o kaderde yazılanı yaşayacaktım." mı dediniz? "Bu sınava çalışsam da çalışmasam da kaderimde hangi not varsa onu alacağım zaten." Hatta belki de işi abartıp, "Ben intihar etsem sorumlu mu olacağım, kaderimde yaşamak varsa zaten ölmem." demiş olsanız iş ne kadar sıkıntılı noktaya gidiyor değil mi?

İster ilk kısımdaki cümleleri söylesin diliniz ister ikinci kısımdaki cümleleri. Hiç fark etmez, yanlış yoldasınız. Kader cihetinde başımıza gelen olaylarda ne küllî iradeyi yok sayarak sadece sebepleri ön planda tutup hayatını bu sebeplere göre planlayan Mutezile mezhebinin görüşü, ne de cüz'i iradeyi tamamen aradan çıkarıp tüm sorumluluğu kadere yükleyen Cebriye mezhebinin görüşü doğrudur. Bizim olaylara bakış açımızın tamamen ehl-i sünnet dairesinde olması gerekir. Peki, kaderde başımıza gelen olayları ehl-i sünnet dairesinden nasıl değerlendirmeliyiz? Bir örnekle bu durumu inceleyelim.

Diyelim ki ben bir gün silahımı çektim, adamın birine sıktım ve adam öldü. Şimdi bu durumda insanın aklında iki soru oluşur:

- **Adam ben kafasına silah sıktığım için mi öldü? Yani eğer ben silah sıkmasaydım biraz daha yaşayacak mıydı?**
- **Yoksa adamın ölmesinin benim onun kafasına silah sıkmamla bir alakası yok. Ben silah sıkmasam bile adamın alacağı nefes sayısı belli olduğundan başka bir sebepten de olsa ölecek miydi?**

Bu durumu, sebepleri ön planda tutan Mutezile görüşü, "Eğer silahı sıkarken Mehmet'in eli kaysaydı adam ölmezdi. Mehmet tam tetiğe basacakken silah tutukluk yapsaydı adam öl-

mezdi. Mehmet'in kullandığı silah Desert Eagle (7.65) değil de Magnum olsaydı adam ölmezdi. Ölmezdi, ölmezdi, ölmezdi..." olarak değerlendirir.

Zorunluluğu ön planda tutarak cüz'i iradeyi aradan çıkaran Cebriye görüşü ise, "Mehmet silahı sıkmasa, yoldan geçen araba adama çarpsa bile adam ölecekti. Mehmet'in sıktığı kurşun adama isabet etmese bile adam ölecekti. Mehmet eline silahı almasa bile adam ölecekti. Ölecekti, ölecekti, ölecekti..." diye değerlendirir. İki görüşün de yanlış olduğunu tekrar belirterek gelelim ehl-i sünnet dairenin bu olayı nasıl değerlendirdiğine.

Ehl-i sünnet görüşüne göre öncelikle böyle bir sorunun sorulması için Allah'ın katil (öldüren kişi) ile maktulü (öldürülen kişiyi) aynı anda ezelî ilmi ile bilmediğini farz etmek gerekir. Yani Allah, Mehmet'in falan şahsı öldüreceğini ezelî ilmi ile bilemedi ve maktule bir ömür tayin etti ama Mehmet maktulü tayin edilen ömrün sonuna ulaşamadan yakaladı ve öldürdü. Sanki Mehmet onu öldürmeseydi o daha yaşayacaktı. Bahsedilen bu durumun olması mümkün değildir. Zira Allah için zaman mefhumunda "önce-sonra" kavramları olmadığı için ezelî ilmi ile katil ile maktulü aynı anda kuşatmıştır ve ezelde Mehmet'in falan şahsı öldüreceğini bildiği için o şahsa o kadar ömür tayin etmiştir.

Tüm bunlardan da anlaşılıyor ki, aklımıza gelen bu soruların temelinde Allah'ın ezelî ilminin katili ve maktulü aynı anda kuşatamadığı düşüncesi, sanki Allah'ın öldürülen kişiye ömür tayin ederken katilden habersiz olması gibi sakıncalı bir

düşünce yatmaktadır. Eğer insan, birkaç sayfa önce bahsettiğimiz "ezelîyet" ve "ilim maluma tabidir" kavramlarını tam anlamıyla aklına ve kalbine sindirebilirse bu sorular beyninde yer edinmeyecektir.

Şimdi, sahip olmamız gereken ehl-i sünnet görüşüne göre bu ve buna benzer kader bahislerinde nasıl düşünmemiz gerektiğini tek cevap halinde bir kez daha tekrar ederek meseleyi tamamlayalım. Allah'ın ezelî ilmi, katille maktulü, yani öldürülen kişiyi aynı anda kuşatmıştır. Allah katilin iradesini kullanarak maktulü öldüreceğini bildiği için maktule o kadar ömür tayin etmiştir. Eğer katil öldürmeyecek olsaydı öldürülen kişi yine de ölecek miydi veya yaşayacak mıydı, o sadece Allah'ın bileceği bir durumdur. O kısım bizim için **meçhuldür**, yani bilinemez.

Silah örneği ile Mutezile-Cebriye bakış açılarını zihnimizde kodladıktan sonra gelin bu iki kavrama kader bahsinde neden yer verdik biraz da onun üzerine konuşalım. Bugün çevremiz güzel işleri kendi üzerine alıp kötü işlerde ise işin içinden sıyrılarak suçu başkasına atan insanlarla dolup taşıyor. En basitinden trafikte kaza yapmaktan son anda kurtulan birinin, "**Tam kaza yapacaktım ki son anda direksiyonu kırdım. Neyse ki bir şey olmadı.**" diyerek kurtuluş kahramanlığını üzerine aldığına, kaza yaptığında ise, "**Şuna bak, adam göz göre göre geldi çarptı arabaya!**" diyerek mesuliyeti karşı tarafa attığına pek çok kez tanık olmuşuzdur. Diğer bir deyişle, bir öğrenciye sınav notunu sorduğunuzda yüksek aldıysa "**90 aldım!**" deyip düşük aldıysa "**Hoca 20 verdi!**" demesi ile eşdeğer bir durumdur aslında bu.

Bu örnekler çoğaltılabilir ancak burada anlatmaya çalıştığımız sende, bende, hepimizde olan hastalıklı bir bakış açısının varlığıdır. Olumlu işleri kendimizden bilip olumsuz işlerin mesuliyetini başkalarına yükleye yükleye hiçbir şeyi içimizde yoğuramaz hale geldik. Nefsimiz sevaplarda "Ben Mutezileyim!" dedikçe günahlarda da Cebriye'nin safında yer almak istiyor. Peki, bunun nedenini hiç düşündük mü? Çünkü sevaplarda "Bunu ben yaptım, başarının sahibi benim!" diye muvaffakiyete ortak olacak. Günahlarda ise "Benim ne suçum var, ben kader mahkûmuyum!" diye mesuliyetten kaçacak.

Demek ki nefis iyi işlerde gururu çok sevdiği için Mutezile, kötü işlerde ise hep başkalarını suçlayayım da mesuliyet bana kalmasın bakış açısına sahip olduğu için Cebriye konumundadır. Ne kadar da tanıdık geldi bu hal değil mi? *Artık satırlar ilerledikçe bahsedeceğimiz kader mevzularında nefis burada Mutezile (güzellikleri kendinden bilmesi yönüyle), burada ise Cebriye (tüm fenalıkları kadere yüklemesi yönüyle) dediğimizde ne demek istediğimiz daha net anlaşılır.*

-Gurur

-Mesuliyetten kaçma

İnsanın aklında bu soruların oluşmasının bir sebebi olarak "**ezeliyet**" ve "**ilim maluma tabidir**" gibi kavramların bilinmemesi gösterilirken, başka bir sebep olarak da kader planında sebep ile sonucun aynı anda yazılmış olduğunun bilinmemesi gösterilebilir.

Bu dünya hikmet dünyası olduğu için burada her şey sıralı biçimde yaşanır ve biz de bu sıralı düzene alıştığımız için yazanın da sıralı yazdığını düşünerek çoğu zaman hataya düşeriz. Yine çevremizden örnek verecek olursak, "**Senin gibi evladı dünyaya getirmez olaydım!**" diyen anne babalara, "**Senin evladın olarak geleceğimi bilseydim hiç gelmezdim!**" diyen evlatlara rastlamak artık çok da zor değil...

İşte tam da burada anne, baba ve evlat aynı vartaya düşüyor. Kaderin sebep ile sonucu aynı anda gerçekleştirdiğini bilmediği için sebebi ayrı, sonucu ayrı düşünüyor. Hâlbuki Cenab-ı Allah bu âlemde her neticeyi bir sebebe bağlamıştır. Mesela bir çocuğun dünyaya gelmesini düşündüğümüzde çocuk netice iken anne babası onun sebebidir. Cenab-ı Hak o çocuğu yaratmayı o anne babaya takdir etmiştir. Buna kader planında **sebeple neticenin aynı anda taalluku** denir. Bu sırrı bilmeyen bir kısım insanlar sebep ve netice için ayrı birer kader olduğunu düşündüklerinden, yani anne-baba ile çocuğu ayrı ayrı nazara aldıklarından, "Mademki onun kaderinde dünyaya gelmek yazılmıştır, anne baba olmasa da dünyaya gelecektir." gibi yanlış bir hükme ulaşmış olurlar. Diğer bir kısım insanlar ise sebeplere haddinden fazla önem verdiklerinden, "Anne baba olmasaydı o çocuk dünyaya gelmezdi." demişlerdir.

Hâlbuki bu konuya şu açıdan bakmak en doğrusudur: "Kader, sebep ile neticeye bir baktığından sebebin yok olduğu bir durumda netice için de söylenecek söz yoktur." Yani "eğer anne-babası olmasaydı çocuk dünyaya gelir miydi?" sorusuna ehl-i sünnet âlimleri, "Ne olacağı bizce meçhuldür, bu konuda bir fikir yürütülemez!" şeklinde cevap vermektedir.

Dünyalık işlere dair tüm karmaşayı çözebilecek aklî güç bahşedilen bizlerin mevzu kader olunca böylesine basit konularda bile neden aklı bu kadar karışıyor? Kadere dair bu konular akıldan çok mu uzak? Yoksa aklımız, kaderi yazandan mı uzak? Sorun nerede?

Efendimiz (s.a.v.) bir hadisi şerifinde, "**Her doğan, İslam fıtratı üzerine doğar.**" buyuruyor. Allahü Teala kaderde her insanı İslam üzerine, kalbinde imana kabiliyet ile yaratmıştır. Ancak insan fıtratını boza boza, en sonunda da o bozduğu fıtratına kendi bozuk düşünce ve davranışlarını yerleştirerek en nihayetinde insanlığını tefessüh ettirmiş olur (bozmuş olur). Bu bozulma hali insanın kalbindeki imana olan kabiliyetini azalttığından çoğu zaman İslamî noktadan ilmî bir mesele aktarılıyor olsa bile artık o insana fayda vermez ve akıl böyle basit meseleleri bile anlayamaz hale gelir.

İşler planladığınız gibi gitmediğinde işin asıl Planlayıcısına işi bırakın.

İnsanda aklın çalışmasının yedi tane mertebesi (tahayyül, tasavvur, taakkul, tasdik, izan, iltizam, itikad) vardır. "4T-3İ" olarak kodladığımız bu mertebelerde 4T'de akıl önde iken 3İ'de ise kalp öndedir. **Kader bahsinde ise biz akıldan ziyade kalbi önde tutacağız.**

Kişi bu mertebelerin herhangi birinde problem yaşarsa kader dâhil birçok imânî meseleyi maalesef anlayamıyor. Burada kişi, okuduğu makale ve kitaplarla kader bahsinde 4T basamağını aşar ve beşinci basamak olan "izan" evresine gelirse artık burada komuta kalbe geçer. Kalp ve akıl beraber çalışır, ancak kalp komutandır. İşte izan evresinde komu-

ta kalpte olduğundan dolayı tam sadakat ve sarsılmaz bir imanla ilerlemek gerekir. Yoksa kişinin iç âlemi, yani iman merkezi olan kalp, şekilde manevî yara alır. Bu noktadan itibaren de kader gibi imanî meseleler kalbe tam yerleşmeyebilir Allah korusun.

Aklın 7 mertebesine dair derinlemesine bilgi için şu videomuza başvurabilirsiniz:

https://www.youtube.com/watch?v=q1i0C8yOuBk

Bir insanın kaderi anlaması için akıl mertebesinin en az izan noktasında olması gerekir. İzanı vicdana ulaşmamış bir insanın ise kaderi anlaması imkânsızdır. **Çünkü kader, halî ve vicdanî bir meseledir.** Hoşunuza gitmeyecek bir olay ile karşılaştığınızı ve bu olay karşısında ruhunuzun çok sıkıldığını düşünelim. Kendinize dolaylı yoldan da olsa ispatlayabildiğiniz bu ruh sıkılmasını başkası sorsa ispatlayamazsınız öyle değil mi? Surat asıklığı gibi semptomlarla anlatmaya çalışabilirsiniz belki ama ispatını yapamazsınız. Çünkü ruh sıkılması da halî ve vicdanî bir olaydır, bu yüzden ispatı yapılamaz.

Tıpkı bunun gibi, halî ve vicdanî olarak sindirilen kader bahsinin tasdik evresi, ön hazırlıkları bulunsa bile ispatı mümkün değildir. O yüzden bugün dünyanın en ilmî insanları olsak ve birleşip "Al, kadere iman! Oku da iman et!" desek kalbindeki imana olan kabiliyetini çürüten insan mümkün değil iman

edemez. Bu meseleye ilerleyen satırlarda derinlemesine ineceğimden kısa keserek şimdi size, "**Aslında iman, halî ve vicdanîdir.**" desem ne dersiniz?

"Nasıl olur Mehmet kardeşim? Siz yıllardır kürsüde İslamî ilimlerle imana dair ispatlar yapıyoruz, demiyor musunuz? Madem kader halî-vicdanî ise ve halî-vicdanî durumların ispatı mümkün değilse ispat yapıyoruz, diyerek yıllardır bizi mi kandırdınız?" dediğinizi ve içinizde oluşan "Bu adam daha kendi içinde çelişiyor. Sen de almış kitabını okuyorsun. Kapat kitabı, kapat!" cümlelerinizi duyar gibiyim. Ama sakin olun, sinirlenmeyin, açıklayabilirim :)

İslamî ilimlerle yaptığımız ispatlar, bir insana doğrudan doğruya iman vermez. Eğer verseydi, bu zamana kadar iman hakikatleri noktasında ispat yaptığımız bütün ateistlerin Müslüman olması gerekirdi ama olmadı. Şöyle düşünelim, siz aylarca spor yapsanız ve vücudunuzda kas oluştursanız dünyanın en iyi basketçisi olabilir misiniz? Yani yaptığınız spor ve kas oranınız sizi dünyanın en iyi basketçisi yapmaya yeter mi? Elbette yetmez değil mi?

Çünkü sizde tüm bu şartların yanında bir de olmak istediğiniz mesleğe dair kabiliyet ve istidat gerekir. Eğer sizde basketçi olmaya yönelik bir kabiliyet yoksa tüm şartlar bir araya gelse dahi sizi dünyanın en iyi basketçisi yapmaya yetmeyecektir. Tıpkı bunun gibi, insanın mahallî iman (imanın yeri) olan kalbinde imana dair kabiliyet ve istidatların olması gerekir. Eğer birinde bu kabiliyet varsa ve dünyalık telaşlardan paslanmışsa siz o insana Allah'ın var olduğunu, tevhidi, kaderi ispatladığınızda bu ispatlar o insanın doğrudan iman etmesini sağlamaz. Var olan kabiliyetin önündeki çer çöpü süpürüp ki-

şinin kalbindeki latife-i Rabbaniye ile tahkiki imanın temelini atar. İşte tam burada iman noktasında bir artış meydana gelir.

Kişinin Cenab-ı Allah'ın esması ile ilişkisi doğrudan imanını artırmayacağından ve bizlerin anlattığı İslamî ilimlere yönelik hakikatler tamamen bir esma kitabından olduğundan doğrudan imanın artmasını sağlayamaz. Yalnızca imana istidadı ve kabiliyetini kaybetmemiş olan birinin imanını artırabilir. Bu yüzden buradaki asıl durum, bütün fiillerin, kâinattaki toz tanelerinin, hayır ve hasenatın yaratıcısı Allah'ın bir gün murad-ı subhani ile senin muradını denk getirmesi hayır olarak nitelendirilir. İşte tam da bundan dolayı bir insan İslam adına apartmanlar da yapsa, dünyanın yarısını Allah için de verse zaten hayrı yaratanın Allah oluğunu bildiğimizden amel ve aksiyon noktasında bunların bir ehemmiyeti olmayacaktır. İnsan yaptığı amellerle değil, amelinin perde altındaki imana olan kabiliyetini yansıtan "**el-kast'ül kalp**" denilen "**niyeti**" ile ancak cenneti kazanacaktır. **Çünkü cenneti asla ama asla amelleriyle kazanamayacaktır!**

Burada bir tuzağa düşmemek için şunu eklemekte yarar var. Çoğu kişi, "Benim niyetim iyi, kalbim temiz." gibi cümlelerin arkasına saklanarak amel konusunda eksiklerine kılıf bulmaya çalışıyor. Bunu yaparken de önce kendisini sonra çevresini kandırabilmek adına bir hadis-i şerifi kullanıyor: "**Ameller niyetlere göredir.**" Ancak bunu yaparken hadisteki ifadeyi maalesef işine geldiği gibi yorumlamaktan geri durmuyor. Hadise dikkat edecek olursak, ortada bir amel varken bunun değerlendirilmesinin niyetlere göre olacağı söylenmektedir. Yoksa ameli olmayan birinin değerlendirilecek niyetinden bahsedilmiyor. Bunu söyleyenlere aslında tek örnek yeterlidir, diye düşünüyorum. **Eğer kalbin temiz olması amelin azal-**

tılmasına mazeret veya kabul görebilir bir gerekçe ise hâşâ Efendimiz'in (s.a.v.) kalbi kirli miydi ki en çok ameli ve ibadeti o yapıyordu?

Bugün öyle bir haldeyiz ki, "**Ben de amellerimle cennete giremem!**" diyen Rasûlullah'ın (s.a.v.) az bir amel yaparak cenneti garantilediğini düşünen ümmeti olduk çıktık, ne acı! Sadece birkaç konuya değinilmesine rağmen kader noktasında ne kadar bilgimiz var diye şöyle bir düşünüyorum da, insan kendi kaderinden nasıl bu kadar habersiz olabilir acaba? Galiba yavaş yavaş sebebini buluyorum bu satırlarda. **Kaderi yazandan haberi olmayanın kendi kaderinden ne kadar haberi olabilir ki zaten?**

İmtihanımız ağırlaşmadı. Biz Allah'ı unuttukça imtihanın ağırlığını hissetmeye başladık.
Nuri Pakdil

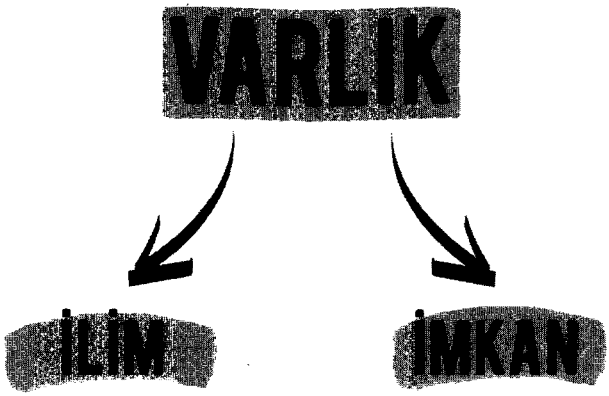
Zinayı Yaratan Allah mı?

"Ne olurdu, biri çıkıp tüm bunları daha önce anlatsaydı? O zaman belki her şey bambaşka olabilirdi!" iniltisine muadil bir pişmanlık yaşamayasınız diye kaleme alınmış birbirinden değerli birkaç konu daha aktaracağım şimdi sizlere.

Ölmediğimiz müddetçe hiçbir şeyin geç olmadığı şu dünyada, Allah öğrendiğimiz bu bilgilerden hem istifade (aklın faydalanması) ettirsin hem de istifaze (kalbin faydalanması) ettirsin, diyerek devam edelim Allah'ın adıyla hayatımıza yön vermeye.

Bismillahirrahmanirrahim.
"Hiçbir şey yoktur ki hazineleri bizim yanımızda olmasın, her şeyi biz belli miktarda indiririz."
(Hicr Suresi / 21. Ayet)

Ayet-i kerimeyi okuduğumuzda iki kelimenin dikkatimizi celbettiğini görüyoruz. Bunlardan biri "indirdik", diğeri ise "miktar" kelimesi. İlk olarak neden "indirdik" ifadesi kullanılıyor, bunun sebebi nedir biraz ondan bahsedelim.

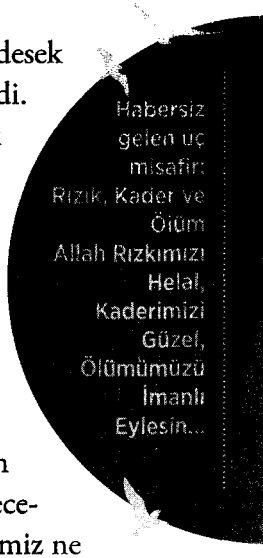

Vücud (varlık) sahası ilim ve imkân olarak ikiye ayrılır. Mesela bir binanın projede olması "ilmî vücud" iken o binanın hayata geçirilmesiyle "imkân vücud" olur. Allah'ın ezelî ilmi ile bizim bundan on yıl sonra bir çocuğumuzun olacağını bilmesi şu an ilmî vücud iken, on yıl sonra çocuğumuzun dünyaya gelmesi imkân vücuddur.

İşte bir şeyin ilmî denilen vücut sahasından imkân denilen vücut sahasına dönüşme aşaması "indirdik" kelimesi ile ifade edilir. Peki, bu indirme yukarıdan aşağıya doğru geldiği için mi böyle tabir edilir? Hayır! Aslında burada mevzu yukardan geldiğini anlatmak değil, duruma bir makam katmaktır. Mesela bizler ellerimizi yukarı kaldırır ve dua ederiz. Bu, Allah'ın makamının yukarda olması değil, O'nun makamının yüceliğini belirtmek içindir. Yoksa zamandan ve mekândan münezzeh bir Zât'ın ayet-i kerimesini yukardan iniyor gibi algılamak için değildir. Bu ifadelerden sonra kader denildiğinde aklımıza ge-

lecek olan ikinci en önemli kelime ise "**miktar**"dır. Eğer bizler bu satırlarda kader ile miktar kelimesini birbirine sağlam bir şekilde bağlayabilirsek hayatımızdaki en temel taşlardan birini oturtabiliriz.

Efendimiz (s.a.v) bir hadisi şerifinde;
"**Kader hususunda konuşmayın, zira kader Allah'ın sırrıdır. Allah'ın sırrını faş etmeye kalkmayın.**" **buyurmaktadır.**
(Kenzü'l ummâl, 1/132)

Bizler ne zaman kadere dair muhabbet açalım desek muhakkak birileri önümüze bu hadisi getirirdi. Tam da kadere dair derin muhabbetlere girmek için kendinizi hazırladığınız şu anda bu hadisi okumanın sizin de biraz kafanızı karıştırdığının farkındayım ama karışmasın.

Kader, "**ızdırarî kader**" ve "**ihtiyarî kader**" olmak üzere ikiye ayrılır. Efendimiz'in (a.s.m.) kadere dair üzerinde konuşmayı uygun bulmadığı kısım ızdırarî kısımdır. Anne babamızın kim olacağı, gözlerimizin rengi, nerede dünyaya geleceğimiz, dilimiz, ırkımız gibi müdahale edemediğimiz ne varsa işte bu alandadır. Izdırarî alanda bizim seçim hakkımız yoktur ve mesuliyet de bize ait değildir. Bu yüzden de bu kısım ile ilgili konuşulması uygun görülmemiştir. Bu sebeple biz bugün ihtiyarî kaderden konuşacağız. Kişinin oturacağı ev, çalışacağı iş, evleneceği kişi gibi seçim hakkının kendisine ait olduğu alanlar ihtiyarî kaderin konularıdır. Kişi ihtiyarî kaderde yaptığı tercihlerden mesuldür çünkü burada devreye cüz'i irade girmiştir.

Allahü teala Secde Suresi 7. ayette;
"**O her şeyi en güzel biçimde yaratmıştır.**" buyurmaktadır. Bu ayet-i kerimeyle miktar kelimesini aynı anda ele aldığımızda, insanın kaderinde ona biçilen miktarın verilecekler arasında en güzeli olduğunu anlarız.

İşte bu yüzden boyu 150 cm olan birinin, "Neden boyum bu kadar kısa, keşke daha uzun olsaydı!"
Çocuğu olmayan birinin, "Neden herkesin üçer, beşer çocuğu var da benim olmuyor?"
Gözleri siyah olan birinin, "Neden benim gözlerim yeşil değil?" gibi cümleler sarf etmeye hakkı yoktur. Onun için biçilen miktar, verilecekler arasında en güzelidir. Çünkü onu yaratan, her şeyi en güzel biçimde yarattığını kitabında açıkça belirtmiştir. Günlük yaşantısında kendine biçilen miktarlara laf söyleyip halinden sürekli şikâyetçi olan insan, esasen neye itiraz ediyor olduğunu iyi bilmeli.
Kader mevzusu ile miktar konusunun birbirine neden sağlam bağlanması gerektiği daha iyi anlaşılmıştır diye düşünüyorum. Çünkü kendi için verilen miktarın verilecekler arasında en iyisi olduğunu anlayan bir insan kaderi tenkit etmez! Çünkü Allah'tan razı olduğunu söyleyen bir kişi, O'nun kendisi için belirlediği her şeyden de razı olur. Yani bir diğer ifadeyle, "**Kadere iman eden, kederden emin olur.**"

Manen çok bunaldığınız, sıkıntıların içinden çıkamadığınız en zor ânınızı düşünün. Sizden bana o halinizi ispatlamanızı istesem bunu yapabilir misiniz? Elbette yapamazsınız değil mi? Belki birkaç kelime ile izahta bulunmaya çalışırsınız ama bu ispat için yeterli olmaz. Çünkü içinde bulunduğunuz o hal vicdanî bir durum olduğundan ispatı mümkün değildir. Büyüklerimizin "Halden anlayana rast gelesiniz evladım!" diye

çok sevdiğim bir duası vardır. İşte o duanın yeri tam da burasıdır. Attan düşenin halini attan düşen anlar, kaidesince o hale girmeyen insan o hale giren bir insanın halini istese de anlayamaz çünkü ispatı yoktur.

İlmî ve nazarî noktada ise durum böyle değildir. İnsan bir defter, bir kalem, defterin içinde de güzel yazılmış bir yazı görse bunun bir de kâtibi olmak zorundadır diye rahatlıkla söyleyebilir. Çünkü ilmî ve nazarî unsurların kalpte sindirilmesine gerek yoktur, onlar kendi kendini ispat eder zaten. Fakat insanın başına çok ağır imtihanlar geldiğinde, sağlığı elden gittiğinde, maddî darlığa düştüğünde veya sevdiklerini teker teker kaybettiğinde, "Veren Allah, alan Allah!" demesi o kadar kolay olmayabilir. Çünkü halî ve vicdanî meseleleri kalpte sindirmek gerektiğinden, kalbinde imana kabiliyeti kalmayan veya bu iman rükünlerini kalbinin potasında eritemeyen insan, başına gelen kötü şeylerde Allah'ın tevhid mührünü göremeyebilir.

Çünkü aynı ruhunuzun daraldığı zamanlardaki gibi kader de halî ve vicdanî bir meseledir, kalpte sindirilmesi gerekir. Defter örneğindeki gibi ilmî ve nazarî (teorik bilgi) değildir. İşte bu yüzden kaderî mevzuları akıl süzgecinden kalbine geçiremeyen bir insan, burada çok vartalara düşebilir. "**Kader mi ya, okur anlarım. Tevekkül, teslimiyet, sadakat hepsini bir makale ile hallederim**" diye düşünebilir. Ancak böyle bir şey mümkün değildir çünkü kader, onun sandığı gibi ilmî ve nazarî değil, halî ve vicdanîdir. Eğer sanıldığı gibi ilmî ve nazarî olsaydı yüzlerce kitap okuyan insanların münafık olmaması gerekirdi. Çünkü okudukları ilim onların imanını artırmaya yeterdi ama yetmedi. Burada şu kısma da bir açıklık getirmek gerekir ki, kader ilmî ve nazarî değil derken tamamen ilimden uzak kalınmasını da kastetmiyoruz.

Kadere dair mevzularda bir kişi mesela tevekkülle ilgili makaleleri okusa, öğrendiği ilmî bilgileri yazsa, bunlar üzerine tezler oluşturse bu durum onun tevekkül etmesini doğrudan sağlayamaz ancak kalbinde, imanında hayra, kaderi anlamaya bir istidat (yetenek) varsa o insan halî ve vicdanî olarak meseleleri gitgide içselleştirmeye, sindirmeye başlar. Kalbinde sürekli tevekkül meselesini eritir eritir ve huzur-u daimiye kavuşur.

Mesela insan uzun zamandır istediği bir arabayı alsa ve o arabayı nasip ettiği için Allah'a şükretse. Mutluluk içinde aldığı arabayla bir süre sonra kaza yapıp sıkıntıya düştüğünde de sabredip Allah'a hamd ile dua etse. İlkinde Allah'ın cemal isminin tecellisini gördüğünden, ikincisinde de Allah'ın celal isminin tecellisini gördüğünden, başına gelen iyi şeylerde de kötü şeylerde de "**Allah'tan geldi.**" der ve "**Madem başıma gelen her şeyden Allah'ın haberi var, ben niye üzülüp ona buna dert anlatıyorum ki? Her halime Elhamdülillah...**" düşüncesine sahip olarak hayatını devam ettirir. İşte kaderi kalbinde eritebilme noktasına ulaşmış bu insanın hali "**huzur-u daimi**"dir. Görünürde kötü olan olayların içindeki tevhid mührünü görerek onların üzerindeki hayrı fark edip bütün ömrü boyunca başına gelen her şeyde huzurlu olma haline ulaşmış olur. Bu kişi hem Allah'tan razı olduğunu, Allah'ın hükümlerine karşı isyan etmediğini hal diliyle göstererek ahirete yönelik bir yatırım yapmış olur hem de bu hal onu dünyada da huzurlu kılacağından dünya hayatında da huzuru yakalamış olur. Böylelikle saadet-i dareyne (iki dünya saadeti) ulaşır.

Anlatılan iki olayda da kişilerin ilme ulaşması söz konusudur ancak bu ulaşılan noktada kişilerden biri münafık olurken diğeri huzur-u daimiye kavuşur.

Bediüzzaman Hazretleri Risale-i Nur isimli tefsirinde; "**Arı su içer bal akıtır, yılan su içer zehir döker.**" diyerek konuya çok güzel açıklık getirir.
Ürün girdisi aynı olan iki canlıdan biri bal verirken diğeri zehir akıtıyorsa sorun üründe değildir. Bu hadisede bizim ilk anda göremediğimiz belirli noktalar vardır. Aynı buradaki gibi iki farklı insan da kaderle ilgili bir mushaf okuduğunda ürün aynı ürün olmasına rağmen kişinin istidadına göre ürün çıktısı farklı olabiliyor. Birinin istidadı bala, diğerininki zehre dönüşebiliyor ne yazık ki.

Burada esas mevzu, kendine aldığın kader meselelerine ilim nazarıyla mı bırakıyorsun yoksa onları gönül potana indirip vicdanında eritebiliyor musun? İşte ipler tam da burada kopuyor. Eğer insan kaderi ilmî ve nazarî olarak bilip onu kalbinde eritemiyorsa, bir gün bir televizyon programına çıkıp o ilmiyle kader yoktur diyerek zehrini âlem-i İslam'a akıtabiliyor. Kalbinde bu mevzuyu eritmiş insanlar da acaba daha fazla gönle nasıl ulaşırım, bu hakikatleri daha iyi nasıl anlatırım, diye ömrünü âlem-i İslam'a feda edebiliyor.

Oysa ikisi de aynı suyu içiyor ama biri zehrini dökerken diğeri balını akıtıyor.

Yüce Allah Bakara Suresi 3. ayette;
"**Onlar gayba (görünmeyene) iman ederler.**" buyuruyor. Şimdi size desem ki, "Benim siyah olan saçıma iman eder misiniz?" Herhalde bana, "Saçmalama Mehmet, bu zaten görünen bir şey. Gaybî değil ki buna iman edelim." dersiniz.

O zaman ben de size diyorum ki, madem görünen bir şeye iman edilmiyor, sahabeler Hz. Peygamber'i (a.s.m.) görmelerine rağmen ona nasıl iman ediyor? Bu hal yukarıdaki duruma muhal değil mi? Elbette değil! **Çünkü sahabeler Abdullah'ın oğlu Muhammed'e iman etmiyor. Onlar zaten onu görüp biliyor. Onlar onun gaybî olan peygamberliğine iman ediyorlar.** Bu ince mevzuda kaderin halî ve vicdanî olması ile gayb arasında gizemli bir tılsım söz konusu... Eğer bir insan halî ve vicdanî olan mevzularda görmediklerine inanabilirse, Allah da ona hiç kimsenin görmediklerini gösteriyor. Yarın bir gün o adamın başına kader cihetinden şerli bir olay geldiğinde, o adam zahiren şer gibi görünen o şeyin içindeki güzelliği kimse görmese bile fark ediyor. Böylece ömrü boyunca huzur-u daimi (insanın Allah'ın huzurunda olduğunu idrak edip ona göre hareket etmesi) içerisinde yaşıyor.

Ancak kader mevzusunu kalbinde yeterince sindirememiş bir insan başına şerli bir olay geldiğinde mesuliyetten kaçmak için suçu kadere atarken, güzel bir olayda gururlanıp kendine de o güzellikten pay çıkarabiliyor. İşte tam burada, kişi kaderi suçlayıp mesuliyetten kaçacakken Allah karşısına cüz'i iradeyi çıkarıyor ve "**Mesul sensin!**" diyor. Kişi, kötülüğün mesulü bensem o zaman iyilikte de payım vardır, diye gurura kapılacağı sırada da karşısına kaderi çıkarıp, "**Haddini bil, yapan sen değilsin!**" uyarısında bulunuyor. Yani kadere iman, kişinin hayatına ahirete yatırım yapabileceği bir denge getiriyor. **Hem mesuliyetinin farkına varmasını sağlıyor hem de mesul olduğu işleri yerine getirirken karşılaştığı güzellikleri kendi üzerine almak hadsizliğinden koruyor. Yani Allah aslında cüz'i iradeyi kuluna vermesi ve kullandırmasıyla da ona başka bir rahmet kapısı açmış oluyor.**

İnsanın geçmişi kaderdir, geleceği ise irade!

Geçmişte birçok günah işlemiş olan insana tam namaza başlayacakken şeytanın, "Bu günahlarınla Allah'ın huzuruna nasıl çıkacaksın? Önce günahlarından kurtulmalısın." cümlelerini fısıldayıp onu atalete sürüklediğine, sonra da, "Nasıl olsa bu günahlardan kurtulamazsın. Allah seni mi affedecek?" diye onu ümitsizlik batağına düşürüp yapmak istediği hayırdan vazgeçirdiğine hepimiz çokça şahit olmuşuzdur. İşte tam da bu noktada kader böyle insanlara umut olur ve der ki, "**Geçmişinizde başınıza ne gelirse gelsin oraya bakıp ümitsizliğe düşeceğinize, geleceğiniz iradenizle sizin elinizde. Onu güzelleştirmeye bakın.**"

Bugün çoğu insan yaptığı hatalarla Allah'ın karşısına çıkamayacağını düşünüp daha büyük hatalara doğru sürükleniyor. Hâlbuki insana düşen hatalarda takılı kalmak değil, geçmişte işlediği günahlara tövbe edip geleceğine "**Bismillah!**" diyerek yeni ve temiz bir sayfa açmaktır. Peki, bir daha aynı hatalara düşmemek koşuluyla yürekten ve samimi bir şekilde yapılan tövbe ile onca günahı affeden bir Rabb'e sahipken insan nasıl olur da "**Sonsuz cehennemi hak eder?**"

Sizin bir bahçeniz olsa ve o bahçeye şeftali ağaçları dikseniz. Onların meyve vermesi için yıllarca emek sarf etseniz. Arsasıydı, tohumuydu, gübresiydi, sulamasıydı, Allah'ın her günü uğraşsanız ve beş yılın sonunda ağaçlarınız meyve vermeye hazır hale gelse. Ve siz de 500 şeftalisi olan o bahçenize görevli memur olarak beni alsanız. Benim tek görevim bir sabah bir de akşam ağaçların sulanması için hazır bulunan vanayı açıp bir saat sonra kapatmak olsa. Şimdi size bir soru?

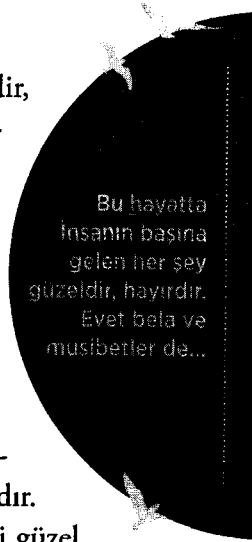
Ben sizin beş yıl boyunca emek verip, "Çok heyecanlıyım, bu sene bahçemin ilk meyvesini yiyeceğim." dediğiniz bir anda bahçeyi yaz sıcağında üç gün sulamasam ve ağaçlar kurusa ve sizin de hevesiniz kursağınızda kalsa. Bu tahribat karşısında bana ne yaparsınız? Zindanlara atarsınız, en ağır cezalara çarptırırsınız değil mi? Bu durumda ben size diyebilir miyim, "Benim ne suçum var? Böylesine ufak bir şeyden ötürü insan ceza alır mı?" Diyemem değil mi? Çünkü bana vazife olarak verilen bir görevi yerine getirmedim ve bu eylemimden mesulüm. İşte bu yüzden de en ağır cezaya çarptırılmayı hak ettim. Daha geniş bir perspektiften bakılacak olursa, cehenneme müstahakım.

Şimdi kendimizi Mars'a gidecek bir uzay aracının astronotu olarak düşünelim. Tarihin en büyük uzay araştırması projesinde görev alıyoruz. Yıllardır üzerinde çalışılan ve milyon dolarlar harcanan bu çalışmada biz de yer alıyoruz. Üzerine pek çok araştırmalar yapılmış, bilimsel çalışmalar ve hesaplamalar yapılmış, deneyler gerçekleştirilmiş, tüm dünya tarafından da merakla beklenen bir projenin son noktasına gelinmiş. Uzay aracı tam ateşlendiği sırada yerinden fırlatılabilmesi için bizim içeriden düğmeye basmamız gerekiyor. Bunca çalışma düzenlendikten sonra biz, yapılması gereken bu önemli görevi zamanında yapmıyoruz ve o düğmeye basmıyoruz. Bu sebepten dolayı tüm proje yerle bir olup yapılan onca masraf, emek boşa giderse ve biz bir de üzerine çıkıp, "Ne oldu sanki canım, bir düğmeye basmadım sadece. Bundan dolayı beni sorumlu mu tutacaksınız?" dersek ne kadar abes olur değil mi? O çalışmada emek veren herkesin hakkına girmiş, hukukuna tecavüz etmiş oluruz.

İşte Rabb'ini tanımayan ve üzerine düşen vazifeyi yerine getirmeyen bir insan da bu vazifeyi yapabilmesi için kendisine

nimet olarak verilen, hizmet olarak sunulan vücudundaki en küçük hücreden evrendeki galaksilere kadar her şeyin hukukuna tecavüz ettiği için sonsuz cehennemi hak eder.

İşin sonu nefsin ceza almasına gelince ve ebedî cehennem söz konusu olunca insan bunu kabullenmek istemiyor, nefsi her daim kaçış yolu arıyor. İşte mesuliyetten kaçıp suçu kendine almamak için nefsimizin bize sunduğu bir başka soru daha var. **"Şer kötü bir şey, bunu kabul ediyoruz ama şerri de yaratan Allah değil mi? Neden tamamen insan mesul?"**

Çünkü halkı şer (şerrin yaratılması) şer değildir, kesbi şer (şerrin kullanılması) şerdir. Şerre sebebiyet veren unsurun kaynağı insanın kendi nefsi olduğu için bu durumdan mesul olurken, o şerrin yaratılışında başka pek çok meyve ve neticeler olduğu için güzeldir, hayırdır. Mesela bir bıçağı düşündüğümüzde o bıçak ile adam öldürülebilir mi? Evet, öldürülebilir. Peki, sırf bıçakla adam öldürme var diye tüm bıçakların yaratılması şerdir, denilebilir mi? Elbette, denilemez. Çünkü imkânat başkadır, vukuat başkadır. Aynı bıçakla yemek yapmak, meyve soymak gibi güzel eylemler de yapılabilir. İşte bu yüzden bıçağın yaratılması şer değil, o bıçağın nefsin istek ve arzularına yönelik kullanılıp şerre sebebiyet vermesi şerdir. **Küçük bir şer için büyük hayırları terk etmek büyük bir şerre sebebiyet vereceğinden, bıçağın yaratılması şer değil aksine hayrın ta kendisidir.**

Şimdi ateşin hayatımızda sebep olduğu pek çok güzelliği düşünelim. Yemek yapmaktan tutun da ısınmaya kadar birçok alanda hayatımızı kolaylaştıran bir unsurdur. Şimdi bir de evi

yanan birisini düşünelim. Bu kişi için o olayda ateş ne kadar zararlıdır değil mi? Peki, bu kişi ateşin tüm faydalarını reddedip ateş kötüdür, diyebilir mi? Tabii ki diyemez. Çünkü burada ateşin kendisi değil, nefsin hizmetinde zararlı bir unsur olarak kullanılması şerdir. Özetle bize şer gibi görünen pek çok olayın içerisinde bizim göremediğimiz nice hayırlar gizlidir.

Vaktin birinde Musa (a.s.) Allah'a, "Ya Rabb, ben senin kaderinin tamamının hikmetli olduğuna iman ediyorum ama bunu idrak etmek istiyorum." der. Allah, Musa'nın (a.s.) bu cümleleri üzerine ona, "Su kuyusunun oradaki ağacın arkasına geç ve orada gölgelenedur." der. Musa (a.s.) ağacın arkasına geçer ve o sırada zengin olduğu her halinden belli, atlı bir genç kuyunun oraya su içmeye durur. Zengin genç su içerken kuyunun kenarına içi altın dolu kesesini düşürür. O esnada oradan geçen küçük bir çocuk keseyi bulur ve cebine koyup yoluna devam eder. Zengin genç atına atlayıp giderken o sırada kuyunun yanına ihtiyar bir adam gelir ve kuyudan su içmek için durur. Zengin genç biraz zaman geçtikten sonra altın kesesini düşürdüğünü fark edip su kuyusunun bulunduğu yere geri döner. Kuyunun başında ihtiyarı gören genç, altın kesesini onun aldığını düşünür ve "Hey ihtiyar, aldığın altın kesesini hemen geri ver. O benimdi, düşürmüşüm." der. İhtiyar keseden de olaydan da bîhaber, "Ne kesesi, ne altını evladım? Ben bir şey görmedim." diye karşılık verir. Zengin genç, ihtiyarın sözlerine inanmaz ve "Yalan söylüyorsun. Kesemi sen çaldın!" diyerek ihtiyarı silahıyla vurur ve öldürür.

Yaşanan olayın her ânına şahit olan Musa (a.s.), "Ya Rabb, gözümün önünde cereyan eden bu hadisede zahiren bir zulüm ve çirkinlik var gibi görünüyor. Ben bu işin hikmetini anlayamadım." der. Allah Musa'ya (a.s.) işin hikmetini şöyle anlatır. "Atı

olan zengin çocuğun babasının bir çiftliği, çiftlikte de işlerden sorumlu iki kâhyası vardı. O iki kâhyadan biri zengin çocuğun öldürdüğü ihtiyar adam, diğeri ise altın kesesini alıp giden çocuğun babası idi. Vakti zamanında çiftlik sahibi, altını alıp giden çocuğun babasına çok zulmetti. Çalıştığının karşılığını vermedi ve onu işten kovdu. Ufak çocuk içi dolu altın kesesini alarak babasının emeğinin karşılığını aldı. Ölen ihtiyar adamın ise içinde 'Çitliğin sahibini öldüreyim de çiftliğin başına ben geçeyim.' hırsı vardı. Zengin çocuk da ihtiyarı öldürerek babasının intikamını aldı. **Zahirde (görünürde) çirkin ve zulüm gibi görünen olayda birçok adalet tecellisi vardı. İnsan bunu anlayıp bilemedi ama her daim bir bilen vardı.**"

Gelelim bu hikâyenin bize bakan yönüne. İnsan kendini kandırmayı çok sever. Başına hoşuna gitmeyen bir olay geldiğinde, parası elinden gittiğinde ya da ömrü sıkıntılar içinde geçtiğinde geçmişte neler yaşadığına dönüp bakmaz. "**Allah benden malımın zekâtını, ihtiyaç sahiplerine yardım etmemi istedi ama ben bu istediğini yerine getirmedim. Allah da benden bana ait olmayan o parayı aldı. Allah benden namaz istedi. Ben ise günümün bir saatini Allah'ın huzuruna gitmek için vermedim ihmalkârlık ettim. Allah da bunun cezası olarak benden bütün ömrümdeki huzuru aldı ve beni sıkıntılar içinde bıraktı.**" demez.

Kendini kendine bile gizleyerek, "Ya benim kimseye bir zararım yok. Kalbim de temiz. Neden başıma böyle şeyler geliyor hiç bilmiyorum." der ve kendini aldatır ama kaderi yazanı, hüküm ve hikmeti elinde tutanı asla!

Bir gün bir hâkim, bir adamı hırsızlık suçundan mahkûm edip hapsetti. Hâlbuki o adam hırsız değildi. Fakat kimse bil-

miyordu ki o adamın gizli bir katli vardı, birini öldürmüştü. İşte ilahî kader o adamı gizli katli için mahkûm ederken hâkim hırsızlık olayında masum olduğu halde onu mahkûm etti ve ona zulmetti.

Velhasıl insan unuttu, Allah ise unutmadı. Beşer zulmetti, kader ise hiçbir acelesi olmadan adalet etti. Hani o, "Namazı kılsam da bir kılmasam da, orucu tutsam da bir tutmasam da, Allah'ın emir ve yasaklarına uysam da bir uymasam da, bir fark yok hayatımda!" diye külhanbeylik edip ihmal ettiğin şeyler var ya, işte o ihmallerinin hepsi senin imtihanın aslında...

Sadaka Ömrü Uzatır mı?

Ne de olsa ilerde tövbe edeceğim...

Sevgili dost, insan koskoca evrende onu, yaratılanlar içinde en güzel, en özel, en yüce olarak yaratan Rabb'ini neden umursamaz? Sulamadığı için solan çiçeğe kızmaya hakkı olmayan insan, imanla beslemediği kalbi ölünce neden kızar ki? Peki, sevgili dost, Allah kulunun iyiliğini onun kendisini düşündüğünden daha çok düşündüğü halde, kul neden Allah'ın emirlerine uymaktan her daim kaçar? O'nu idrak edemediği için mi yoksa tüm bu kaçışların, eyleme dökemeyişlerin, ihmallerin kilit noktası aklımız mı? Aklımızda yer bulamadığı için mi terk ediliyor acaba bunca amel? Peki, ya vicdan? O ne diyor bu işe? Onu da susturmaya yetiyor mu gücünüz? Hiç sanmıyorum! Bir şeyi aklınızla reddedebilirsiniz belki ama vicdanınızdan söküp atabilmeniz oldukça zordur. Kaderimizi ilmek ilmek örmek için çıktığımız bu yolda yine aklımızın bize oynadığı oyunlardan biri ile devam edeceğiz.

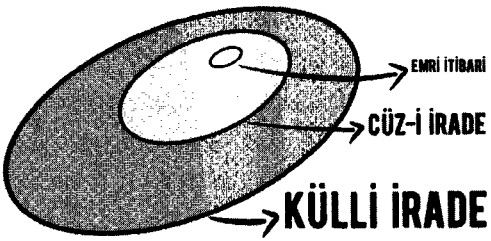
"Küllî iradeyi de yaratan Allah, cüz'i iradeyi de yaratan Allah ise, ben nasıl tercih yapıyorum ve yaptığım bu tercihlerden

nasıl sorumlu oluyorum? Bu iki hal birbirine zıt değil mi?" İşte tam da bu kilit noktada senin, benim, bizim, seçme özgürlüğüne sahip olan herkesin bu seçimlerini yapmasını sağlayan o anahtar kelimeyi Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri şöyle söylüyor: "**Emr-i itibarî!**"
Seçimlerimizin temelini oluşturan bu kelimeyi belki de daha önce hiç duymadınız. Ama bu kelimede öyle bir tılsım var ki, öğrendiğiniz zaman hayata bakış açınızın tamamen değişeceğine garanti veriyorum.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, irade, küllî ve cüz'î olmak üzere ikiye ayrılır. İnsanın iyi veya kötüye, hayır veya şerre yönelik işleri yapıp yapmamaya dair tercih kullanabilme yetisine cüz'i irade denir. Küllî irade ise sonsuz işi aynı anda dileyebilen Allah'ın mutlak iradesidir.

Bunu bilen bir insanın cüz'i iradesini keyfine göre kullanmaması gerekir. Bir örnekle burayı açıklayıp sonrasında konuyu bir basamak daha derinleştirelim. Cüz'i ve küllî iradeyi bilen biri için kulluk mesuliyeti şu aşamaya gelmiştir: "Mademki, hiçbir organım, hiçbir hücrem başıboş değil, öyle ise ben de başıboş olamam. İç âlemimde gerçekleşen bütün işler tamamen fayda gözetilerek benim iradem dışında gerçekleşmektedir. Örneğin her kalp atışımı ben irademle yönlendiremem, midemde yemekten sonra salgılanması gereken sindirim enzimlerini ben irademle kontrol edemem. O halde ben, irademi doğru kullanarak ne dünyama ne de ahiretime fayda sağlamayan işler peşinde koşmamalıyım. Bedenimdeki her hücre, gökteki her yıldız ve evrendeki her sistem küllî bir irade ile hareket ettiğine göre, ben de cüz'i irademi o küllî iradeye uygun olarak kullanmalıyım. Kulluk görevimi aksatmamalı, iyi veya kötü taksiminde seçimi yaparken bunu daima göz önünde bu-

lundurmalıyım." İşte cüz'i irade ve küllî irade arasındaki ilişkiyi kavrayan bir insanın ahiretine ne şekilde faydalı yatırımlar yapabileceği bu örnekle net bir biçimde görülmektedir. Bunu ahirete en faydalı şekilde kullanabilmek adına bu ifadelerin biraz daha derinine inelim.

İşte insanda olan bu cüz'i iradenin içerisinde, emr-i itibarî denilen bir mekanizma vardır. Emr-i itibarînin tek başına vücudu yoktur ama vücudu olmadığı halde başka bir unsurun vücudu ile ortaya çıkabilme özelliği vardır. İşte vücudu olmayan emr-i itibarî insanın tüm tercih dürtülerini yönlendiren sistemin adıdır.

İmtihan demek sana tercih hakkı sunmak demek. Nefsin mi, ahiretin mi?

Bakış açınızı değiştirecek bu kelimenin örneklerini okumak için sabırsızlandığınızın farkındayım. Ee, hadi o halde, sizi daha fazla bekletmeden başlayalım :)

- Ekvator çizgisi denilen bir çizgi olduğunu daha önce coğrafya derslerinde hepiniz duymuşsunuzdur. Normalde böyle bir çizgi yoktur ama insan beyni soyut olan coğrafî bilgileri daha rahat anlasın diye böyle bir çizginin varlığından bahsedilir. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. Ekvator çizgisinin bizim zihnimizde canlanması için

o çizginin başka bir unsurun vücuduna ihtiyacı vardır: Dünyanın! İşte, ekvator çizgisinin aslen var olmayıp dünyanın varlığı ile vücud buluyor olması bir emr-i itibarî örneğidir. Çünkü emr-i itibarînin aslen varlığı yoktur. Varlık sahasına çıkabilmesi için başka bir şeyin varlığına ihtiyacı vardır.

- Elinizde bir bardak, önünüzde de bir masa olduğunu düşünelim. İlk olarak bardağı masanın üstüne koyun ve kendinize sorun:

- Bardak nerede?

- Masanın üstünde.

Şimdi aynı bardağı alın, masanın altında bir yere koyun ve yine sorun kendinize:

- Masa nerede?

- Bardağın üstünde.

Farkındaysanız her diyalog ifadesinde de tekrar ettiğimiz bir kelime var: "Üst!"

Şimdi size esas soru: "Bu bardak ve masa olmasa biz üst diye bir kelimenin varlığından bahsedebilir miyiz?" Eğer "Ben konuşurum!" diyen varsa hadi bana elinde ve önünde kıyas yapabileceği herhangi bir şey olmadan "üst" ifadesini bir göstersin de yolumuza öyle devam edelim.

Kıyas olmadan "üst" kelimesini kullanmamız mümkün değil. Neyin neye üstü?

- Peki, üst kelimesinin varlığı var mı?

- Yok.

- Masanın ve bardağın varlığı var mı?

- Var.

İşte, varlığı olmayan "üst" kelimesinin varlığı olan masa ve bardakla varlık sahasına çıkıp varmış gibi zikrediliyor olması ile cüz'i iradenin varlığıyla seçimlere değer atfedebilmek için ortaya çıkan emr-i itibarînin zikredilmesi aynı şeydir.

- Evinizin balkonundan sokakta yürüyen bir arkadaşınızı gördüğünüzü ve "Yukarı gel de çay içelim." diye seslendiğinizi varsayalım. Sizin arkadaşınıza "Yukarı gel." demenizin sebebi, evinizin balkonunun zeminden yüksek olmasıdır. Aslında "yukarı" diye bir yer yoktur. Neye "yukarı" desek, her şey birbirinin üzerinde olacaktır. "Yukarı" denen şeyin varlığı, bir şeylerin varlığından sonra ortaya çıkmak durumundadır. Çünkü aynı çağrıyı üst komşumuza yapacak olsaydık, bu sefer "Yukarı gel." Değil, "Aşağı gel." diyecektik. Bakın bir anda nasıl da değişti "yukarı" kavramı. O halde kendimize şu soruyu sormamız gerekir: "Biz yukarıda mı oturuyoruz, yoksa aşağıda mı?" Cevap verebilir misiniz, veremezsiniz değil mi? Çünkü ne ile kıyasladığınıza göre değişir. Günlük konuşmalarımızı böyle yığınla kelime üzerine bina ederiz. "alt, üst, sağ, sol, aşağı, yukarı..." Bunların gerçekte kendilerine has bir varlık alanları yoktur. Biz böyle itibarî edip daha rahat algılayabilelim diye böyle kabul ettiğimizden bunlara emr-i itibarî denir.

Emr-i itibarîyi aklımıza yaklaştırıp anlamlandırmayı başardığımıza göre, gelelim sayfalar dolusu yer kaplayan bu kelimenin bizim günahlarımızdaki yerine.

Mesela cüz'i irademizle tercih yapıp içki içtiğimizi düşünelim.

Bu fiilde içkiyi kim yaratıyor?

- Allah.

Peki, içki içme meylini kim yaratıyor?

- Vücudu yok ki yaratılsın!

Orada emr-i itibarî adını verdiğimiz dürtü var. İşte o dürtüyü Cenab-ı Allah yaratılışta senin mahiyetine koymuş. Bu fiilde arzu etme, meyletme, isteme tasarrufu tamamen senin elinde. Sen cüz'i iradende bulunan emr-i itibarî ile içki içmek istedin. Allah da küllî iradesi ile içki içmene müsaade edip kudretiyle o fiili yarattı. İşte, bu günah silsilesinde günahı yaratan Allah ama tercih eden Allah değil, sen olduğun için mesulsün.

Şimdi de zina etmek isteyen birini düşünelim.

Bu fiilde zinayı kim yaratıyor?

- Allah.

Zina edecek kişileri kim yaratıyor?

- Allah.

Peki, zina etme meylini kim yaratıyor?

- Vücudu yok ki yaratılsın! O meyil senin içinde var.

Sen bu fiilde, cüz'i iradenle zina etmek istedin. Allah da küllî iradesi ile zina etmene müsaade edip kudretiyle o fiili yarattı. Bu durumda yine günahı yaratan Allah ama tercih eden sen olduğun için mesuliyet sahibi sensin.

Günlük hayatta işlediğimiz gıybet, yalan, faiz, namazı ihmal gibi hangi günahın varsa hepsinde aynı soruları sor kendine ve yanıtla. Sonuç asla değişmeyecektir.

İnsan kaderinin değil bizzat kendi nefsinin mahkûmudur.

Mesulüm!
Mesulsün!
Mesulüz!

Bu kadar örnekten sonra artık şu soruya da yanıt bulabilir miyiz?

Şeytan kötü olmayı kendisi mi seçti?

- Evet!

Peki, ne ile?

- Emr-i itibarî ile!

Burada çok önemli bir anekdot aktarmakta fayda var. **Emr-i itibarîyi bir varlık olarak kabul edersek, mahlûkatın tamamının yaratıcısı Allah olduğundan bunu da yaratanın Allah olduğunu kabul etmek zorundayız**

demektir. İçki içme örneğini düşünürsek, kişide oluşan içki içme meylini de Allah yaratmıştır, deriz. Burada ise cüz'i irade ve meyil tamamen göz ardı edilmiş olur ve kulun cezalandırılması adaletsizlik olur. Mantıken böyle bir durumda kulun cezasız kalması gerekir. Bu durumda burada büyük bir tezatlık oluşur. Çünkü Allah insana hem görmek fiilini verip hem de bakarsan seni cezalandırırım, dese bu zulüm olur. İnsan günlük yaşantısında kendi iradesi ile tercih ettiği şeylere bakarak da emr-i itibarînin müstakil bir mahlûk olarak yaratılmadığını kolaylıkla anlayabilir.

Mesela ben şu an kitap yazmak istiyorum ve yazıyorum. Beni buna kimse zorlamıyor. Yarım saat önce de canım kahve içmek istedi ve içtim. Aynı şekilde siz de şu an kitap okumak istediğiniz için okuyorsunuz. Bunu size yaptıran bir zorunluluk yok. Okumak istemediğiniz zaman da kitabı bırakıp canınızın istediği bir şeye yöneleceksiniz. Diler namaz kılar, dilerseniz içki içebilirsiniz. Hepsinin seçimi sizin elinizde... Zaten eğer seçim hakkı sizde olmasaydı bu dünyada olmanızın bir anlamı kalmazdı. Zira bu dünya imtihan dünyasıdır ve emr-i itibarînin yaratılmış bir mahluk olduğunu kabul ettiğimizde imtihandan bahsedilemez. Çünkü meyli ve olayı Allah yaratmış olacağından ortada insanı sorumlu kılacak bir şey kalmaz. Bu ise yaratılışın gayesine terstir. İmtihanın sırrı, emr-i itibarînin vücudunun olmadığına bir delildir. Bu imtihan dünyasında sonucu insanın ömrü boyunca yaptığı tercihler belirleyecekse eğer, emr-i itibarî ahiretimizin merkezini oluşturuyor desek abartmış olmayız diye düşünüyorum.

Peki tercihlerimizi hayata geçirmek her zaman kolay mı? Bu

tercihler ahirete dönükse çok zorlandığını duymuşsunuzdur değil mi? Hepimizin duyduğu örneklerden birkaçını zikredelim mi?

- Namaz kılmayı çok istiyorum ama bir türlü kılamıyorum.
- Ben de düzenli Kur'an okumak istiyorum ama okuyamıyorum.
- Yıllardır tesettüre girmek istiyorum ama giremiyorum.
- İçinde bulunduğum tüm haramlardan elimi çekmek istiyorum ama bir türlü kurtulamıyorum.

Bu cümlelerle çok istediğini söyleyen ama hiçbir şey yapamayan insanlar, bahsettiğimiz kesimin bir kısmıdır. Peki, bu insanlar neden dünyalık bir şey mevzubahis olduğunda onu ânında yapabiliyorken mevzu ahirete dair işlere geldiğinde yapamadıklarını iddia ediyorlar? Sorun nerede?

Oysa demiyor mu Allahü Teala:
"Allah hiç kimseye gücünün yeteceğinden başka yük yüklemez."
(Bakara Suresi / 286. Ayet)

Yapamıyoruz çünkü insan için en zor şey sürekli kendi iç dünyasını düşünüp kendini hesaba çekmesidir. Bunu yapmak yorucu mu, evet yorucu... Çileli mi, evet çileli... Ancak insan bu çileye katlanmadığında, iradesini, şuurunu an be an tövbe ile hayırlı işler yapma ile yoğurmadığında, on saatlik bir filmi rahatlıkla izleyebilirken on dakika Kur'an okuyamıyor.

Şöyle bir geçmişe dönüp baktığımda dedelerimiz, ninelerimiz canlanıyor gözümde. Ellerinde tespihleri, dillerinde kendilerine alışkanlık haline getirdikleri Allah Allah zikirleri... Neden onlar sürekli bu hal üzere canlanır gözümüzde? Çünkü her

boş kaldıkları vakitte kendilerini zikir ile doldurdukları için onların zikri hiç bitmiyormuş izlenimi oluşuyor bizde. Peki, soruyorum sana sen ne ile dolduruyorsun vaktini? Yatakta boş boş yatmakla, saatlerce televizyon karşısında oturmakla, ya da "muhabbet" adı altında dostlarla gıybet etmekle... **Allah'tan ayrı kalıp dünyaya dalmanın çer çöp oluşturduğu bir birikmişlik var içimizde, dünyalık menfaatlerin kapladığı bir şuursuzluk hâkim üzerimizde. Bu şuursuzluk işte sana, bana adım attırmayan. Yıllarca bu şuursuzluğun oluşturduğu birikimdir seni, Allah'a yaklaşmak istesen de yaklaştırmayan. Nasıl zamanında sulamadığın çiçek ölüyorsa, zamanında uygun şartlarda ve uygun zeminde bakmadığın ruhun da ölüyor ve sen bunun farkında bile değilsin.**

Allah'ın sınır çizdiği namaz, tesettür, zina, içki gibi ne kadar emir ve yasak varsa hepsi için sana bir süre tanınıyor. Sen ise o süreyi umarsızca nefsinin keyfi üzere yaşıyorsun ve aklında hâlâ aynı varta: "Nasılsa bir gün denk geldiğinde uygun bir hareket yaparım ve Allah da o hareketimden razı olur, kurtulurum!"

Bu noktada bir ayet geliyor aklıma:
"Onlar tuzak kurdular. Allah da tuzak kurdu. Allah tuzak Kur'anların en hayırlısıdır."
(Âli İmran Suresi / 154. Ayet)

Şu ayeti nefsimiz üzerinden değerlendirmeye çalışalım mı? Eğer bir kişi günahlar içerisinde yüzerken kendisini rahatsız etmeye çalışan vicdanını susturabilmek adına, "Bir gün tövbe edeceğim, şu işlerimi halledeyim, her günahı bırakıp Allah'a ve ahirete yöneleceğim." gibi cümleler kuruyorsa tam da bu ayete

muhatap olabilir Allah korusun. Peki, nasıl olur bu diyeceksiniz. Günahlar içerisindeyken kadere karşı bir tuzak kurup sanki o zamana kadar yaşama garantisi varmış gibi bir de Allah ile pazarlık yaparcasına bir tavra bürünmek, kişinin ahiretten nasibinin kesilmesi için yeterli değil mi? İşte bu durumda birisi, kadere karşı tuzak kurduğunu ve aslında dolaylı olarak Allah'a karşı bir tuzak kurduğunu ifade etmiş olmuyor mu? Fark etmemek için daha da çok dünyaya mı dalıyor yoksa? İşte bu kadere karşı tuzak kurmaya çalışıp Allah ile pazarlık yaptığını zannedenlere Allah en büyük tuzağı kuruyor. Sonra o "istiyorum ama yapamıyorum" kısmına sığınıyor kişi işte. Gerçekten istemediği, kendisini kandırmak ve vicdanını avutmak için oluşturduğu düşüncelerden Allah razı gelmiyor. Bu yüzden de kendisini kandırırken söylediği cümlelere göre bir yaşam nasip etmiyor. Çünkü yıllarca Allah'ın istediği ölçülerde beslemedin kendini, nefsin ne istediyse onu yedirdin.

Başını kaldırıp güneşe bakamayan insan, güneşi yaratana başkaldırıyor, tuhaf!

Oysa Allah kuluna her şeye rağmen öyle merhametli ki... Hayatımızın her döneminde bize bir kapı daha açıyor İslam'a dair. Bir fırsat daha veriyor affına mazhar olabilmemiz için. **Bizler ise o kapıdan içeri ya hiç girmiyoruz ya da girdikten kısa bir süre sonra hemen geri çıkıyoruz. Sanki onun kapısından daha güzel bir kapı bulmuşuz gibi.**

Seni bu hayatta en çok korkutan şey ne deseler, "Allah'ın açtığı rahmet kapılarını insanın elinin tersiyle itmesi..." derim galiba. Gelelim şimdi hayatınızın dönüm noktası olacak o soruyu cevaplamaya.

Peki, sen öğrendiğin bunca bilgiden sonra elindeki kader kitabı ile Allah'ın sana açtığı rahmet kapısından içeri girip hayatını Allah'ın isteğine göre düzenleyenlerden mi olacaksın yoksa açılan bu kapıyı itenlerden mi? Hangisi?

Allah Kaderini Yazdıysa Sen Seçim Yapamaz mısın?

Hayatta nerede olacağınızı yaptığınız seçimler belirler. İnsanın tüm hayatı yaptığı bir seçimle altüst de olabilir zirveye de çıkabilir. Yaptığı seçimler gösterir insana Allah katındaki değerini ve yine o seçimler belirler ahiretteki yerini...

Sen de buraya bir seçim yaptın da geldin. "Nefsimin tüm isteklerini geride bırakıp bu sefer açılan kapıyı kendi ellerimle kapatmayacağım. Bu kapıyı daha da fazla aralayıp Allah'ın rahmetine kavuşacağım." diyerek geldin. İyi ki geldin.

Haydi, o vakit devam edelim kadere dair birbirinden kıymetli, her biri mücevherat niteliğindeki konularla kalbimizi ziynetlendirmeye.

Kader deyince aklımıza Allah'ın üç sıfatının gelmesi gerekir: İlim, irade, kudret.
Bu sıfatlardan ilim Allah'ın bilmesi iken, hâşâ-bilâteşbih (benzetme olmaksızın) canı istemesi, öyle murad etmesi irade, bu mura-

dını gerçekleştirip eyleme döktüğü yaratma işlemi ise kudrettir.

İlim İstek Vücut

Mesela siz bir arsa alsanız ve oraya ev yapsanız... İşte, o evin yapılmadan önceki planı ilim olurken, sizin böyle bir ev yaptırmak istemeniz irade, o evi yaptırmanız ise kudret olur. İlim, irade, kudret kavramlarının ayrımını zihnimizde iyi yapmamız gerekir. Çünkü insanın kaderi anlamamasındaki sebeplerden biri, bu ayrımları iyi yapamamasıdır. Zira bu ayrımları iyi yapamayan ve biraz da egoya sahip nice insan, kaderi Allah'ın iş yapması olarak düşünmektedir. Allah'ın olayları onun tercihlerine uygun biçimde yarattığını bilmez ve "**Allah an be an canı ne istiyorsa onu yapıyor zaten. Kader noktasında benim elim kolum bağlı.**" diyerek büyük bir yanılgıya düşer. Hâlbuki defaatle tekrarlayıp beynimize kazımamız gereken bir cümle vardır ki:

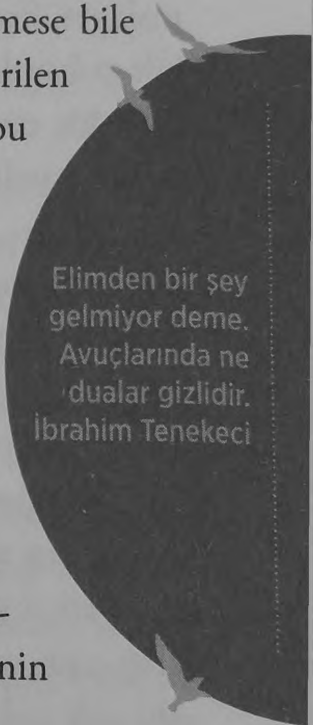
Kader iş yapmaz.
Kader, Allah'ın bilmesinin unvanıdır; iş yapan kudret sıfatıdır.

Şimdi bu temelleri sağlam bir şekilde oturttuğumuza göre sıra geldi kadere dair en derin ve en müşkül (zor) meseleleri hallet-meye. Bu aşamada sizden ricam konunun derinliği ölçüsünde

dikkatinizi de derinleştirmeniz. Bırakın evin işini, akşamın yemeğini, okulun sınavını. Hiçbir şey ahiretinizden daha önemli değil inanın.

Kader ile cüz-i iradenin tevfiki (bağlantısı)
Kader ile benim iradem nasıl bağlantılı olabilir?

Allah her insana seçim yapabileceği bir güç, yani cüz'i irade vermiştir. En inançlısından en meczubuna, herkes kendisine böyle bir seçim alanı verildiğini bilir. Aklen bilmese bile vicdanen kesin kesin bilir. Ancak kendisine verilen cüz'i iradeyi vicdanen bizzarure bilen insan, bu cüz'i iradenin mahiyetini, yani içeriğini ve özelliklerini bilmez. Çünkü cüz'i iradenin mahiyeti meçhuldür, bilinmez. İşte cüz'i iradenin mahiyetini bilmeyen bazı zihniyetler, bu meçhullüğü kavrayamadıkları ve biraz da araya egoları girdiği için, "Cüz'i irade diye bir şey yok, Allah an be an, canı ne istiyorsa o şekilde fiilleri yaratıyor. Benim elim kolum bağlı, yaptıklarımdan ben mesul değilim." diye sürekli serzenişte bulunurlar. Hâlbuki bir şeyin mahiyetinin içeriğinin meçhul oluşu, onun olmadığı anlamına gelmez.

Soruyorum size, kaç kişi kullandığı ilaçların mahiyetini biliyor? Neredeyse hepimiz, sadece doktor verdi diye içiyoruz. İlacın kullanım alanları nedir, içeriğinde neler vardır? Hangi durumlarda kullanılması sakıncalıdır? Minimum ve maksimum kullanım dozları nelerdir? Hangi beklenmeyen durumda tekrar doktora başvurmanız gerekir? Tüm bu soruların cevabını biliyor muyuz, hayır! Sadece o sıkıntımıza iyi geleceği doktorun teminatı altında, diyerek kullanıyoruz ilaçları.

Ya da kaç kişi an be an kullandığı ellerinin, ciğerinin, böbreklerinin, gözünün mahiyetini biliyor. Vücudun her yerine aynı karbon, hidrojen, oksijen atomları gitmesine rağmen neden gözde görüntü oluşup görme işlemi gerçekleşirken ciğerde görme işlemi gerçekleşmiyor? Vücudundaki tüm organların mahiyetini, özelliklerini, içeriğini bilen var mı? Oysa her gün mahiyetini bilmediğimiz bu organları müthiş bir düzen içinde kullanıyoruz? Demek mahiyetini bilmememiz onların olmadığı, işe yaramadığı anlamına gelmiyor. Çünkü bir şeyin mahiyeti (içeriği) ayrıdır, vücudu (var olması) ayrıdır. Bu bilgi bile yukarıda bahsettiğimiz zihniyetlerin öne sürdüğü görüşü yerle bir etmeye yeter ama ben bir örnek daha vereyim, ne demek istediğim tam anlamı ile anlaşılsın.

Her insanın sahip olduğu pek çok duygu vardır. Sevgi, korku, sinir, heyecan gibi... Şimdi, birisi çıkıp dese ki, "Ya heyecan diye bir şey yok, kendinizi kandırmayın." Kurtlar, kuşlar da dâhil hepimiz güleriz onun öne sürdüğü bu görüşe. Peki ya, "Bu heyecanın rengi var mıdır, kaynağını nereden almıştır, kısacası mahiyeti nedir?" deseler cevap veremeyiz. Çünkü mahiyeti meçhuldür, bilinmez. Buradan anlıyoruz ki, duygular, ruh, melek, Allah ile arandaki bağı sağlayan latifeler gibi pek çok şey vardır ki varlığı açıkça belli olduğu halde mahiyeti bizce meçhuldür. İşte mahiyeti bilinmeyip varlığı apaçık belli olan en zirve örneğimiz de "irade"dir. Canının istediğini yaptığın bir seçim alanının varlığı apaçık belli iken nereden, ne kadara, nasıl aldığın konusunda hiçbir fikrin yok! Çünkü bu noktalar meçhuldür, bilinmez. Fakat senin bilmemen onun olmadığı anlamına gelmez. Zira bu dünyadaki her şey senin malumatına münhasır (bilginle sınırlı) olmak zorunda değil. Senin ilminde olmaması o şeyin olmadığı anlamına gelmez.

Sen seçim hakkından doğan sonucu o eylemin sonunda gördüğün için aslında kaderin ne kadar güzel işlediğini başta değil, genellikle işin sonunda fark edebilirsin. Çünkü cüz-i iradenin kullanılmasıyla küllî irade ortaya çıkacaktır ve bu senin kaderindir. O yüzden adam başta, "Ya arkadaşım bu kader var mı, var. O zaman benim seçim hakkım yok ki. Her şeyden öte birbirine aykırı ve zıt bu iki durum." diye soruyordu. Bu nokta tam olarak ona, "Ya kardeşim hayır! Cüz'i irade kadere zıt bir durum değil, aksine kaderin göstergesidir." cevabıdır.

Kader, ilim nevindendir, ilim ise maluma tabidir.

Kendiniz için tam hayallerinizdeki gibi iki katlı bir ev yaptırmak istediğinizi düşünün. Kocaman bir bahçe, bahçenin bir kısmında gözünüzü doyuracak güzellikte çiçekler, diğer kısmında midenizi doyuracak lezzette meyve ağaçları, bir kısmında sevdikleriniz ile oturup muhabbet edebileceğiniz oturma alanı... Şimdi siz bir mimara gitseniz ve hayalinizdeki iki katlı evin planını çizdirseniz, o plan o evin olması demek midir? Hayır değildir. Çizilen plan sadece ilim nevindendir, evin yapıldığı anlamına gelmez. Tıpkı bunun gibi, kader de Allah'ın bilmesinin bir unvanıdır ve ilim türündendir. Çizilmiş bir proje niteliğindedir.

Yüksek bir tepede oturduğunuzu düşünelim. Tepenin altında da kavisli bir otoyol olsun. Siz tepenin üstünde olduğunuz için otoyolun hem sağını hem solunu rahatlıkla görebildiğinizi varsayalım. Bir baktınız ki aynı yolda karşılıklı ilerleyen iki tane otomobil var. Ve siz "hız= yol/zaman" formülü ile bir hesap yaptığınızda bu iki otomobilin üç dakika sonra çarpışacaklarını hesaplıyorsunuz ve elinizdeki deftere, "Bu iki otomobil üç dakika sonra çarpışacak!" diye yazıyorsunuz. Sürenin dolması ile üç dakika sonra otomobiller çarpışıyor.

Şimdi siz bulunduğunuz tepeden kaza olan yere inseniz ve şoförlere, "Bu benim defterim ve ben sizin çarpışacağınızı daha siz çarpışmadan defterime yazmıştım." deseniz acaba şoförler size, "Biz senin yüzünden kaza yaptık! Eğer sen defterine çarpışacaklar, yazmasaydın biz çarpışmazdık. Sen yazdığın için çarpıştık. Bu kazanın sebebi sensin." diye bir tepki gösterebilirler mi? Elbette gösteremezler. Çünkü sizin yazınız (ilminiz), onların çarpışacağına (maluma) tabidir. Başka bir ifade ile siz yüksekte oluğunuz için onların görmediklerini gördüğünüz ve bazı ilimlere sahip olup hesaplamalar yapabildiğiniz için bu yazıyı yazdınız. Yoksa onlar siz yazdığınız için çarpışmadı. Hem sizin yazınız sadece bir tespittir. Zorlama veya kaza sebebi değildir. Eğer kaza sizin yazınız yüzünden olsaydı o halde siz defterinize, "Bu iki otomobil tam çarpışacakları sırada pamuk şeker olsunlar!" yazardınız ve kaza meydana gelmeden iki araç da pamuk şekere dönüşürdü. Hâlbuki böyle bir şeyin mümkün olmayacağını hepimiz biliyoruz.

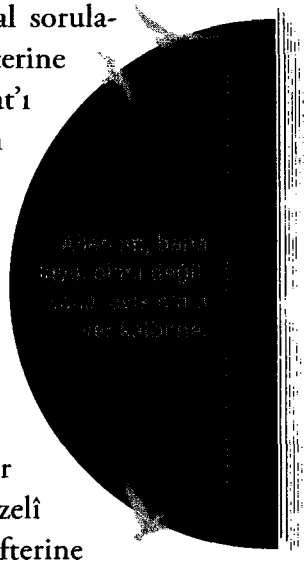
Bu örneklerden hareketle, aynı şekilde Allah'ın bizim ne yapacağımızı bilmesi ve kader defterine yazması da ilimdir. Bu ilim ise malum olan bizim fiillerimize ve yapacaklarımıza tabidir.

Yani Allah bizim ne yapacağımızı sonsuz ilmi ile bildiği için kader defterine öyle yazmıştır. Yoksa biz Allah öyle yazdı diye mecburen öyle yapmamaktayız.

Dilerseniz birkaç örnekle daha ilim maluma nasıl tabi oluyor görelim.
Bir matematik öğretmeni olduğunuzu ve "Fırat" isminde de haylaz mı haylaz, okula bir gelip bir gelmeyen, "İki kere iki kaç eder?" dediğinizde iki buçuk diyen, "Birden biri

çıkar." dediğinizde "Alırken mi, satarken mi?" diye cevap veren, dersle hiç alakası olmayan bir öğrenciniz olduğunu varsayalım.

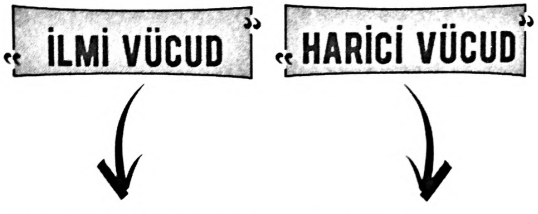
Yarın Fırat'ı matematiğin türev-integral konularından sınav yapacaksınız. Sahip olduğunuz matematik bilgisi ile Fırat'ın sosyo-psikolojik durumuna ilişkin bilgilerinizle onun yarın sınavdan sıfır alacağını öngörebilir misiniz? Elbette öngörebilirsiniz değil mi? İki kere ikinin kaç olduğunun cevabını veremeyen bir öğrenci, türev-integral sorularını tabii ki çözemeyecektir. Peki, siz not defterine Fırat görmeden sıfır yazsanız ve ertesi gün Fırat'ı sınav yapıp sıfır aldığında, "Ben zaten senin sıfır alacağını tahmin edip dünden not defterine sıfır yazmıştım." deseniz. Fırat da size, "Öğretmenim itiraz ediyorum. Ben aslında bu sınavdan sıfır almazdım. Siz not defterine sıfır yazdığınız için sıfır aldım." diyebilir mi? Elbette diyemez değil mi? Çünkü siz sıfır yazdığınız için Fırat sıfır almadı. Siz Fırat'ın sıfır alacağını bildiğiniz için not defterine sıfır yazdınız. Aynı Alîm-i Mutlak olan Allah'ın ezelî ilmi ile bizim ne yapacağımızı bilip kader defterine yazması gibi.

Sanırım zihninizde Allah'ın bizim ne yapacağımızı bilip buna göre kader defterini yazması hadisesi biraz daha netleşmiştir artık.

Buraya kadar bir cümleyle kaderin iş yapmadığını ve Allah'ın ezelî ilmi ile bizim ne yapacağımızı bildiğinden dolayı kaderimizi böyle yazdığını anladıysak konuyu bir seviye daha

derinleştirelim. Derinleştirirken de kafamızda tam oturması adına iki kelime üzerinden konuşalım. Bu kelimelerden biri "ilmi vücud", diğeri ise "harici vücud". Şimdi bu kelimelerin anlamlarını ve tam olarak ne ifade ettiğini bir örnekle idrak etmeye çalışalım.

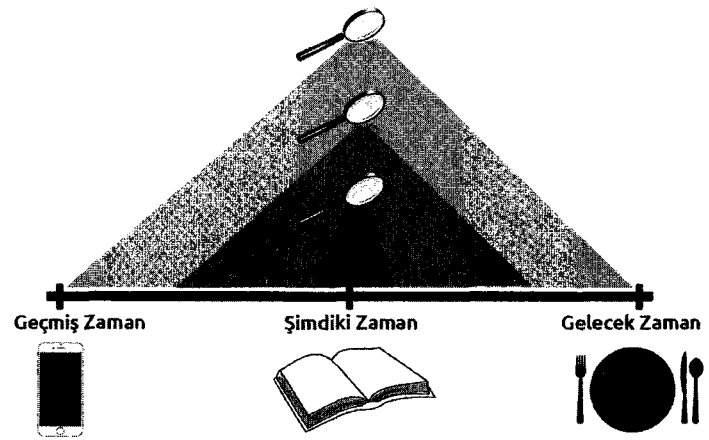

Örnek verecek olursak, Allah için zaman kavramı olmadığından geçmiş-şimdiki zaman ve geleceği ilmiyle aynı anda kuşatmasının sonucu olarak şu anda 7 aylık olan kızım Ecmel Vera'nın Allah'ın ilk ruhları yarattığından itibaren var olması ilmi vücud iken, 7 ay önce dünyaya gelmesi ilmi vücuddan harici vücuda geçişidir. Ya da benim yarın yenilenecek olan hücrelerim şu anda ilmi vücud sahasındayken, yarın olup hücrelerin yenilenmesiyle bu hücreler harici vücut sahasına geçer.

Bir şeyin harici vücuda geçebilmesi için öncelikle Allah'ın kudret sıfatına dayanması gerekir. Çünkü kudrete dayanmayan hiçbir varlık veya olay üzerinde yaratma eylemi gerçekleşmez ve o şey harici vücud sahasına geçemez.

Peki, Allah bizim gelecekte neler yapacağımızı nasıl bilir?

Şu an kitap okuduğunuzu düşünürsek, geçmişte telefonla konuştuğunuzu ve gelecekte de yemek yiyeceğinizi varsayalım. Bu telefonla konuşma, kitap okuma, yemek yeme fiillerinize yukarıdan bir zaman aynası tuttuğumuzu hayal edelim. Aynanın mesafesi yere yakınken, ayna sadece sizin kitap okuma eyleminizi, yani şimdiki zamanı gösterir. Aynayı biraz yukarı kaldırdığımızda kapsadığı alan genişleyeceği için ayna geçmiş zamanda telefonla konuşmanızın bir kısmını, gelecek zamanda yemek yemenizin de bir kısmını ve şimdiki zamanın tamamını kapsar ve gösterir. Ayna ne kadar yükseğe çıkarsa görüş açısı o kadar genişler ve biz aynayı sonsuzluk makamı olan ezelîyet noktasına çıkardığımızda artık ayna geçmişin, şimdiki zamanın ve geleceğin tamamını aynı anda gösterir hale gelir.

Aynen ayna gibi, Allah'ın da ilmi ezeliyet makamındadır. Yani geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği aynı anda görür. *Demek Allah'ın ezeli ilminin olduğunu bilen biri, artık "Allah ileride be-*

nim başıma neler geleceğini nasıl bilir de kader defterine yazar?" sorusunu sormaz, soramaz.

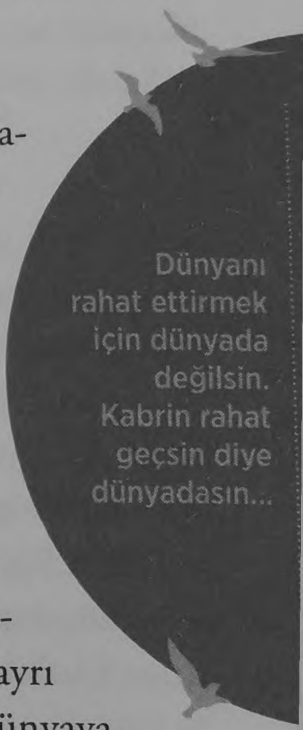
Peki, kaderin ilim nevinden olması ve ilmin maluma tabi olması neden bu kadar önemlidir?
Çünkü insanların kafasını karıştırmak isteyen zümrenin kullandığı iki metot vardır ve bizler kadere dair bu bahisleri iyi bilmezsek o kafası karışanlardan olabiliriz, hafizanallah (Allah korusun).
Muarızların (kafa karışıklığı oluşturmak isteyen karşıtların) kullandığı iki metottan ilki, kader meselelerine dair soru sormaktır. İkincisi ise hurafe, cin, muska gibi meseleleri insanlara aşılamaktır.

Bir gün bir anda 50 kişilik bir uçakta gözünüzü açtığınızı düşünün. O da ne! Bir bakıyorsunuz ki her saat başı uçağın ön kapısından birini içeri alıyorlar ve arka kapısından birini yaka paça tutup atıyorlar. O esnada bir hostes geliyor ve "Merhabalar, yolculuğunuz boyunca vakit geçirmeniz için size tablet getirdim. İçerisinde film, oyun, müzik her şey var buyurun." diyor. Sizce aklı başında bir insan, hostesin sunduğu tabletle mi ilgilenir yoksa saat başı birinin atıldığı bu uçakta sıra bana ne zaman gelecek diye mi düşünür?

Şu dünyanın işleyişine bir bakın! Saat başı binlerce insan ölüyor, yani uçaktan atılıyor ve saat başı binlerce insan doğup uçaktan içeri alınıyor. Böyle bir hengâmede insan, "Ben bu dünyaya neden geldim, bu ölenler nereye gidiyor, bu doğanlar ne için geliyor?" gibi temel meseleleri mi düşünür? Yoksa uçakta tabletle oynamak gibi hurafedir, muskadır bu meseleleri mi düşünür? İnsanın uçağa alınış amacı gibi temel meseleler dururken tabletle oynaması ne kadar saçma ise, dünyada

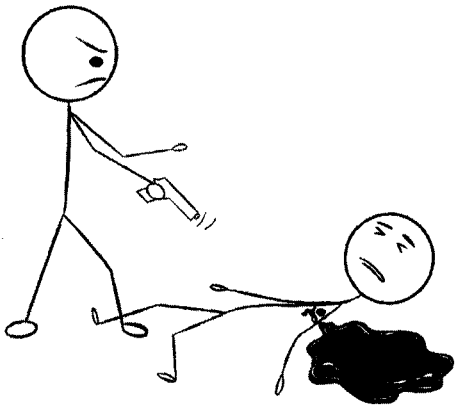
yaratılış amacı dururken böyle meselelere dikkatini vermesi de o kadar saçma ve gereksizdir.

Bu dünyadaki en kıymetli şeydir zaman. Geri dönüşü olmadığı gibi ileriye gideceğinin de garantisi yoktur insanın. Allah'ın ahiretinizi kazanmanız için verdiği zamanı dünyanın boş ve geçici heveslerini kazanmak için harcamayın. Dün sizin elinizden çıktı, yarın için ise elinizde senet yok ki ona erişebilesiniz. Gün bugündür, fırsat bu fırsat...

Allahü Teala bu dünyayı hikmet dünyası olarak yarattığından dolayı kainatta her neticeyi bir sebebe bağlamıştır. Mesela bir kayısı ağacının kayısı vermesini düşündüğümüzde, kayısı netice iken kayısı ağacı sebeptir. Allah o kayısının dünyaya gelmesini o kayısı ağacından takdir etmiştir. Buna kaderin sebeple neticeye aynı anda bağlanması denir. Kaderin sebep ile neticeye aynı anda bağlanmış olduğunu bilmeyen bir kısım insanlar, sebep ve netice için ayrı birer kader olduğunu zannetmişler. Kayısıyı ayrı, kayısı ağacını ayrı ele almışlar ve "Mademki kayısının kaderinde dünyaya gelmek vardı, o kayısı ağacı olmasa da dünyaya gelecekti." gibi yanlış bir hüküm öne sürmüşlerdir. Diğer bir kısım insanlar ise tamamen sebepleri ön planda tutup kaderi aradan çıkardıklarından, "Kayısı ağacı olmasaydı, o kayısı dünyaya gelmezdi." gibi bir hüküm öne sürmüşlerdir. Hâlbuki bu konuda en doğru nokta, "Kader, sebep ile neticeye bir bakar. Sebebin yokluğu söz konusu olduğunda netice için söylenecek bir söz yoktur." ifadesidir. Yani "Eğer kayısı ağacı olmasıydı kayısı dünyaya gelir miydi?" sorusuna ehl-i sünnet âlimleri,

"Ne olacağı bizce meçhuldür, bu konuda bir fikir yürütülemez" şeklinde cevap vermektedir.

Diyelim ki ben bir gün silahımı çektim. Adamın birine sıktım ve adam öldü. Burada adamın ölmesi netice iken benim silah sıkıp adamı öldürmem sebeptir. Şimdi size bir soru. "Her insanın alacağı ve vereceği nefes sayısı belli midir? Evet bellidir. Madem her insanın alacağı nefes sayısı belli ise ben neden adamı öldürdüğüm için mesul oluyorum ki. O adam her halükârda o gün, o saat, o dakika orada ölmeyecek miydi? Kader beni neden katillikle suçluyor ki?"

Bu dünya hikmet dünyası olduğu için burada her şey sıralı yaşanır. Bir çocuğun dünyaya gelme aşamasını düşündüğümüzde, önce onun anne ve babasının dünyaya gelmesi, onların zamanı gelince karşılaşması, birçok aşamalardan geçtikten sonra evlenmesi ve evliliklerinden belli bir süre sonra ancak o çocuğun dünyaya gelmesi gerekir. Dünyada işler bu şekilde sıralı meydana gelirken zamandan ve mekândan münezzeh Allah katında ise böyle bir durum söz konusu değildir. Allah kaderimizi yazarken önce bir Mehmet yaratayım, sonra da Mehmet'in

hanımını yaratayım. Vakti geldiğinde kaderde onları bir araya getireyim, evlensinler. Evliliklerinden belli bir süre sonra da onların kader defterine Ecmel Vera isminde bir çocuğu yazayım da Ecmel Vera dünyaya gelsin, demez. Bu sıraladıklarımın tamamını bir anda yazar. Çünkü kaderin sebep ile neticeye bir bağlantısı vardır. Kaderde önce-sonra diye bir kavram yoktur. Hz. Âdem'in yaratılması ile kıyametin kopması aynı anda, aynı mantık silsilesi içerisinde yazılmıştır. Zamanın ve mekânın olmadığı bir yerde "Hangisi önce, hangisi sonra" sorusunu soran insan, kaderi anlamamış demektir. O yüzden kaderin sebep ile neticeye bir bağlantısı var, dediğimizde sıralamanın olmadığı bir yazılım serüveni düşünmemiz gerekir.

Kader Ecmel Vera'nın dünyaya gelmesini en başta ilim nevinde yazarken önce bu olsun, sonra bu olsun diye yazmaz. Sebep ile neticeyi bir yazar. Allah benim eşimle evleneceğimi ezelî ilmi ile bildiğinden, kader defterine Ecmel Vera'yı benim evladım olarak yazar. Yani bir çocuğun zigot hali ile ihtiyarlığını aynı anda yazar. Düşünsenize eğer kaderin sebep ile neticeye bir bağlantısı olmasaydı, yani Ecmel Vera'nın 35 yaşındaki simasını benim bilemediğim gibi kaderde de bu bilgi bulunmasaydı, şuuru olmayan o atomlar, an be an böylesine nizam ve intizam içinde bu kutsal amaca hizmet edebilir miydi? Demek ki kaderin sebep ile neticeye bir bağlantısı olması gerekir ki, kâinattaki her şey bir düzen içinde ilerleyebilsin. Zaten sebep ile neticenin bir taalluku (bağlantısı) olduğu kabul edilmezse sebebe ayrı neticeye ayrı bir kader yazılması gerekir ki bunun için de birbirinden farklı ilahlar olması lazım-hâşâ!

Anladık Mehmet kardeş! Kaderin sebep ile neticeye bir taalluku var, neden bu kadar uzun uzadıya yazıyorsun, diyecek olursanız başınıza gelen hadiselerde kaderinizi sorgularken hataya

düşmeyesiniz diye bu kadar anlatıyorum. Zira kaderin sebeple neticeye aynı anda bağlantısının olması, sizin yaptığınız her amelinizden mesul olduğunuz anlamını taşır. Şimdi gelelim kaderin bana neden katil dediğine.

Cenab-ı Allah benim ve öldürdüğüm kişinin o gün, o saat, o dakika orada karşılaşıp bir sebepten ötürü benim silahımı çekip o adamı öldüreceğimi ezeli ilmi ile bildiğinden, kader defterine maktulün, yani ölen kişinin nefes sayısını o kadar yazar ve beni de katil diye yazar. Allah o adamın ölmesi ile benim o adamı öldürmemi kader defterine aynı anda yazarken benim cüz'i irademin buna sebep olacağını bildiğinden o günkü cinayet eyleminden ben mesulüm.
İnsan kaderinde başına gelen tüm olaylarda kaderin yalnızca Allah'ın bilmesinin unvanı olduğunu, bu bilme unvanının kaderin yaratılmasında bir tesiri olmadığını, yaratma eyleminde kendisine verilen cüz'i iradeden dolayı mesuliyetin tamamen kendisine ait olduğunu, yani kaderin sebep ile neticeye bir taalluk ettiğini bilip olaylara ona göre baksa o insanda ne dert kalır ne tasa...

Ben İstemedim Allah Beni Neden Yarattı?

Dünyada ortalama yedi milyar insan olmasına rağmen böylesine bir kalabalıkta kimse kimseye birebir benzemez. İnsanların bu imtihan dünyasında karşılaştıkları olaylar, içine düştükleri sıkıntılar yahut nail oldukları nimetler, ihsanlar, makamlar, servetler düşünüldüğünde her bir insan bir birey olarak tek başına bir dünyadır aslında ve zaman ilerledikçe insanların başına gelenler ya da sahip oldukları özellikler onları ya bülbüle çevirir ya kargaya, ya yılana çevirir yahut bal arısına.

Şimdi size insanları birbirinden bu kadar farklı kılan temel faktör nedir, desem artık cevap verebilirsiniz değil mi? Evet, evet verebilirsiniz. Çünkü bunu daha birkaç sayfa önce öğrendiniz:) Tabii ki "emr-i itibarî" ile...

Giderek derinleşeceğimiz kader mevzularında işlenen konuları bir zincirin halkaları gibi birbirine birleştirebilirseniz her şey çok daha güzel olacaktır. Şimdi size bahsetmek istediğim kader mevzularına geçmeden önce kendinize bir soru

sormanızı istiyorum: "Kadere dair öğrendiğim bu meseleler benim günlük hayatta ne işime yarayacak?"

İnsan kendi vücudunda bulunan milyarlarca hücrenin hareketinden tutun da gök cisimlerindeki, yeryüzündeki, gezegenlerdeki, kâinattaki her bir harekete kadar bütün mevcudatın üzerinde Allah'ın iradesinin daimi bir şekilde hazır ve nazır olduğu bilincine sahip olsa günlük hayatta başına gelen tüm sıkıntılarda, "**Allah yaşadığım her şeyi görüyor, duyuyor, biliyor. Hepsinden haberdar. O kullarına karşı çok merhametlidir ve asla zulmetmez. Başıma ne gelirse gelsin hepsi benim için hayırlıdır.**" der ve kalbindeki imanın gitgide arttığını hisseder. Demek ki insan kader meselelerinde derinleşse "Kadere iman eden kederden emin olur!" cümlesindeki o tılsımlı, derin manaya birkaç adım daha yaklaşmış olur. Eğer öğrendiğimiz bilgileri kalbimizdeki iman potasında eritip, sindirip hayatın içine yansıtamazsak, üzülerek söylüyorum ki, bu sorunun cevabını hiçbir zaman veremeyiz ve bu kitaptan yeteri kadar istifade edemeyiz. Bu ölçüleri unutmayıp aklımızın bir köşesinde daima bulundurarak kadere dair farklı farklı konulara yelken açalım birlikte.

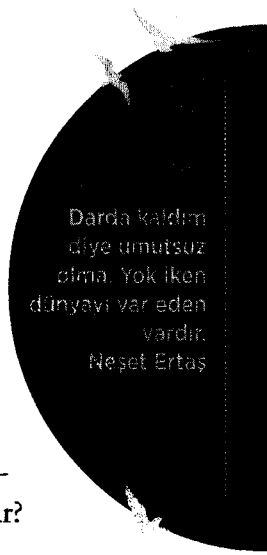
İnsan, ömrü boyunca hep bir şeylerin peşinden koşar. Zira bu koşturmayı ona genellikle ailesi veya arkadaşları aşılar. İyi bir iş sahibi olabilmek için bile iyi bir üniversite bitirmekten tutun da tüm sınavlarda başarılı olma, o işi hak ettiğine dair belgelere sahip olma gibi pek çok şart gerekir. Hep o peşinden koştuklarını elde edebilmek adına tüm şartları eksiksizce yerine getirmek ister insanoğlu. Bunun için çabalar, gecesini gündüzüne katar, hayatında çoğu nimetten feragat eder ki işin sonucuna ulaşabilsin. Bunları yaparsa kendi üzerine düşeni

yapmış olmanın rahatlığıyla istediğinin gerçekleşeceğine tam olarak inanır çünkü.

İnsanda var olan bu düşünce, Allah'ın kâinata koyduğu bir kuraldan ortaya çıkar. Sonuçta insanı açsan kâinat, kâinatı dürüp büksen bir insan çıkar aslında! Peki, nedir kâinatta işleyen bu kural? Bir kelime üzerinden ve örnekler aracılığıyla bu kuralın ne olduğuna bakalım.

Peki, nedir bu kelime?

İlet-i tâmme:

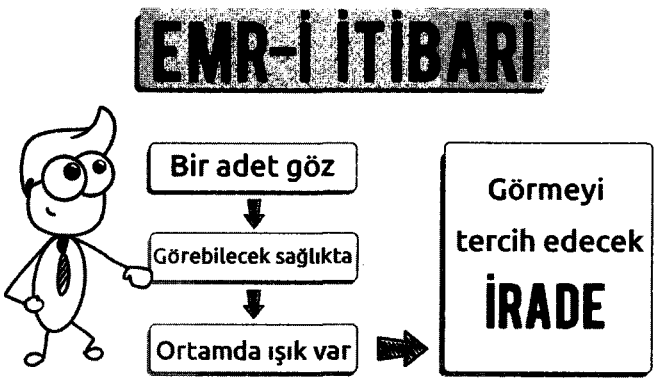
Yani "bir şeyin meydana gelmesi için gereken bütün şartların eksiksiz olarak bulunması". Böyle bir durumda o şey mutlaka meydana gelir. Bir başka ifadeyle, o şeyin meydana gelmesi vacip olur.

Örneğin;
Her gün düzenli bir şekilde yaptığımız görme eyleminin gerçekleşmesi için tüm şartların eksiksiz olma zorunluluğu vardır. Peki, nedir bu şartlar?

- Hayatta bulunmak, yani yaşıyor olmak
- Görme eylemi için bütün biyolojik yetilerin eksiksiz olması
- Görür vaziyette bir gözün bulunması
- Işığın olması
- Görecek bir kişinin olması

Bunlar çoğaltılabilir ama ana hatları ile görme eyleminin gerçekleşebilmesi için bu maddelerin olma şartı vardır. Tüm bu şartlar tamamlandıktan sonra görme eylemi gerçekleşir mi?

Yani insan için görme eyleminin illet-i tammesi tamamlanmıştır diyebilir miyiz? Elbette diyemeyiz çünkü bir eksiğimiz var. O da görmeyi irade edecek emr-i itibarî. Zira insanın bir şeyleri yapabilmesi için bütün şartların tam olması gerekir. Bütün şartların tam olması için ise iradenin kullanılma zorunluluğu vardır. Bir şeylerin gerçekleşmesi için irade (tercih) etme kısmı bu eylemin kilit noktasıdır. Bu yüzden insanda görme eyleminin meydana gelmesi, cüz'i irade ile görmeyi tercih etmesine bağlıdır.

Görme Eylemi Gerçekleşir

Bunlar nasıl konular Mehmet kardeşim? Anlamakta zorlanıyorum. En iyisi ben bir kahve yapayım da kendime geleyim deyip kitabın başından kalktınız ya hani. İşte kendinize kahve yapıp içebilmeniz için:

- Öncelikle sizin var olmanız gerekir.
- Sonra bir kahvenin olması gerekir
- Kahveyi yapacağınız bir cezve olması gerekir
- Ateş gerekir, su gerekir, fincan gerekir, gerekir, gerekir...

Bunun gibi pek çok şey sayabiliriz. Ama hepsinden önemlisi sizin o kahveyi yapmayı irade etmeniz gerekir. İşte tüm şartlarla beraber kahve yapmayı irade ettiğiniz an illet-i tamme tamamlanmış olur ve siz o kahveyi yapabilirsiniz. Basit düşünelim. Hepimizin evinde sürekli bir köşede duran kahve, fincan takımı, cezve, su, ocak gibi kahvenin yapılmasında gerekli şartlar bulunur. Ama siz kendime bir kahve yapayım, diye irade etmediğiniz müddetçe o şartlar yıllarca yan yana da dursa kahve oluşmaz. Kahvenin meydana gelebilmesi için o şartların yanına iradenizin eklenmesi şarttır. İradeniz eklendiği an kahvenin meydana gelmesi için tüm şartlar eksiksiz tamamlanmış olur ve kahve vücut bulur. Şimdi gelelim illet-i tamme meselesinin bize bakan yönüne.

Kâinatta olan olaylar, her saniye saçımızın uzaması, ellerimizi yıkamamız, yemek yememiz, işe gitmemiz, bir çocuğun dünyaya gelmesi, evlenme, adam öldürme gibi sayılamayacak kadar çok olay meydana gelmektedir.
Bu olayların meydana gelmesinde iki temel sebep vardır:

- Allah'ın iradesi (küllî irade)
- İnsan iradesi (cüz'i irade)

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi bir olayın meydana gelebilmesi için tüm şartların eksiksiz olması (illet-i tamme) gerekir. Madem bir olayın gerçekleşmesi için illet-i tamme şartı vardır ve madem kâinatta pek çok olay meydana geliyor, o halde kâinatta meydana gelen tüm olaylarda illet-i tamme şartı vardır. İllet-i tamme için ise insanın cüz'i iradesini kullanma zorunluluğu vardır. O halde insan kâinattaki bütün amellerinden mesuldür. Çünkü eğer cüz'i iradesini kullanmasaydı, illet-i tamme de oluşmazdı. İllet-i tamme oluşmadığı zaman ise olay

meydana gelmez ve ancak o zaman insan mesul olmazdı. **Bir şeyin oluşması için illet-i tamme tamamlanıyorsa artık o şeyin meydana gelmesi vacip (zorunlu) olur.**

Evde oturmuş ders çalışırken ezanın okunduğunu duyduğunuzu ve dersin başından kalkıp namaz kıldığınızı varsayalım. Sizin namaz kılmanız için:

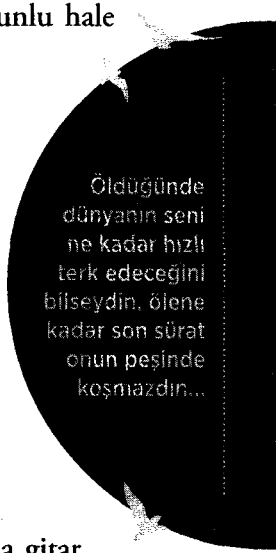
- Sizin varlık sahasında insan olmanız,
- Evrende tüm oranların sizin hayatta kalabileceğiniz şekilde tutulması,
- Namaz diye bir ibadetin var olması,
- Namaz kılabilecek bilinç düzeyine sahip olmanız,
- Dünyanın kendi ekseninde hareketi sonucunda namaz vaktinin girmiş olması,
- Müezzinin ezan okuması,
- Abdestli olmanız gibi pek çok şart gerekir.

Peki, tüm bu şartların olması illet-i tamme'nin tamamlanması için yeterli midir? Hayır, değildir. İllet-i tammenin tamamlanması için bir de sizin namaz kılmayı irade etmeniz gerekir. Siz irade ettiğiniz an illet-i tamme tamamlanır ve siz namazınızı eda edersiniz. Namaz kılma eyleminin gerçekleşmesindeki temel faktörün kendi iradeniz olduğunu anlarsanız, iyi veya kötü amellerin de sizin seçiminiz olduğunu tam olarak anlamış olursunuz. İşte namaz kılmanız için bunca sebep bir araya gelir ve hepsi görevini eksiksiz yaparken siz iradenizin hakkını vermez, bir araya gelen bunca sebebi umursamaz ve namaz kılmazsanız mesuliyet tam manasıyla size ait olur.

Bir gün çok sinirlendiğinizi ve annenize bağırdığınızı düşünelim. Şimdi sizin annenize bağırabilmeniz için:

- Annenizin hayatta olması,
- Sizin hayatta olmanız,
- Konuşabiliyor olmanız gibi tüm şartların hazır olma zorunluluğu vardır.

Tüm bu şartların içinde bir de olmazsa olmaz bir şart vardır ki, o da sizin cüz'i iradenizdir. Cüz'i iradenizi de bu şartların yanına eklediğinizde artık hiçbir eksik nokta kalmaz ve illet-i tamme tamamlanır. İllet-i tammenin tamamlanması ile annenize bağırma eyleminin gerçekleşmesi artık zorunlu hale gelir ve siz annenize bağırırsınız.

Dolayısıyla sizin olayın ta en başında cüz'i iradenizi kullanmanız olayın sonundaki annenize bağırma amelinizin esas sebebidir. Zira siz en başta cüz'i iradenizi bu yönde kullanmasaydınız illet-i tamme tamamlanmayacağından bu olay vücuda gelmeyecekti. Ama siz annenize bağırmayı irade ettiniz ve olay gerçekleşti. İşte tam da bu sebepten dolayı bu amelin mesuliyeti tamamen size aittir.

Bir gün birkaç arkadaş sahile gittiğinizi ve orada gitar eşliğinde eğlenmek için içki içtiğinizi varsayalım. Sizin içki içebilmeniz için:

- İçkinin var olması,
- İçki alacak paranızın olması,
- İçki satan yerlerin olması ve o an açık olması gibi pek çok şartın sağlanmış olması gerekir.

Ama tüm bu şartlar hazır olsa bile içki içme eylemi meydana gelmez. Öyle olsaydı, içkiye ulaşma imkânı olan herkes içki

içmek zorunda kalırdı ve bu konuda kulun cezalandırılması adaletsiz olurdu. Bu yüzden sizin o içkiyi içmeyi irade etmeniz gerekir. Siz içki içmeye irade ettiğiniz an illet-i tamme tamamlanır ve içki içme eylemi artık zorunlu hale gelir. Siz de içkiyi içerek bu eyleminizden mesul hale gelirsiniz. Eğer siz içki içme olayının en başında iradenizi bu yönde kullanmasaydınız illet-i tamme tamamlanmayacak, bu olay da meydana gelmeyecekti. Siz irade kullandığınız için olay meydana geldi. O halde içki içme amelinden mesulsünüz.

İnsan, mesuliyet alma söz konusu olduğunda bu noktada kaçmayı ve suçu kadere atmayı çok seviyor. "Ben istemiyordum ki Allah beni neden yarattı? Ben bu dünyada kader mahkûmuyum. Bu anne-babayı da ben seçmedim. Burada olmayı da ben seçmedim." diyebiliyor. Yani Cenab-ı Allah'ın küllî iradesinde olan olaylarla günahların mesuliyetinden kaçabileceğini sanıyor. Kendi iradesinde olan iyilik yapabilme, kötülük yapabilme, su içebilme, içki içebilme gibi emir ve yasaklara uyma hakkı tanınan alanlardan hiç bahsetmiyor. Hâlbuki Allah yüce kitabı Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde insanı uyarıyor.

"Zinaya yaklaşma!
Faiz yeme!
Haramlardan uzak dur!
İçki içme!
Kumar, şans oyunları oynama!"

Eğer insan tam bu günahlardan birini işleyeceği sırada bu uyarıları aklına getirse ve "Madem ben irade etmezsem bu olay meydana gelmeyecek. O zaman ben de cüz'i irademi hak hesabına kullanıyorum ve zina etmiyorum!" dese, iradesini o anda haram eylemlerden çektiği için tüm şartlar tamamlanmaya-

cak. Tüm şartlar tamamlanmadığı için de o günahın meydana gelmesi zorunlu olmayacak. Zorunlu olmazsa da o günah meydana gelmeyecek ve insan o günahtan mesul olmayacak.

İnsan böylesine kolay ve yapılabilir bir yol dururken zor ve imkânsız olan kaderden kaçmayı seçiyor. **Ama amellerinden kaçmak ihtimal dâhilinde bile değil güzel insan, kaçamazsın. Zira irade ettiğin her şeyden mesulsün!**

Bir şey vacip olmazsa vücuda gelmez

Said Nursi Hazretleri bir şeyin meydana gelmesi için zorunlu olması, zorunlu olması için de tüm şartların eksiksiz biçimde meydana gelmesi gerektiğinden bahsediyor. Burada bize düşen en önemli görev, "**zorunlu**" kelimesini okuduğumuzda tüm şartların eksiksiz olarak meydana geldiğini anlamamızdır.

Mesela bir kek yaptığınızı düşünelim. Mutfağa gidip "Un, şeker, yoğurt, yağ, kabartma tozu, vanilya... Bir kekin olması için tüm malzemeler tamam!" deyip onları fırının içine koyduğunuzda eminim ki fırın size kek veremeyecektir. Çünkü bunların varlığı ile tüm şartlar eksiksiz olarak meydana gelmiştir, diyemezsiniz. En önemli şey olan kendi iradenizi unutmamanız gerekir. Çünkü eğer siz kek yapmaya irade göstermezseniz tüm şartlar tamamlanmış olmaz. Tüm şartlar tamamlanmazsa da kekin olması zorunlu olmaz. Kekin olması zorunlu olmazsa da kek meydana gelmez. O yüzden sizin tüm bu şartların yanında iradenizi de işin içine katmanız gerekir ki bütün şartlar eksiksiz tamamlansın ve kekin meydana gelmesi zorunlu olsun.

Şimdi eğer sizler illet-i tammenin, yani tüm şartların eksiksiz olmasının ne demek olduğunu başta öğrenmeseydiniz belki

vacip, yani zorunlu olmasının ne demek olduğunu anlamakta güçlük çekebilirdiniz. Ama illet-i tammeyi başlangıçta öğrendiğinizden böyle bir durum söz konusu olmayacaktır elhamdülillah. Çünkü artık biliyorsunuz ki, **bir şeyin olabilmesi için tüm şartların hazır olmasına "illet-i tamme" denir.**

Şimdi buraya kadar illet-i tammenin bizim amellerimizle ilgili olan kısmını işledik ama bu illet-i tammeyi sadece irademizle ilişkilendirirsek derya deniz bir konuyu bir bardak suya sığdırmaya çalışmış gibi oluruz. Bunu yaparken de iyi bir ameli sadece kendi üzerimize almak gibi büyük bir hataya düşeriz ki bu da kişiyi amelini ve kendini beğenmeye, yani ucba sürükler Allah muhafaza. Şimdi gelelim illet-i tammenin kâinattaki diğer yaratılmışlarla ilişkisine.

Mesela bir kalemi ele alalım. Bu kalemin kalem olması için ağaç, karbon gibi maddelerden oluşması gerekir. Tabii bunların yanında bir şeklinin, amacının ve onu yapan bir ustanın olması gerekir. Eğer tüm bu şartlar, yani kalemin illet-i tammesi tamamlanırsa işte o zaman kaleme kalem denilebilir. Çünkü bizlerin bir kaleme kalem diyebilmesi için önce onun tüm şartlarının eksiksiz tamamlanması zorunludur.

Kâinatta gördüğünüz her şeyin gözünüz içerisindeki izleme alanında seyir halinde olması için her birinin kendi şartlarını eksiksiz yerine getirmesi gerekir. Mesela sizin yazın sıcağından kaçıp çınar ağacının altında karpuz yiyerek serinleyebilmeniz için öncelikle karpuzun da çınar ağacının da hatta gözünüzün gördüğü her şeyin kendine ait illet-i tammesinin eksiksiz olması gerekir. Zira karpuzun var olması için gereken şartlar yerine gelmemişse Allah onu yaratmaz. Nasıl ki üniversite sınavına girecek bir öğrenci tek bir belgesi bile eksik olsa o sınava giremez. Aynen öyle, yaratılan her bir şeyin varlık sahasına çıkabilmesi için tüm şartların eksiksiz olması gerekir. Tek bir eksik nokta bile o şeyin varlık sahasına girmesini engeller.

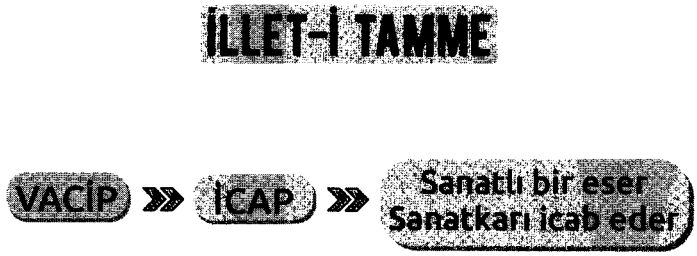

Bir şeyin illet-i tammesi o şeyin ana konusuna göre şekil alır. Eğer bir civcivin ana konusu tavuk olmak ise o civcivin arabanın altında ezilmemesi onun tavuk olma amacının şartı iken, eğer o civcivin ana konusu tavuk olmadan ölmek ise bu sefer arabanın altında ezilmesi onun illet-i tammesi olur. Yani şartlar, ana konuya göre şekillenir.

Başka bir misalle daha pekiştirmek gerekirse, bir karpuz için ana konu onun olgunlaşıp yenilebilmesi ise o karpuza soğuk vurmaması onun illet-i tammesidir. Ama ana konusu olgunlaşmadan çürüyüp gitmek ise bu sefer soğuk vurup donması onun illet-i tammesi olur. Tabii bunlar illet-i tammenin tamamı değildir, sadece bir örneğidir. Bu karpuz için konuşacak olursak, karpuzun tohumunun toprağa atılması, toprağının bakımının düzenli yapılması, sulanması, hava şartlarının uygun olması, dışarıdan negatif bir etkinin

olmaması gibi pek çok şart bir araya gelmelidir ki illet-i tamme tamamlanmış olsun ve karpuzun olması zorunlu olsun. Bunlardan birindeki ufacık bir eksiklik sonucunda karpuz oluşmayacaktır. Yani karpuzun oluşması için bunlar illet-i tamme iken sonuç karpuzun çürümesi veya oluşmaması ise illet-i tammenin içerisinde bunlardan birisinin eksikliği mevcut demektir.

Bediüzzaman Hazretlerinden önce Allah'ın tevhid hakikatini anlatan çoğu âlim, "Allah var, Allah var olduğu için de çiçek var!" şeklinde bir anlatma yolu tercih etmişlerdir. Ancak Üstad Hazretleri bu olaya tam tersi bir perspektiften bakmış ve "Çiçek varsa bir Allah olma zorunluluğu var!" demiş ve bunu da "Sanatlı bir eser, sanatkârı icab eder!" cümlesindeki "icab" kelimesinin derin manası ile bizlere sunmuştur. Burada icab kelimesi, vacip kelimesi ile aynı kökten gelmektedir. Yani bir şeyin vücuda gelebilmesi için tüm şartlar hazır olur ve şartlar hazır olduktan sonra o şeyin varlığı artık vacip (zorunlu) olur. Bizler de varlığı vacip olan o şeye deriz ki, "İcab edeni yap!"

Mesela bir papatya tohumu ile konuştuğumuzu varsayalım. O tohumun çiçek açması için mevsim şartlarının uygunluğu, toprak bakımı, sulama koşulları gibi tüm şartlar hazır olduktan sonra, artık o tohumun çiçek açması vacip olur ve biz tüm şartları tamamlanan o tohuma deriz ki, "Ey papatya tohumu! Senin çiçek açman için tüm şartlar tamam. Artık senin çiçek açıp vücuda gelmen vacip oldu. Sen de icab edeni yap ve çiçek aç." O da bize, "Haklısın Mehmet ağabey. Zaten sanatlı bir eser sanatkârı icab eder!" der ve çiçek açar. Şimdi ortada sanatlı bir eser varsa onun var olması için tüm şartlar eksiksiz olmak zorundadır. Tüm şartlar eksiksiz varsa artık o eserin olması da zorunludur. O eserin olması zorunlu ise mutlaka bir sanatkârı icap etmek zorundadır.

Güzellik bir hakikattir. Çirkinliğin müdahalesi ile güzellikte mertebeler meydana gelir.
- Bir olayda mertebe olabilmesi için zıddın olması şart mıdır?
- Şarttır.
Cenab-ı Allah'ın sıfatlarında ve esmalarında neden mertebe olmaz? Çünkü onlar sonsuzdur. Sonsuz olan şeylerde zıtlık olamaz. Zıtlığı birbirinde barındıramayacağından da mertebe olamaz. Hayır da bir hakikattir. Burada mertebeler de şerrin müdahalesi ile ortaya çıkar. Yani bizim bir insanın çok hayırlı bir insan, bir işin çok hayırlı bir iş olduğuna kanaat edebilmemiz için bir o kadar şer olması gerekir. Çünkü şer olmasaydı hayrın mertebeleri ortaya çıkmazdı. Zaten çok hayırlı derken bile hayrın mertebesini belirtmiş oluruz. Azlık ve çokluk, o konuda mertebe olduğunun göstergesidir. Allah'ın bu mertebelerden münezzeh olduğunu bir örnekle özetleyecek olursak, Allah'ın ilminden bahsederken çok ilimli demeyiz, Âlim-i Mutlak (sonsuz ilim sahibi Allah) diye tarif ederiz.

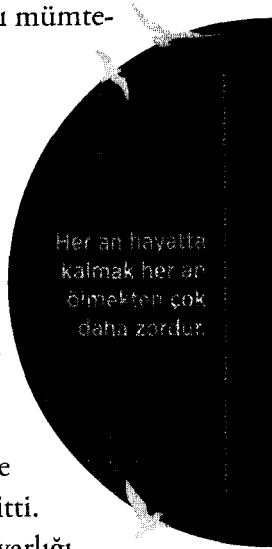
Vücudun Mertebeleri

- **Vacib'ül Vücud:** "Vücudu ezelî ve ebedî olup hiçbir şeye muhtaç olmayan" vücut mertebesine vacib denir. Bu vücut mertebesinde olan zatın bizatihi kendi nefsi ile kaim olması, yani varlığının başka hiçbir varlığa dayanmaması gerekir. Mesela sizin bu kâinatta ne olursa olsun varlığınız zorunlu mudur yoksa Allah dilerse yaratır, dilerse yaratmaz mıdır? Elbette Allah dilerse yaratır, dilerse yaratmaz. Siz bu kâinatın olmazsa olmaz bir öğesi değilsiniz. Bu kâinat siz olmadan da olabilir. İşte sizin gibi varlığı başka bir varlığa (Allah'a) dayanmak zorunda olanlar bu vücut mertebesinde olamazlar. Bu vücut mertebesinde olacak tek bir zat vardır o da Allah'tır. Zira Allah Azze ve Celle dışında tüm varlıklar onun varlığı ile vardır. Allah'ın ise var olması için hiçbir varlığa ihtiyacı yoktur. O bizatihi kendi nefsi ile kaimdir. O halde vacibül vücud olan tek zat vardır, o da Allah'tır.

- **Mümteni'ül vücud:** "Varlığı mümkün olmayan, vücudu imkânsız" manasına gelir. Bu vücut mertebesini örnekleyecek olursak -hâşâ- ikinci bir Allah'ın var olması ya da ilerleyen zamanlarda doğma ihtimali var mıdır? Kesinlikle yoktur. İşte ikinci bir ilahın vücudu mümteni vücut mertebesindedir, yani imkânsızdır. Aynı şekilde sizin aynınızdan bir tane daha olma ihtimali var mıdır? Sizin bir tek yumurta ikiziniz olsa bile aynınızdan olma ihtimali yoktur. Çünkü parmak izinizden ruhunuza kadar her şey size özeldir. O halde sizin de aynınızdan ikinci bir tane olması mümteni vücut mertebesinin örnekleri arasındadır.

- **Mümkün-ül-vücûd:** "Varlığı ve yokluğu müsavi, yani eşit" manasını taşır. Bu vücut mertebesinde olanların varlığı ve yokluğu eşit olduğundan, onların varlığını yokluğuna tercih edecek bir tercih edici olma zorunluluğu vardır.

Mümkün-ül vücud mertebesi için her insan kendisini düşünebilir. Mesela sizin varlığınız ve yokluğunuz müsavi, yani eşit miydi? Evet eşitti. Ama siz yıllardır varlık âlemindesiniz. Demek varlığınızı yokluğunuza tercih eden bir tercih edici var ve sizi varlık âlemine o çıkardı. Peki, kim bu tercih edici? Anne-babanız olabilir mi? Anne-babanız, "Artık bir evladımız olmasını istiyoruz. Evladımızın olmasını olmamasına tercih ediyoruz!" diyerek sizi yokluk âleminden varlık âlemine çıkarabilir mi? Gelin beraber bakalım çıkarabilir mi?

Anneniz, babanız, siz, biz ve etrafınızda gördüğünüz her şey mümkün-ül vücud mertebesindedir. Yani varlığı ile yokluğu eşittir.

Peki, varlığı ve yokluğu eşit olan anne-babanız, varlığı ve yokluğu eşit diğer bir varlık olan sizi varlık sahasına çıkarabilir mi?

- Siz yokluk âleminden varlık âlemine çıkmak için sonsuz bir kudrete muhtaç mısınız?
- Evet, muhtaçsınız.
- Anne- babanız yokluk âleminden varlık âlemine çıkmak için sonsuz bir kudrete muhtaç mı?
- Evet, muhtaç.
- Peki, soruyorum size. Varlık âlemine çıkmak için sonsuz bir kudrete muhtaç olan biri, varlık âlemine çıkmak için sonsuz kudrete muhtaç başka birinin varlık âlemine çıkması için esas sebep olabilir mi?
- Kesinlikle olamaz! Çünkü mümkün mümküne illet (esas sebep) olamaz.
Bizim gibi mümkün vücut mertebesinde olan kişiler, vücut mertebesi vacip (zorunlu) olan bir müreccihe -bizim yokluk âleminden varlık âlemine çıkmamızı tercih edecek bir zata- ihtiyaç duymak zorundadırlar. Demek birinin bizim varlık âlemine çıkmamız için "Kûn" demesi gerekir. Kimin? Allah Azze ve Cellenin!

Kâinatta yaratılan her insanın doğduğu ilk andan itibaren ihtiyaç duyduğu anne sütü, su, yeryüzündeki azot döngüsü, Samanyolu galaksisindeki 400 milyar yıldızın her birinin dönüşündeki tespih tanesi gibi düzenlilik, dünyanın 1670 km hızla kendi ekseni etrafında, 108 bin km hızla güneş sistemi etrafında dönmesinin devam etmesi, 40 bin km uzunluğundaki damarlarımızın sürekli besin taşıması gibi saymakla bitiremeyeceğimiz ihtiyaçların hepsi an be an karşılanır. İnsanın ihtiyaçları karşılanırken varlığını devam ettirebilmesi için arıların, karıncaların, böceklerin, bitkilerin, ağaçların da ihtiyaçları karşılanır ki ekosistemde ufacık bir sorun olmasın. Zira

bugün sadece arıyı çıkartacak olsak tüm ekosistem altüst olur ve insan varlığını devam ettiremez.

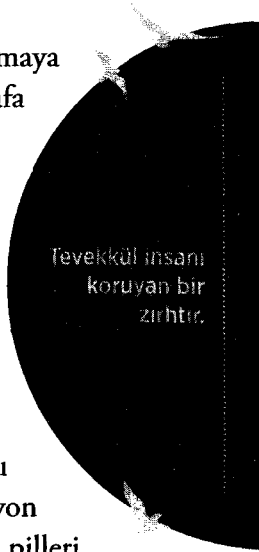
Şimdi gelelim en önemli noktaya. Kâinattaki bütün mevcudatın bütün ihtiyaçları sonsuz derecede karşılanıyorsa ve bu sonsuz derecede karşılanan ihtiyaçları sonsuz zaman boyunca devam ediyorsa, bu sonsuz ihtiyaçları karşılayan kimsenin onun bu ihtiyaçlarından hiçbirine ihtiyaç duymama zorunluluğu vardır. Demek ki bu zat mümteni vücut mertebesinde olamaz. Bu kadar ihtiyaç karşılanıyor ve bu ihtiyaçları karşılayan kimsenin bu ihtiyaçlara ihtiyaç duymama zorunluluğu varsa, demek ki bu zat mümkün vücut mertebesinde de olamaz. Öyleyse bu zat tüm ihtiyaçları karşılayan ama kendisinin hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, bizatihi kendi nefsi ile kaim olan Vacib'ül Vücud mertebesindeki Allah Azze ve Celle olmak zorundadır.

Seçmek zorunda mıyım?

Şu anda nerede olmak isterdiniz? Rica etsem iki dakikanızı ayırıp sizin için boş bıraktığım bu sayfaya yazar mısınız?

Size neden burada olmak istediğinizi sorsam herhalde cevabınız, "Çünkü canım öyle istedi, ben de öyle tercih ettim." olurdu. İnsan, hayatı boyunca sürekli tercihler yapar. Okul, iş, arkadaşlar, giydiği kıyafetler, kıyafetin yanında kullanacağı aksesuarlar, makyaj tarzı, oje rengi, yediği yemekler, içecekler, saç modeli vs. Peki, insan tüm bu tercihleri yaparken neye göre yapar? Başkasının zorlamasına göre mi? Elbette hayır. Kendi iradesine göre yapar ki kişinin tüm bunları iradesi ile seçmesi de en doğal hakkıdır.

Kumandanızın pilinin bittiğini ve markete pil almaya gittiğinizi varsayalım. O da ne! Pillerin olduğu rafa bir bakıyorsunuz, aynı marka ve özelliklere sahip yüz tane pil yan yana. Peki, siz onca pil arasından nasıl seçim yapacaksınız? Bu çok zorlu bir karar olsa gerek, diye satırlarıma devam ederken aklınızdan, "Ya ne diyor bu adam! Raftan pil almanın neresi zor... Hem piller aynı olsa ne olacak? İhtiyacım olan kadar alır çıkarım." cümlelerinin geçtiğini biliyorum ki çok haklısınız. İnsan aynı özellikte birçok pilden ihtiyacı kadarını alıp kumandasına takabilir ve televizyon keyfine kaldığı yerden devam edebilir. Peki, tam pilleri kumandanıza takıp televizyonu açtığınız esnada kapı çalsa ve arkadaşınız size çay içmeye gelse. Siz de çay doldurmak için dolabın kapağını açsanız ve aman Allah'ım, yine aynı manzara! Birbiriyle birebir aynı bir sürü çay bardağı yan yana. Peki, şimdi ne yapacaksınız? Şimdi de aynı kolaylıkla bardaklar arasında seçim yapabilecek misiniz?

"Yok yok, Mehmet kardeşin durumu hiç iyiye gitmiyor, satırlar ilerledikçe tuhaflaşmaya başladı. Yahu ne demek ne yapa-

caksın? Tabii ki dolaptan iki bardak alıp çayları dolduracağım. Sonra da arkadaşımla karşılıklı oturup afiyetle içeceğiz. Ben anlamadım ki aynı özellikte bir sürü eşya yan yana olunca ne oluyor? Seçim hakkımı elimden mi alıyorlar sanki?" diye yavaş yavaş sinirlendiğinizin farkındayım ama sinirlenmeyin. Şurada size, "Tercih, bila müreccih muhal değildir, aksine caiz ve vakidir!" konusunu anlatmaya çalışıyorum. Öyle kolay mı sanıyorsunuz? En başa bu cümleyi yazsam, "Ne yazmış bu adam ya!" diyorsunuz. En sona yazsam açıklayana kadar sabırsızlanıyorsunuz. Üstüme gelmeyin canım ben de insanım :)

Tamam sakinim, konuma kaldığım yerden devam ediyorum. Ne demiştik? "Tercih bila müreccih muhal değil aksine caiz ve vakidir." Yani insan, özellikleri birebir aynı olan iki şeyden birini tercih edebilir. Bunun çeşitli örneklerini her an herkes hayatında görebilir ve buna şahitlik edebilir.

Şimdi de annenize sürpriz yapıp onu mutlu etmek için kuyumcuya yüzük almaya gittiğinizi düşünelim. Kuyumcudan elindeki yüzük çeşitlerini çıkarmasını isteseniz ve çıkardığı yüzüklerin içerisinden işlemeli gümüş bir yüzük beğenseniz. Kuyumcuya tam, "Rica etsem bu yüzüğü hediye paketine koyabilir misiniz?" diyeceğiniz esnada kuyumcu size, "Efendim birbirinden güzel altın modellerimiz dururken neden gümüşü aldınız? Gelin size altın yüzüklerden birini verelim." dese. Siz de kuyumcuya annenizin altını değil gümüşü daha çok sevdiğini söyleseniz ama kuyumcu ısrarına devam ederek, "Aman efendim, hiç öyle şey olur mu? Altın dururken gümüş tercih edilir mi? Biliyorsunuz ki altın gümüşten hem kalite olarak hem de fiyat olarak daha üstündür. Siz annenize altın alın altın!" dese ne tepki verirdiniz? En yumuşatılmış haliyle, "Benim tercihlerim seni ne alakadar eder beyefendi? İstediği kadar

altın gümüşten üstün olsun. Tercih etmiyorum. Lütfen gümüş yüzüğü paketler misiniz yoksa onu da almayacağım." derdiniz sanırım.

Kuyumcudan çıktıktan sonra annenizin akşam yemeği için istediği tavuğu almaya kasaba girseniz ve bir kilo tavuk eti istediğinizi söyleseniz. Kasap da size, "Kardeşim tavuk etini ne yapacaksın? Daha üstünü dana eti var ondan vereyim." dese. Aklınızda şöyle bir soru oluşur değil mi: "Bu insanlar çıldırmış olmalı. Bir şey diğerinden üstün diye ben illa üstün olanı almak zorunda mıyım?" Ben cevap vereyim. Kesinlikle değilsiniz. Çünkü seçme iradesi sizin elinizde. Eğer et tavuktan yahut altın gümüşten daha üstün diye sürekli üstün olanı seçmek zorunda olsaydınız o zaman irade sahibi olduğunuzdan bahsedemezdik. Hâlbuki günlük hayatımızda istediğimizi istediğimiz miktarda tercih ediyoruz ve kimse de buna müdahale etmiyor. Çünkü irade tamamen bize ait, neyi istersek onu seçmekte sonuna kadar özgürüz.

Bu iki misalden anlıyoruz ki, insan iradesini kullanabildiği yerlerde, aralarında bir fark olmayan iki şeyden birini de seçebilir, aralarında üstünlük özelliği olmasına rağmen üstün olmayan şeyi de seçebilir ve bu gayet doğaldır. İşte bu seçebilme özgürlüğü insanın baskı altında olmadığının apaçık göstergesidir. İnsan dönerciye gidip et döner dururken tavuk döneri tercih edebilir. Neden, daha çok sevdiği için mi? Hayır tercih hakkı olduğu için. Hangi sebebe dayanırsa dayansın, kişinin tercih hakkının olması, mecburi seçimlere gidip işin ilerisinde, "Ben mi seçtim sanki bunu?" gibi sorular sormasını engeller. Sadece üstün olanı seçmek zorunda olsaydı insan, nerede kalacaktı seçim hakkı? Nerede kalacaktı seçimlerinden doğan mükâfat veya ceza?

Ya da üstün olanı seçme zorunluluğu olduğu için herkes Lamborghini'ye binmek zorunda kalsaydı, "Tofaş aşktır!" diyen grup ortada mı kalacaktı? Soruyorum size :) Bugün hâlâ tavuk döneri et dönere, Tofaş'ı Lamborghini'ye tercih eden insanlar varsa, demek ki insan gerçekten seçimlerinde özgürdür ve o insanın seçme iradesindeki temel faktör, seçtiğinin üstün niteliklere sahip olması değildir. Seçim yapmadaki özgürlüğümüzü yeteri kadar anladığımıza göre şimdi gelelim bu seçim özgürlüğünün imanımızla olan ilişkisine.

İman küfürden, hayır şerden, iyilik kötülükten, ahiret dünyadan her zaman üstün müdür? Evet, kesinlikle her zaman üstündür. Peki, insan üstün olanı üstün olmayana tercih etmek zorunda mıdır? Elbette değildir. Yukarıda bunun örneklerini çokça verdik. Diler tercih eder, diler tercih etmez. Çünkü irade insana ait ve insan bu iradesinde sonuna kadar özgürdür. Eğer insanın iradesinde bir zorlama durumu söz konusu olsaydı ve insan daima üstün olanı tercih etmek zorunda kalsaydı, sokaklarda kokain içen gençleri, her gün haberlerde izlediğimiz birbirini öldüren insanları görmememiz gerekirdi. Çünkü bu zorlama sonucunda herkes imanı, hayrı, iyiliği, ahireti tercih ederdi.
Hâlbuki en başta kendimize, sonra da yakın çevremize baktığımızda durumun hiç de böyle olmadığını rahatlıkla görebiliriz. **O halde madem insanın bir şeyi seçebilme iradesinde bir zorlama yok ve madem insan her amelini kendi özgür iradesi ile seçiyor, o vakit tüm seçimlerinden mesuldür. Bu seçimlerin sonucunda elmaslar kömürlerden ayrılır, yani Hz. Ebubekir (r.a.) gibi elmas ruhlularla Ebucehil gibi kömür ruhlular birbirinden ayrılır** ki Allah'ın adaleti ortaya çıksın.

İsmi fail masdardan müştaktır

Bir gün birini öldürseniz ve hâkim karşısına çıksanız. Hâkim sizin için katil unvanını kullandığında, "Hâkim bey, beni neden katillikle itham ediyorsunuz? Beni de, öldüreceğim kişiyi de, ölümü de yaratan Allah değil mi? Ben neden katil oluyorum?" diyebilir misiniz? Gelin beraber bakalım diyebilir misiniz?

- Pilot, diye kime denir?
- Uçak uçuran kişiye denir.
- Peki, bir kişiye pilot dediğimiz için mi o kişi uçak uçurabilir yoksa uçak uçurabildiği için mi biz pilot deriz?
- Elbette ikincisi... Çünkü bir kişiye bir isim, yaptığı eylemden ötürü verilir.
- Peki, pilotun uçağı uçurabilmesinin yanında uçak için gerekli hava şartları, sürtünme kuvveti gibi unsurları yaratabilme gücü de var mıdır?
- Hâşâ, böyle bir durumdan asla bahsedilemez. Bu unsurların hepsini yaratan Allah'tır.
- Peki, "Madem o kişi bunları yaratamıyor, biz neden o kişiye pilot diyoruz ki? O bu unvanı hak etmiyor." diyebilir miyiz?
- Hayır, onu da diyemeyiz. Çünkü Allah uçağın uçması için gerekli olan şartları pilotun iradesine göre yaratmıştır. Yani pilot uçak uçurmayı irade etmiştir, Allah da onun isteği doğrultusunda tüm şartları yaratmıştır. Eğer pilot uçurma eylemini istemese Allah'ın yarattığı tüm uygun şartlara rağmen uçma eylemi asla meydana gelmezdi. O yüzden uçma

Allah senden kaybetmeyi beklemediğin bir şey aldıysa, sahip olmayı hayal edemeyeceğin bir şeyi verecektir.

eyleminin meydana gelmesinde her ne kadar her şeyi Allah yaratsa da temel faktör pilotun iradesi olduğundan, pilot "pilotluk" unvanını sonuna kadar hak eder.

Tıpkı bunun gibi, sen birini öldürmeyi irade ettiğinde Allah senin isteğin doğrultusunda tüm şartları yaratır ve sen o kişiyi öldürürsün. İşte tam da bu sebepten, öldürme olayında temel faktör senin kendi iraden olduğundan "katil" unvanını alırsın. "Bir kişiye bir unvan, yaptığı işten dolayı verilir." kaidesince sen katillik unvanını sonuna kadar hak eder ve bu işte irade de sana ait olduğu için mesul tamamen sen olursun.

Cenab-ı Hakk cüz'i iradeyi, küllî iradeye bir şart-ı adi yapmıştır

- Elinizde bir tohum olsa, Allah elinizdeki bu tohumu bir yere ekmeden avucunuzun içinde ağaç olarak yaratabilir mi?
- Evet yaratabilir.
- Şimdi soruyu tekrar soruyorum. Peki, Allah elinizdeki bu tohumu ağaç olarak yaratır mı?
- Hayır, yaratmaz.
- Neden?
- Çünkü Allah bir ağacın yaratılmasında senin o tohumu toprağa ekip, sulayıp gerekli bakımını yapmanı kendi yaratmasına şart yapmıştır.

Bir tohumun ağaç olmasında Allah'a bakan çok yön vardır. Toprağı, mineralleri, suyu, karbon-azot-oksijen döngüleri, dünyanın kendi ekseni ve güneş etrafındaki dönüş hızı vs. saymakla bitiremeyiz. Tüm bu şartlar, Allah'ın küllî iradesine bakan şartlardır. İşte Allah, bir tohumun ağaç olmasında, kendine bakan bu küllî iradede bizim tohumu ekmemiz kadar

küçük olan o cüz'i iradeyi kendi küllî iradesine şart yapmıştır. Adeta, "Ey Mehmet, elindeki tohumun ağaç mı olmasını istiyorsun? O vakit toprağa ek, arada sula, zaman zaman da bakımını yap gerisini ben hallederim." demiştir.
Aynen Allah'ın benim hayatta kalmam gibi büyük bir olayda gerekli olan bir milyon hücremi ve o bir milyon hücremin içindeki atomların her gün nereye gideceğini ve ne görev yapacağını bilmesi, akciğerlerim, beynim, gözlerim ve diğer tüm organlarımın ihtiyacı olan her şeyi halledip de bana, "Arada bir yemek ye, su iç, nefes almayı da unutma gerisini ben hallederim!" demesi gibi.

İnsan iradesini kullanıp Allah'a bir meyletse Allah tüm şartları hazır edecek de... Nerede insanda o irade?

Omzunuza bir çocuk alsanız ve seçim hakkını ona bırakıp, "Söyle nereye gitmek istersin? Sen nereye gitmek istersen seni oraya götüreceğim." deseniz. Çocuk da karşıda duran dağı işaret etse ve "Beni oraya götür!" dese. Çocuk omzunuzdayken onu istediği yere götürseniz ama o, "Üşüdüm, beni buraya neden getirdin?" diye sızlanıp bir de suçu size yüklese ne yaparsınız? Herhalde omzunuzdan indirdiğiniz gibi, "Sen istedin, ben de getirdim. Bir de utanmadan suçu bana mı atıyorsun?" dersiniz değil mi?

Bugün herkes bir bahanenin arkasına saklanmış ve suçu da Allah'a, kadere atmış durumda.

– Kardeşim neden Kur'an okumuyorsun?
– Ağabey, günlerim öyle yoğun geçiyor ki. Dersler, sınavlar, dünya telaşları derken zaman nasıl geçiyor ben de anlamıyorum.

– Kardeşim neden namaz kılmıyorsun?
– Ağabey patronumun ne kadar sıkı olduğunu bir bilsen. İşten başımızı bir an kaldırmamıza bile müsaade etmiyor.

İyi de güzel kardeşlerim!
Hepimizin, toplumda belli başlı yere gelebilmek, evinde geçimini sağlayabilmek, elektrik, su, gıda temini gibi masrafları karşılayabilmek adına istemeye istemeye ama kendimizi zorlayarak yaptığımız tonlarca şey var. Bugün hangi öğrenci dersi isteye isteye çalışıyor yahut hangi işçi aldığı parayı kolayca kazanıyor? Dünyalık tüm telaşlarınız için isteyip istememeniz yahut kolaylığı, zorluğu sorun olmuyor da mevzu imana dair meselelere gelince mi sorun oluyor?
Bugün kime, "Kardeşim İslam için, yani imanın için neden bir şey yapmıyorsun?" diye bir soru yöneltsem. Hep aynı cümleleri duyuyorum:

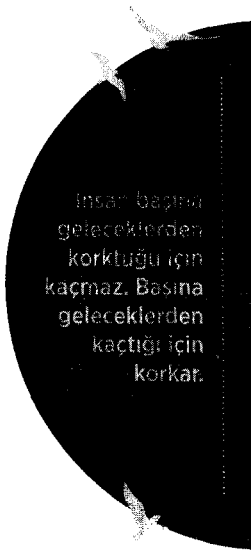
– Ağabey bizim etrafımızda hiç sizin gibi insanlar yok. Arkadaş ortamımı, çevremi, ailemi bir bilsen...
– Nasıl yani?

Sen gerçekten iyiliği, hayrı, imanı, Allah yolunda olmayı isteyen bir insansın ve bu isteğin doğrultusunda gerekli tüm fiili-kavli-ızdırari duaları yaptın. Allah'ın sana böyle insanlar nasip etmesi için gece gündüz her namaz sonrası Allah'a yalvardın ve Allah da o ortamı yaratmadı öyle mi? Hâşâ, Cenab-ı Allah, ben bu kulumun etrafına güzel arkadaş, aile, çevre vermeyeyim de o da doğru yolu bulamasın diye sana zulmetti. Bunu mu demek istiyorsun? Ne kadar zalimane bir kelam...
Sen bir fiilin gerçekleşmesi için o basit şart hükmündeki üzerine düşen küçük adımları atmıyorsun, namazını kılmıyorsun, iman ettiğin Kur'an-ı okumuyorsun. Sonra da omuz üstündeki

çocuğun, "Beni neden buraya getirdin, üşüdüm!" demesi gibi Allah niye bunu yaratmadı, diye isyanda bulunuyorsun. Sen bu halinle ancak iki tokadı hak ediyorsun.

Zira sen kalben, samimiyetle Allah yolunda dost isteyeceksin, Allah da senin yoluna o dostu çıkarmayacak öyle mi?

İmkânı yok.
İmkânı yok.
Vallahi sen aldanmışsın.

Aşk mı Kaderi Kovalar, Kader mi Aşkı?

Bir gün bir adam âlim zatlardan birine gelmiş ve "**Efendim şefaat diye bir şey yok, diyorlar!**" demiş. Efendisi ise ona, "**Doğru söylüyorlar, şefaat yok diyene şefaat yok!**" cevabını vermiş.

Bizler kadere dair meselelerde kaderin hep duygusal kısımlarına dikkatimizi verdiğimiz için -hâşâ- sanki kader denen olguyu sadece bizim evleneceğimiz kişi, anne-babamız, doğduğumuz ülke yahut dil, din, ırk unsuruyla sınırlıymış gibi düşünüp kâinat kitabına bakan yüzüne hiç yönümüzü çevirmediğimizden kâinat kitabı da bize yüzünü hiç göstermedi.

İşte, biz bugün kaderin kâinat kitabına ilişkin yönünü açıklamaya, oradaki nizam ve intizamı gördükten sonra aklımızda sınırlandırdığımız kaderin sınırlarını aşmaya çalışacağız. Bu satırları okurken kafamızın içindeki o dar kalıplardan çıkıp, "**kader**" deyince aklımıza en başta şu iki kelimeyi getireceğiz: "**Miktar ve Planlama.**" Bu iki kelime aklınızın merkezinde sürekli bulunmalı. Doğayla iç içe olacağınız bir gezintiye git-

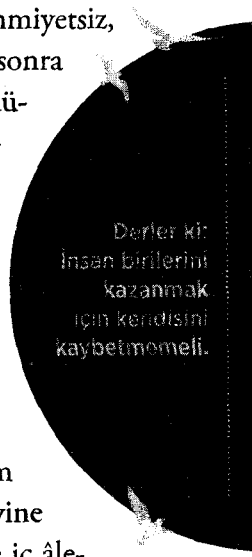
tiğinizde Cenab-ı Allah'ın eserlerini müşahede edecek bir alan oluşturun kendinize ve bakın çevrenize. Gördüğünüz her şey Allah'ın birer sanat eseri aslında. Bu sanat eserlerinin miktarına ve planlamasına dikkat ettiğinizde, kaderin her şeyle alakadar hassas bir dengesi olduğuna aklınızla ve kalbinizle o kadar tatmin olacaksınız ki... Bütün her şeyi böylesine muazzam bir düzen, plan ve ölçü ile yaratan Allah benim hayatımı da nakış nakış dantel gibi örmüştür, deyip inşallah kalbinizde inşirah esintileri bulacaksınız.

Yani önce bütün mevcudata bakıp, tüm bu hallere şahit olup kaderin mutlak varlığına inanacaksınız. İnandıktan sonra da, "Bütün kâinatı kudretiyle elinde tutan Cenab-ı Allah, benim kederlerimi, endişelerimi, tüm dertlerimi mutlaka ama mutlaka satın alır!" diyeceksiniz. Bu farkındalık ise sizi önce kadere imana, sonra da kederden emin olmaya kavuşturacak.

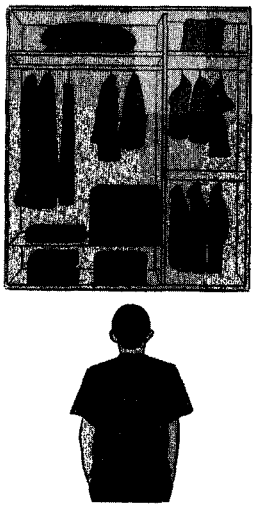
Tabii burada doğayla iç içe bir örnekten bahsettik diye kaderi yine sadece o kısmı ile düşünmeyeceğiz. Günlük hayatta sürekli yaptığımız, ayakkabı bağlamaktan evi süpürmeye, çocuklarınızla oynamaktan mutfakta yemek hazırlamaya kadar her şeyi kader meselelerine dâhil edeceğiz. Yoksa sadece elma, armut, patateste kendi kaderimizi ararsak yine aynı hataya düşüp sınır koyduğumuz için tefekkürümüz de eksik kalacaktır. **Tefekkür penceremize her şeyi ama aklımıza gelen her şeyi dâhil edeceğiz.** Zira insanın en ince noktalarda bile kaderin nasıl tecelli ettiğini kaçırmaması gerekir. Dilerseniz kendi hayatımdan birkaç örnekle bu ayrıntıların neden bu kadar önemli olduğunu sizlere izah edeyim.

Uzun zaman iç âlemimde kendimle konuştuğum dönemlerde başıma şöyle bir olay geldi. Nefsimi muhasebeye çekmeye ça-

lışırken kendime sürekli şu soruyu sorduğumu fark ettim: "Ey Mehmet, Allah hiçbir zaman göstermesin inşallah ama bir gün 'Hayalhanem' maddî olarak çok bunalırsa ve artık bıçak kemiğe dayanırsa ne yaparsın? Allah'ın senden istediği fedakârlığı yapabilir misin?" Bu soruya iç âlemimde verdiğim cevap diğer insanların cevabından çok da farklı olmadı aslında. Klasik cümlelerle cevap verdim kendime: "Evimi, arabamı, elimde ne varsa hepsini ortaya koyarım!" Yalnız iç dünyamda tefekkürüm böyle olumlu giderken bir durumla karşılaştım. Çok basit, esasen buraya yazılmayacak kadar ehemmiyetsiz, sıradan bir âdetim elimden gitti ve o gidişten sonra kalbime dönüp baktığımda ciddi manada üzüldüğümü fark ettim. Kendimi sürekli büyük meselelere odakladığımdan böylesine ufak, sıradan, ehemmiyetsiz âdetlere gönül bağladığımı hiç mi hiç fark etmemiştim.

Ben kendi adıma bu halime çok üzüldüm ve anladım ki akıl her zaman hislere hâkim olamıyormuş ama hisler bir anda aklı çepeçevre sarabiliyormuş. Burada şunu da unutmamam gerekir ki, hislerimin aklıma hâkim olması da yine benim suçum. Kendime göre büyük meselelerle iç âlemimde mücadele edeyim derken ufak noktalardan şeytana kapı araladığımı gözden kaçırmışım. Sonra o gözden kaçırdığım noktalar bende bir alışkanlık haline gelmiş ve ben artık o alışkanlıklara gönlümü verdiğim için basit bir kahve markası değişikliği bile kalbimde hasarlar meydana getirir olmuş. İnsanın hayatında ritüellerinin hep aynı olması, aynı ev, aynı araba, aynı park yeri, aynı makam, aynı restoranlar gibi her şeyin uzun süre aynı kalması ve insanın sürekli bu aynı şeyleri yapması çok tehlikeli bir haldir aslında.

Yine kendi hayatımdan örnekleyecek olursam, bir gün bir yere sohbet etmeye giderken, "Acaba ne giysem?" diye gardırobun önünde beş dakika boş boş durduğumu fark ettim. "Acaba bu gömlekle şu pantolonu mu kombin etsem? Kahverengiyle hangi ton daha iyi gider? Siyahla grinin uyumu nedir?" Hani bir de müdakkik bir insanım ya, ne giysem diye düşünürken uzun bir süre beynimde bu soruların döndüğünü fark ettim ve bu farkındalık hali ile kendimi azarlarcasına hemen şu cümleyi söyledim: "Gevezelik etme Mehmet! Hemen şuradan bir tişört ve bir kot pantolon giy, kaybol buradan."

Neden böylesine keskin bir tavırla kendime bunları söyledim biliyor musunuz? Çünkü insan basit bir kıyafete bile bu kadar önem verdiği zaman gittiği yere de çok önem veriyor. Gittiği yere bu kadar önem veren insan ise artık rızayı ilahiyi çok düşünemez hale geliyor. Yalnız burada ince bir anekdot girmek isterim ki anlatmak istediğimi şu durumla karıştırmayasınız. Yüksek bir makama gidecekken orayı da önemsemeyin, ne

bulursanız giyin gidin değil demek istediğim. Orada elbette makama saygıdan ötürü giyim şekline de özen göstereceksiniz. Takım elbise giymeniz gerekiyorsa giyeceksiniz. Şu an bunun önemsenip önemsenmeme durumundan bahsetmiyorum. Günlük yaşantınızda sıradan bir durumda bile gardırobun önünde boşa tükettiğiniz vakitlerinizi vurgulamak istiyorum. Senin ufak diye düşündüğün alışkanlıklar kalbinde nasıl yer ediyor, gereksiz bir durumla nasıl alaka kuruyor ve bu basit şeyler senden neler çalıyor bunlardan bahsediyorum.

Mesela kalbinizde Allah'a vermeniz için yüz birim alaka olsa ama siz bu alakanın on birimini kıyafetinize, on birimini gittiğiniz yere, beş birimini yediklerinize, on birimini çevrenize, beş birimini konuştuklarınıza dağıtsanız. Eğer kalırsa elinizdeki on birimlik alakayı da hâşâ Allah'a mı vereceksiniz? Nasıl olacak bu iş? Bu hal sizden neler götürür, hiç düşündünüz mü? Hani çoğu zaman kendimize, "Ya Rabb, ben neden bu hakikatleri anlamıyorum? Neden kalbimi sana veremiyorum? İstediklerini yapmakta zorlanıyorum. Kalbimde tevhid inancı niçin oturmuyor? Kalbimin bu bulanıklığı neden?" diyoruz ya işte nedeni bunlar. Bizim küçük sandığımız, ehemmiyet vermediğimiz meseleler aslında büyük mevzuların önünü kapatıyor ve biz fark etmiyoruz bile. Şayet, "Abartma Mehmet kardeşim! İnsanın gardırobunun önünde geçirdiği süreyle tüm bunların ne alakası var?" diye bir düşünce geçiyorsa aklınızdan, **gün içinde böyle küçük gördüğün meselelere ayırdığın vakit ile Rabb'ine ayırdığın vakti bir kıyasla. Kalbin o zaman daha rahat tatmin olabilir belki...**

İnsan kendini bilmeden Rabb'ini bilemez ya hani. Bir dönem Said Nursi Hazretlerinin hiçbir suçu olmamasına rağmen Eskişehir hapishanesine atıyorlar. Kışın o çetin, soğuk günlerin-

de yapmadıkları eziyet, çektirmedikleri çile kalmıyor. Normal standartlarda senin, benim gibi kaderini okumaktan bîhaber insanlar gardiyandan müdürüne, parmaklıkları yapan demircisinden hapishanenin taşlarını dizen işçisine kadar küfür silsilesini tamamladıktan sonra Allah'a yönelip, "Ya Rabb, senin bana yazdığın kadere razıyım!" diyecekken Üstad Hazretleri Lemalar kitabındaki 30. Lema'da İsm-i Azam dersini yazmış. Bizim gibi kaderi okumaktan habersiz insanların iç âleminden önce küfürler, isyanlar, sonra kadere iman çıkarken Üstad Hazretleri gibi kaderi anbean okuyan yüce şahsiyetlerin iç dünyalarından Allah'ın ehadiyete açılan isimlerinden oluşan İsm-i Azam Risalesi çıkmıştır. Demek ki insanın kalbindeki bulanıklığı gidererek inşirah ferahlığına ermesi için öncelikle Cenab-ı Allah'ın kader planında başına gelen bütün olayları güzel okuması gerekir. Velev ki bu şekilde bir hapishane, hastane, mutfak veya okulda Cenab-ı Allah'ın kadere imanımızı artırma ihtimali mevcuttur.

Yemek yapma meselesini miktar ve planlama ölçüsünde nasıl düşünmemiz gerektiğine yönelik bir misal verelim. Akşama önemli misafirlerinizin geleceğini ve kuru fasulye pişireceğinizi varsayalım. Şimdi siz kuru fasulyeyi pişirmeye karar verdikten sonra onu en güzel nasıl yaparım, diye düşünseniz ve kafanızda bir plan oluştursanız. Önce odun ateşini yaksanız, üstüne yeni kalaylanmış bakır tencerenizi koysanız. İçine de kuru fasulyeyi atsanız ve o kuru fasulye dört saatte odun ateşinde kendi halinde pişse. Sizce lezzeti nasıl olur? Misafirleriniz kuru fasulyenin yanında parmaklarını da yerler de fark etmezler bile, o derece. Peki, gelen misafirlerden biri size, "Yahu ben hayatımda böyle lezzetli kuru fasulye yemedim. Böylesine lezzetli olması için muhakkak bir malzeme ölçüsü ve yapılış planı vardır." dese. Siz de, "Yok ya ne planı, ne ölçüsü. Öyle rastgele yaptım." deseniz. O fasulyenin tadını alanları buna inandırabilir misiniz? Elbette

hayır. Zira en meczup insan bile gelse ve o fasulyeyi yese onun bir plan ve miktar dâhilinde yapıldığını bilir.

Kuru fasulyeye kader planında baktıktan sonra şimdi nazarımızı kâinata çevirelim. Kâinata baktığımızda her bir ürünün çekirdeğinin birbirinden farklı olduğunu görürüz. Şeftali ayrı, kayısı ayrı çekirdeğe sahiptir. Hepsi birbirinden farklı olduğu gibi hepsi kendi içinde de birbirinden farklıdır. Kayısının 1750, kirazın 23, patatesin ise tam 5000 çeşidi vardır. Kâinattaki bütün mevcudatı böyle çeşitlilik bakımından incelediğimizde, 390.000 adet nebatat olduğunu görürüz. Şimdi gelelim esas ilginç noktaya. İnsan mutfakta bir yemek yaptığı sırada kuru fasulyeyi ayrı, sahanda yumurtayı ayrı, cağ kebabını ayrı malzemelerle yaparken sizce kâinat 390.000 çeşit nebatatı kaç çeşit malzeme ile yapmıştır?

Elmayı, çiçeği, karıncayı unutmayan Allah'ın, kâinatın en değerlisi olan insanı unutması mümkün mü hiç?

Ben bile bir yemeğe en az 5 çeşit kullanıyorsam diye hesaplar yapıp aklınızdan çok yüksek rakamlar geçirdiğinizi biliyorum ama geçirmeyin. Çünkü 390.000 çeşit nebatat sadece ve sadece dört temel malzeme ile yapılır. Oksijen, hidrojen, karbon ve azot... Peki, bu nasıl olabilir? *Kayısının birinci çeşidinin farklı, ikinci çeşidinin farklı, patatesin üç bininci çeşidinin farklı, beş bininci çeşidinin farklı olacak şekilde yaratılması a*ncak kader planıyla ve ölçülendirmesiyle yapılabilir. Demek ki bundan sonra domatesin güneşi yiyip kızardığını görürseniz yahut kayısının şekerpare olup tatlanması için güneşi görmesi gerektiğini bilirseniz bırakın güneşi, dört temel element ile bunca nebatat nasıl oluşur, diye düşünün. O zaman anlayın ki tüm bunları planlayan, planına hiç kimseyi ortak yapmayan, anbean planını kendisi yürüten kaderin sahibi bir Allah var.

Kitabı Mübin / İmam-ı Mübin

Kader kitabı, Allah'ın her şeyi bilmesinin tüm ayrıntılarıyla yazıya dökülmüş halidir ve bu unvanın olmazsa olmaz iki temel kavramı vardır: "Kitab-ı mübin ve İmam-ı mübin."

Dilerseniz bu iki kavramı daha iyi anlayabilmek için birkaç örnek verelim.

İmam-ı mübini şirket sahibi olarak düşünürseniz, kitab-ı mübin o şirketin işçisi hükmündedir. Mesela siz bir ev yaptırmak isteseniz imam-ı mübin o evin planını çizer, bu planı ölçülendirir. Kitab-ı mübin ise onu tatbik eder, uygular. Evinizin iki katlı planı, bahçenizin, kapılarınızın, mutfağınızın nasıl olacağı, tuvalet ve banyonuzun nerede olacağı gibi konuların hepsine imam-ı mübin desek, ustaların çalışıp o planı uygulamasına da kitab-ı mübin diyeceğiz.

Mesela şu an elinizde çay, kitap okuduğunuzu düşünelim. Şu an var olan kendiniz, çay, kitap, bardak, oturduğunuz koltuk, görme alanınızda olan her şey kitab-ı mübindir. Bunun haricinde kalan sizin, kitabın, çayın ve orada bulunan her şeyin geçmiş ve geleceğinin tamamı ise imam-ı mübindir.
Elinizde bir şeftali olsa... Var olan, kudretin anbean tecelli ettiği, gözünüzle gördüğünüz o şeftali kitab-ı mübindir. Bunun haricinde kalan, şeftalinin hikmeti, çekirdek programında yazılı olanlar, kaç yıl sonra çürüyeceği, çekirdeğinden başka şeftaliler çıkıp çıkmayacağı gibi şeftalinin geçmiş ve geleceğine dair tüm konular ise imam-ı mübindir.
Mesela şu an aynaya baktığımda gördüğüm "Mehmet" kitab-ı mübinken benim 5 yıl sonraki saç şeklim, kaç kilo olacağım,

hücre sayım gibi bilgiler imam-ı mübindir. Peki, 10 yıl önceki halim nedir? O da imam-ı mübindir.

Gelelim şimdi örneklerle anlamlandırmaya çalıştığımız kitab-ı mübin ve imam-ı mübinin genel özelliklerine.

Kitab-ı Mübin

*Burada sizden "**kudret**" kelimesini "**kitab-ı mübin**" ile kodlamanızı isteyeceğim. Eğer bu kodlamayı yaparsanız neler kitabı- mübin, neler imam-ı mübin çok daha rahat ayırabilirsiniz. Burada baş harfler ipucu olsun bize ve **'k'** harfi ile aklımıza kodlayalım.*

- Kitab-ı mübin kudret defteridir.
- Mahduttur, yani sınırlıdır. O an ne varsa ancak onu gösterir. Şeftalinin, Mehmet'in, çayın, kitabın o anki halini göstermesi gibi.
- Âlem-i gaybdan ziyade âlem-i şahadete bakar. Yani geçmiş ve gelecek zamandan ziyade şimdiki zamana bakar.
- Sadece şimdiki zamana baktığı için de tezahür ve tecellisi her şeyi ihata edemez. Şu an işlenen bir sureti ancak ihata edebilir. Tezahürat o esnadaki varlıkla veya mahiyetle sınırlıdır. Yani şu an var olan sınır ne ise ancak onunla sınırlıdır.

Mesela şu an Cenab-ı Allah anbean "**Kaf Nun**" tezgâhında beni kudret eliyle işliyor. Hücre yapım-yıkımları, kan dolaşımları, sindirim sistemleri gibi bütün sistemlerim her saniye işliyor. Cenab-ı Allah bu işleyişe anbean devam ediyor ve Cenab-ı Allah'ın bana tecellisi benden size tezahür ediyor. Cenab-ı Allah'ın tecellisi, yani boyasını akıtması gözle görünmez. Bende göründüğünde tezahür, yani zahir olur, açığa çıkar.

"Kaf Nun" tezgâhı: "Kün Fe YeKün" Yani Allah bir şeyin olmasını dilediği zaman ona sadece "ol" der ve o şey oluverir.

İmam-ı Mübin

Kader kitabının en büyük parçasıdır ve "**ilim**" ile bağlantılıdır. Burada da baş harf olan **'i'** ile aklımıza kodlayalım.

- İlim (kader) defteridir. Cenab-ı Allah'ın her şeyi bilmesinin kader defterindeki azasıdır.
- Âlem-i şahadetten ziyade âlem-i gayba bakar. Yani şimdiki zamandan ziyade geçmiş ve gelecek zamana bakar. Bu demektir ki zamanın tamamını kuşatır.
- Mahdut ve hudut kabul etmez. Çünkü ilim her şeyi ihata eder.

Buradan da anlaşılacağı üzere imam-ı mübinin rolü, kitab-ı mübinden daha büyüktür. Âlem-i emir, âlem-i şahadetin emir ve komuta merkezidir. Mesela insan kolunu yukarı kaldırmak istese bu eylemi gerçekleştirmesi için ona ilk dürtü âlem-i şahadet olan kolundan, beyninden ya da sinir hücrelerinden gelmez. Âlem-i emir, yani komuta merkezi olan ruhundan gelir.

Bir insan gözlerini kaybetse o zamana kadar görmüş olduğu bütün görüntüler gider mi? Yani gözlerini kaybetti diye annesinin, eşinin simasını unutur mu? Elbette unutmaz. Yahut bir insanın kulakları kafasından sökülse o insanın o zamana kadar işittiği bütün cümleler hafızasından gider mi? Evladının ilk "baba" deyişi, dinlediği müzikler, annesinin "yavrum" diye seslenişi... Elbette gitmez. İşte bu iki misal ispatlar ki, insanın görmesi, işitmesi, yemesi gibi tüm eylemleri bedenle değil, ruhla ilgilidir. Yani beden âlem-i şahadettendir, esas komuta merkezi ise ruhtur. İşte sen ona söz geçiremiyorsun, yani

âlem-i emir ile aran iyi değil. O yüzden de hafızanda hiçbir şey kalmıyor.

Allahü Teala En'am Sûresi 59. Ayette;
"**Yaş ve kuru her şey kitab-ı mübinde vardır.**" buyuruyor ve Bediüzzaman Said Nursi burada geçen kitab-ı mübinin Kur'an'dan ibaret olduğunu ifade ediyor.

Evet, Kur'an'ın içinde her şey bulunuyor. Fakat herkes her şeyi içinde göremiyor. Çünkü Kur'an, içerisindeki delilleri bazen açıkça, bazen işari bir mana ile bazen ince bir işaretle bazen de bir ihtar ile bulunduruyor. Dolayısıyla herkesin algı düzeyi buraları anlamaya yetmiyor. İşte bu manaları göremeyen bir kısım insanlar, dinin bilimle çeliştiğini iddia ediyor. Ortaya atılan iddialar safsatadan başka bir şey değildir.

İnsan çaresiz değildir, duasızdır.
Mevlana

Bir zatın filankes sıfatları ile yazılmış bir kitabı, filankes şekilde başka sıfatları ile yazılmış diğer bir kitabıyla nasıl çelişebilir? Bu mümkün değildir, asla çelişmez. Zira Cenab-ı Allah'ın kelam sıfatıyla yazılmış olan Kur'an, Cenab-ı Allah'ın kudret ve hikmet gibi sıfatlarıyla yazılmış kâinat kitabı ile asla ama asla çelişmez. Hem nasıl çelişsin? İnsanların bilim diye nitelendirdiği olaylar vahyin birer ışığıdır. Bilim insanı suyu inceliyor ve su iki hidrojen bir oksijenden oluşur, diye bir gözlem yapıyor. Daha sonra suyu bir daha gözlemliyor, bir daha gözlemliyor ve bir genellemeye varıyor. H_2O formülünü oluşturup var olan suya ismini veren kişi, yeryüzünde bütün su taneleri üstünde deney yapmış mıdır? Elbette hayır. Zira bu imkânsızdır. O zaman ne yapmıştır? Aynı gözlemi birkaç

su tanesi üzerinde belirli aralıklarla yapmış ve bir genellemeye ulaşmıştır. Daha sonra bu genellemesinin yeryüzündeki momentum, yerçekimi, kaldırma kuvveti gibi yasalara uyumlu mu diye bakmış ve en sonunda Cenab-ı Allah'ın var olan adetullahlarına bir isim takmıştır. Özetle, tüm olay bundan ibarettir. Cenab-ı Allah'ın önce kâinat kitabını yaratmasını, sonra da Kur'an'ı yaratıp bunları birbiriyle çeliştirmesini hiçbir akıl sahibi kabul etmeyecektir. Çünkü aslında kâinat kitabının bir nevi kıraatı, yazıya dökülmüş halidir Kur'an-ı Kerim. Zira bilimle dinin çeliştiğini iddia edenler, bir marjinallik yakalamak isteyen, zihni safsata ile dolu kişilerden başka kimseler değillerdir. Evet, Allah'ın kader kitabında her şey hem de her şey yazılıdır. Peki, Allah neden her şeyi yazmıştır biliyor musunuz?

Mesela sizinle bir inşaata başlayacak olsak ve planını çizdirmek için mimara gitsek. Gittiğimiz mimar bize, "Plan çizmeye hiç gerek yok! Bizi ustalarla inşaatın yapılacağı alana götürün, biz gerisini hallederiz." dese, kabul eder miyiz? Elbette etmeyiz. Çünkü eline yüzüne bulaştırır. Ellerinde plan olmasına rağmen çoğu inşaatın ya kapısı ya penceresi ya tuvaleti eksik oluyor. Bir de ellerinde plan olmasa o inşaat ne hale gelir? İşte bu yüzden her şey yazılı, yani planlı olmak zorunda... Bugün insanın evinde bir yerde arıza çıkıyor da ustayı çağırdığı zaman elinde sürekli elektrik süpürgesi ile geziyor. Neden? Çünkü her yer toz toprak içinde kalacak. Oysa insan kendi vücuduna bir baksa... Yılda iki defa sinir hücreleri hariç tüm vücut hücreleri yenileniyor ama böylesine büyük bir tadilatta vücudunda zerre toz oluşmuyor. Çünkü her bir zerre Allah'ın istihdamı ile muazzam bir şekilde vazifelerini yerine getirerek çalışıyor. O zerrelerin vazifesi vücudu onarmaksa vücudu onarıyor, karpuz oluşturmaksa karpuz oluşturuyor. Altı gün boyunca karpuz

oluşturayım, diye çalışırken yedinci gün "Vazgeçtik, kavuna dönelim!" demiyor. Çünkü Cenab-ı Allah kader ile her birini kendi vazifesine yönlendiriyor.

Demek kaderi anlamak isteyen insan etrafında gelişen olayları, bu olayların miktarını, düzenini, ölçülendirmesini dirhem dirhem tartsa Cenab-ı Allah'ın kudretini anlayacak zaten. Zira insan sadece Allah'ın yarattığı varlıkların her birinin birbirinden farklı olduğuna baksa hiçbirinin ötekine birebir asla benzemediğini anlayacaktır. Çünkü taklit onun hazinesinde mevcut değil. Bugün tek yumurta ikizleri bile birbirlerine birebir benzemiyor. Parmak izleri, ruhları, duyguları birbirinden farklı... Allah, yarattıklarını Kaf Nun fabrikasında hiçlikten, yani yoktan var ettiği için öyle zengin öyle zengin ki, yeryüzünde gördüğüm kayısıların bile biri ötekine asla benzemiyor. Tek bir imtiyaz (ayrıcalık) özelliğinden bile tüm bu işleri yapanın sonsuz kudret sahibi olan Allah olduğu anlaşılacak ama böyle bakan, böyle düşünen insan nerde?

Eğri büğrü, maddî kalıp olmadan manevî kalıp...

Sizce bir ağacın dallarını dümdüz, kütük gibi çıkartmak mı daha zahmetlidir yoksa o ince ince çıkıntıları ile çıkartmak mı daha zahmetlidir? Elbette kambiyumundaki o ince ince çıkıntı ile çıkartmak daha zahmetlidir. Ama bana sorarsanız bir ağaca baktığımızda bundan daha zahmetli bir olay vardır ki, o da gövdeden yukarı doğru çıkan parçanın nerede duracağını bilmesidir. Bize böyle zahmetli gelen bu hal ağaçlar için oldukça kolaydır. Sanki tüm hücreler bir terbiye sisteminden çıkmış gibi nereye gideceğini ve nerede duracağını çok iyi bilir. Peki, bu nasıl mümkün olabiliyor? Tüm bu hücreler bu terbiye sistemine nasıl uyum sağlayabiliyor?

Bu halin olması için iki ihtimal vardır:

- Ya eğri büğrü maddî kalıplar olmak zorundadır.
- Ya da bunların her birinde kader müdahalesi olmak zorundadır (manevî kalıp).

Bir misal vererek sorumuzu cevaplandırmaya çalışalım. Benim bir tane aracım olduğunu düşünelim. Bu aracın kapılarının çeşitleri için fabrikanın ayrı bir kapı üretim alanı olmak zorundadır. Yani dev gibi bir fabrika düşünün. Fabrikanın bir binası kapı üretimine ayrılmak zorunda... Çünkü her araba modeline göre ayrı kapı üretmesi gerekiyor. Aynı şekilde arabanın motoru için de başka bir bina olmak zorunda. Peki, bu arabanın şanzıman sistemleri de birbirinden farklı mı? Evet farklı. Biri otomatik, biri manuel, biri beş ileri, diğeri yedi ileri. Peki, bu arabanın koltukları da birbirinden farklı mı? Her araba markası için en az beş altı koltuk çeşidi var. Peki, o arabanın koltuğunun ayarlanması, otomatiği, manueli, direksiyon simidi gibi unsurları da birbirinden farklı mı? Evet, farklı. Tüm bunlar için de ayrı ayrı fabrikalar gerekiyor mu? Evet gerekiyor. Bırak direksiyon çeşidini, direksiyonun deri olan kısmındaki deri çeşidi için bile ayrı bir fabrika olması gerekiyor. O deriyi o direksiyona dikmek için bir de ip gerekiyor. Tabii o ip için de başka fabrika gerekiyor. İpin olması için pamuğu ekmek, toplamak, sonra da ip haline getirmek gerekiyor. Tüm bu işlemler için de ayrı bir üretim alanı gerekiyor. Bu yazdıklarım sadece bir ip için geçerli. Daha arabanın renginin ne olacağına hiç gelmedim. Boyasının grisi, kırmızısı, laciverdi, metaliği, metalik grisi, siyahı, mat siyahı, antrasiti gibi birçok çeşidi var. O zaman bir de arabaların boyanması ile ilgili de ayrı bir üretim alanı gerekiyor.

Küçücük bir arabanın meydana gelmesi için bile binlerce fabrika gerekirken gelin bir de toprağa bakalım. Bir dönüm top-

rağa şeftali tohumunu atıyorum ve bana şeftali veriyor. Peki, bu toprak sadece şeftaliye mi özeldir? Hayır. Eğer ben erik tohumu atarsam erik, limon tohumu atarsam limon, kayısı tohumu atarsam kayısı veriyor. Hem de her birinin ayrı ayrı çeşidini aynı toprak veriyor. Şimdi benim toprağa attığım her bir ürünün farklı çiçeği, her bir çiçeğin farklı yaprağı varsa o halde bu toprağın altında her bir farklılık için ayrı bir fabrika olmak zorunda. Aynı şekilde bu tohumların her biri ayrı birer meyve veriyorsa o zaman şeftali için ayrı, kiraz için ayrı deposu da olmak zorunda. Buraya kadar yazdıklarım, şu an için bile o bir dönüm toprağa sığmadı. Topraktan çıkan bu çiçeklerin bazılarının dikenleri de var. Bunlardan bazısının yapısı daldan ibaret ve yeşil, yumuşak oluyor, bazısının ise daha sert oluyor. O zaman sertler için ayrı, yumuşaklar için ayrı bir bölüm olması gerekiyor. Bu çiçeklerin çelenginin bazısı kırmızı, bazısı turuncu, bazısı ise yeşil oluyor. O halde bunların her birini boyamak için de ayrı bir bölüm gerekiyor.

Bazen dalında kalmak değil de bir kitap arasında kurutulmaktır gülü anlamlı kılan. Bilemeyiz ki...

Tüm bunlardan sonra bir de kalıpları konuşmaya başlayalım mı? Şeftalinin kalıbı neden o şekilde duruyor? Atomlar, elementler şeftaliye istenen şekli verdikten sonra durmaları gerektiğini nasıl biliyor? Cansız, akılsız, şuursuz, ne yapacağını bilmeyen atomların oluşturdukları neden kare değil? Onu o şekilde durduran kalıp ne? Bugün bir kuyumcuya gitseniz herkesin bilek kalınlığı birbirinden farklı olduğu için kuyumcu gelen kişinin bilek kalınlığını ölçer. Altını istediği ölçülere uygun kalıplara koyar ve bileziğe, yüzüğe ona göre şekil verir. Ben de diyorum ki, aynı şekilde eriğin, şeftalinin, kirazın, üzümün her birinin duruşu ve gün be gün değişen ölçüleri varsa o zaman bunlar için de saniye saniye bi-

rer maddî kalıp olmak zorunda. Peki, ama bu kalıplar nerede? Yok, göremiyoruz. **Madem tüm bunları her an yapan maddî kalıplar yoksa o vakit bu olayların hepsinin temelinde kader müdahalesi olmak zorundadır.** Bugün bir çiftçiye bile gitsen kayısı ile limonun çekirdeğini birbirinden ayırabiliyor belki ama kayısının çeşitlerini kendi içinde ayırmakta zorluk çekiyor. Çok zeki olan insanoğlunun ayırt etmekte zorlandığını belli bir zekâya sahip olmayan toprak rahatlıkla ayırt edebiliyor. Peki, bu nasıl oluyor? Çünkü işi yapan toprak değil. Ah, bunu bir anlasak! İşi yapan, kader kavramı içerisindeki manevî kalıplardır. Şeftaliye şeklini veren de bu kalıplar, üzüme şeklini veren de...

Velhasıl insanın kulağının eğriliğinde bile bir doğruluk var. Nasıl mı? İşte bu manevî kalıplar ile.

Bahsettiğimiz bu manevî kalıpların daha iyi anlaşılabilmesi için bir örnek daha verelim.

Acbüzzeneb: Yeniden Yaratılış

Muteber hadis kitaplarında, ölümden sonra insanın her şeyinin çürüyüp yok olacağı, ancak acbüzzeneb denen kemiğinin kalacağı ve kıyamet koptuktan sonra ikinci yaratılışın bu çürümeyen kemikten sağlanacağı bildirilmiştir. Cenab-ı Allah, bizler ikinci yaratılışı daha rahat anlayabilelim diye Resulü'ne bu şekilde bildirmiştir. Acbüzzeneb halk arasında "kuyruk sokumu kemiği" olarak da bilinir. Her insanın acbüzzenebinde DNA denen bir bilgi fabrikası vardır ve insan vücudunda bulunan her bir hücrede iki metre uzunluğunda DNA vardır. İnsan ortalama yüz trilyon hücreye sahiptir. Yani basit bir matematik hesabı ile insandaki bu DNA'ların hepsini açsan orta-

lama 120 milyar km mesafe eder. Bu rakamı nezdinizde daha somut hale getirmek için şöyle ifade etmek gerekirse, insandaki DNA'nın boyu, bulunduğu konumdan güneşe 800 defa yol olur. Size başka bir şaşırtıcı bilgi daha vereyim mi? Elde edilen bilgilere göre dünyanın en büyük ansiklopedisi Ana Britannica'dır ve 40.000 sayfadan oluşur. İşte insanda bulunan bir DNA içerisindeki yazılım dünyanın en büyük ansiklopedisi olan Ana Britannica'dan kat kat daha fazladır. Her hücrenin çekirdeğinde, milimetrenin milyarda biri kadar büyüklükte, atomların yan yana dizilmesiyle yaratılmış, insan bedeniyle ilgili tüm ansiklopedik bilgileri içerisinde saklı tutan ve bedenin tamamı çürüse de yapısı bozulmayan bir DNA zinciri vardır. İnsanın göz rengi, boy uzunluğu, vücudundaki eksik bir pigmentten ötürü hasta olup olmayacağı ve aklınıza gelen ne varsa bu acbüzzeneb denen yerde, yani DNA'nın yazılım kodlarında gizlidir.

Tabii ki bu bilgiler bile insanın hayretini zirveye çıkarmaya yeter de artar bile ama burada çok daha ilginç bir şeyden bahsedeceğim size. Temeline indiğinizde cansız atom ve partiküllerden oluşan bir insan nasıl bu cansız varlıkların birleşmesiyle canlı bir varlık olur ve konuşup, gülüp muhabbet eder hale gelir? Biraz tefekkür etseniz evdeki annenizin, babanızın, evladınızın, eşinizin en temeline indiğinizde de aynı unsurlarla karşılaşırsınız: Cansız atom ve partiküller... Ama cansız olan bu atomların, en nihayetinde evladınızın evde size "anne-baba" diye seslenip türlü şebeklikler yapan bir varlık şeklini aldığını görürsünüz. Madem tefekkür penceremizi bir nebze açtık, biraz daha devam edelim mi?

İnsan bedeni zaman içerisinde düzenli bir biçimde ve sürekli olarak değişir. "Bir yıl önceki sen" ile "şimdiki sen" aynı mı ya

da çocukluğunda giydiğin kıyafetin şu an sana oluyor mu? En basitinden yıllar önceki bir fotoğrafa baktığında bile insan zamanla kendinde meydana gelen değişikliğe inanamıyor. Şimdi gelelim işin şov kısmına. İnsanın vücudundaki tüm hücreler, sinir hücreleri hariç yılda iki defa değişikliğe uğruyor. Yani ölü ve pasifize olan hücreler vücuttan atılıp yerine yenileri üretiliyor. İnsan vücudunda bulunan damarların boyu 96 bin km gelirken sinir uçlarını da birleştirdiğimizde bu rakam 980 bin km'ye yükseliyor. Durun, daha bitmedi! İnsan vücudunda trilyonlarca sinir hücresi bulunuyor ve bu trilyonlarca sinir hücreleri bir araya geldiğinde ortaya 480 bin km'lik yol çıkıyor. İnsan aynı anda 10 kişiyle bile konuşamazken bu sinir hücrelerinde bulunan her bir nöron, diğer on bin nöronla aynı anda iletişim kurabiliyor. Sizce de tüm bunlar kulağa efsane gibi gelmiyor mu?

Zaten mantıken bacağınızı sehpaya çarpsanız ve düşme tehlikesi geçirseniz, vücudunuzda bulunan ve çok koordineli bir şekilde hareket eden el, kol ve ayaklarınız basit bir düşme eylemi için bile pek çok sinir hücresi ve bu sinir hücrelerinde bulunan nöronlar aynı anda iletişim halinde olabiliyor.

Bunca tefekkürden sonra şimdi ana konumuza geri dönelim. Anbean insanın sureti değişiyor. Ancak insanın sureti böylesine değişirken ruhu hep aynı kalıyor. Şayet yılda iki defa tüm hücrelerin yenilenmesi ile ruhumuz da yenilenseydi bugün her altı ayda bir başka bir insan olmak zorunda kalırdık. Bir insanı bir suçundan ötürü altı aydan fazla hapishanede yatıramazdık yahut altı aydır görmediğiniz babanızı görmeye gittiğinizde sizi tanıyamazdı. Çünkü babanız artık o eski babanız olmazdı. Fakat böyle bir durum hiç yaşanmıyor. Çünkü süreç içerisinde değişen suretim ve hareketlerim kaderin nizam ve intizamlı kalemiyle değişiyor.

Bu zamana kadar bahsettiğimiz hudutlara dair ne varsa, miktarının ne kadar olacağı kader kaleminde saklı tutuluyor. İşte o kudret kalemi burada atomlara, partiküllere nasıl ince ince müdahale ediyorsa, hatıralarındaki en küçük noktadan geleceğinin en tafsilatlı parçasına kadar etrafında senin müdahale edemediğin ama kaderin bildiği bütün ince olaylara da aynen öyle müdahale ediyor. Adeta kader planlıyor, kudret ise nakış nakış işliyor ve insan bunca delillerden sonra anlıyor ki, kâinatta bulunan nebatattan hayvanata kadar canlı-cansız bütün mevcudatın tarihçe-i hayatını böylesine güzel yazan ve ölçülendiren Allah, kâinatın halifesi olan insanın hayatını da en güzel haliyle yazmış ve ölçülendirmiştir. **Elmayı, çiçeği, karıncayı unutmayan Allah'ın, kâinatın en değerlisi olan insanı unutması mümkün mü hiç?**

Geçmişinizin karanlığından kurtulup aydınlık bir sabaha bismillah diyerek yeniden başlamak sizin elinizde.

Kadere iman eden kederden emin olur

Tüm bu ispatlardan sonra anladık ve iman ettik ki, mevcudatta bulunan her şey kaderin elindedir. Ben, sen, tüm insanlar, yeryüzü, gökyüzü, galaksiler, havadaki moleküller, yerçekimi, momentum gibi kâinatta var olan tüm varlıklar veya kanunlar hepsi kaderin elindedir. Biz bu çerçevede yaptığımız tüm amellerden mesulüz, kabul ama "Acaba tüm bunlar kaderin değil de benim elimde olsaydı daha hür olmaz mıydım? Yani alacağım nefesteki oksijen oranımı da, dünyanın güneş etrafında kaç km hızla döneceğini de ben ayarlasaydım daha rahat edecektim sanki. Her şeyi kaderin ayarlıyor olması benim hürriyetimi kısıtlıyor, kalbime bir ağırlık veriyor." diye düşünen bir zümre var. Peki, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Gerçekten de kirpiklerinizin, boyunuzun uzunluğunu, gözle-

rinizin rengini, kilonuzu, nefes alırken ciğerlerinize yüzde kaç oranında oksijen çekeceğinizi, nefes verirken yüzde kaç oranında karbon dioksit vereceğinizi kendiniz ayarlasanız daha mı hür olurdunuz? Gelin birlikte bakalım.

Said Nursi Hazretleri böyle bir düşünce ile karşısına gelen zümreye bu seçimlerin bize ait olmamasını, "Kat'a ve asla! Sıkıntı vermediği gibi nihayetsiz bir hafiflik, bir rahatlık, güven ve nur veriyor." şeklinde yanıtlamıştır. Bediüzzaman Hazretlerinin bahsettiği bu nurun nasıl bir nur olduğunu anlamak için önce yeryüzünün halifesi ve hamisi olan insan üzerindeki örneklere bakalım. Sonra da yönümüzü kâinat kitabına çevirelim.

İnsan dediğinizde akla ilk gelen isim şüphesiz insanların, hatta insanlığın en yücesi olan Efendimiz Hz. Muhammed'dir (s.a.v.). Kâinatın Efendisi kadere iman etmenin ve Allah'ın davasını yürütmenin vereceği huzura o kadar çok inanmış o kadar çok güvenmiştir ki, etrafındaki düşmanları Efendimiz'den (s.a.v.) çok korkmuşlar ve bir gün O'na (s.a.v.) gelip, "Ya Muhammed! Derdin makamsa söyle sana Mekke'nin en büyük reisliğini verelim. Yok, şayet derdin kadınsa, Mekke'nin en varlıklı ailelerinin en güzel kızlarını sana hanım tayin edelim. Söyle Ey Muhammed! Derdin nedir? Söyle ki biz de seninle o noktada mutabık kalalım." demişlerdir.

İmanın ve Allah'ın davasının, sunacakları her şeyden daha çok mutluluk vereceğine sonuna kadar iman eden Kâinatın Efendisi (s.a.v.) kendisine gelen bu teklifleri, "Bir elime güneşi, bir elime ayı verseniz ben yine de bu davadan vazgeçmem!" diyerek yanıtlamıştır. Bu cevap öyle bir cevaptır ki, bu cevabı ancak ve ancak kaderin kendisine biçtiği rolü tam

anlamıyla idrak etmiş ve o kadere iman etmiş kararlı bir insan verebilir. **Demek kadere iman, insandan bedel olarak kararlılık ister.** Peki, kader bizden böyle bir kararlılık isterken bizler nasıl oluyor da bu kitapları sahabelerden daha çok okumamıza rağmen, canımıza tak ettiği anda kaderin bize biçtiği rolden kaçabilecek veya şikâyet edebilecek bir noktaya gelebiliyoruz. İşte, onların bu davadan hangi şartlar altında olursa olsun dönmemelerinin sebebi, kaderin sıkıntı değil aksine inşirah veren bir olgu olduğunu bilmeleri, bizlerin en ufak bir sıkıntıda kaçmamızın sebebi ise bu manayı hakkıyla idrak edemeyişimizdir. Yeterince anlayamadığımız için geçici lezzetlere, zevklere kaçıp asıl lezzet verenin kadere tam iman olduğunu unutuyoruz. Sonra hem dünyada hem de ahirette sürekli kabz halinde bulunan bir kalple ortada kalıyoruz. Vallahi kaderi bir miktar anlayan insan, hem dünya hem ahiret saadeti için bu yoldan ve bu davadan asla vazgeçmez! Bir elimize güneşi, bir elimize ayı verseler hak yoldan dönmeyecek kararlılığa sahip olmak zorundayız. Çünkü insan gönlünde hem dünya hem ahiret saadetini ancak bu kararlılıkla oluşturabilir. "Bütün hücreleri, partikülleri, gezegenleri nokta nokta kader kalemiyle kuşatıp çizen Allah, yeryüzünde "halife" hükmünde yarattığı beni unutmaz. Ben de bu davadan dönmemem gerektiğini unutmam!" deyip kadere iman edersen kader de sana bunun karşılığında, başına gelecek bütün kederlerin onun elinden olduğu gerçeğini hissettirir ve şu cümleler dökülür dilinden: "Madem başıma gelen her şeyden Cenab-ı Allah'ın ve kaderin haberi var, ben kime darılıyorum?" Böylece darılmak yerine dayanmayı seçersin. İşte gerçek hal, işte hakikat budur. Örneği de Allah Resulü'dür (s.a.v.). Eğer biz de adımlarımızı onun yolunda ve O'nun gibi atarsak aynı inşirah halindeki kalbe biz de sahip oluruz.

İnsanın ruhuna inşirah ferahlığı verip o ruhu kararlı hale getiren, kadere olan imanıdır. Kadere tam bu ölçülerle iman etmiş bir insanın özelliği aynı şu örnekteki gibidir. Bir tiyatrodayız, sizler seyircisiniz ve ben de sahnedeki oyuncuyum. Sizler para vererek benim sahne performansımı, size sunacaklarımı izlemeye geliyorsunuz. Tiyatro sahnesinde oyunumu sergileyen ben, bir anda cebimden silahımı çıkarsam ve alnınıza dayayıp, "Seni öldüreceğim!" desem ne yaparsınız? Elimdeki şey silah bile olsa gülersiniz değil mi? Peki, neden gülersiniz? Çünkü sahnede oyununu sergileyen oyuncunun, arkada yazılmış senaryo metnine uygun davranacağından eminsinizdir. Peki, soruyorum size. Kadere imanın bundan ne farkı var? Sana biçilen rolün bundan ne farkı var? Bir gün başına kötü bir hal geldiğinde, o hali oluşturan unsurun, aynı o senaryo metnine uyan oyuncu gibi kader kitabına uyduğuna emin olmanın bundan ne farkı var? İnsan nasıl ki o tiyatro sahnesinde başına silah dayama hadisesine gülerse, kadere iman eden insan da başına gelen kötü olaylarda aynı bu örnekteki gibi emniyetli bir kalple kadere teslim olur ve güler.

Şimdi gelelim kâinat kitabında bu durumun var olma şekline. Şu an içinde bulunduğunuz odanın içerisinde %78 azot, %21 oksijen ve %1 diğer gazlar bulunur. Oksijenli solunum dediğimiz nefes alıp verme işleminde, nefes alırken saf oksijeni alıp verirken karbondioksidi dışarı atma işini kader değil de kendiniz yapacak olsaydınız bir daha yemek yemeye vakit bulamazdınız. Çünkü her an bunu düşünmek zorunda kalırdınız. Demek ki basit bir örnekte bile anladık ki, kadere teslim olan insan sıkıntıda kalmaz, aksine huzur içinde bulunur.

Bazen bir gurme gibi dışarı çıkar yeni yeni tatlar deneriz ve gittiğimiz restoranda şefin önerilerine uyarak o restorana ait bütün

lezzetleri deneriz. Hatta şefin önerdiği bütün lezzetleri denedikten sonra üstüne bir de çayla tatlı yeriz. Oh, değmeyin keyfimize... Peki, size bir soru. Ağız değirmeninizden onlarca çeşit farklı ürün geçip her şey birbiri ile ala bula olmuşken, midenizin de ala bula olması gerekmez mi? Az önce onlarca çeşit yemek yediniz, hepsi birbirine karıştı. Tam bu arada kulağımıza ve gözünüze de ayrı bir şeyler lazım oldu. Kulağınızın ve gözünüzün ihtiyacı olan şeyler bunca karışıklığın içinden gideceği yeri nasıl bulacak? Yolunu şaşırmaz mı? Eğer kalsiyum yolunu şaşırsa ve dişiniz yerine gözünüze gitse bundan sonra taş gibi bir gözünüz olurdu. Yahut fosfor gözünüz yerine dişinize gitse bebek ağzı gibi ağzınız olurdu. Düşünsenize, tantuniyi bile yiyemezdiniz. Çünkü artık kalsiyumla beslenmiş, ısırdığını koparacak sert bir dişiniz yok. Şefin önerileri içerisinden onlarca ürünü tadarken bu ince mizan nasıl sağlanır? Nasıl hiçbir şey yolunu şaşırmaz da her şey bir düzen içinde gideceğe yere varır? İşte, tam olarak kadere teslimiyetle... Kalsiyum, fosfor, magnezyum gibi tüm maddelerin nereye ne kadar gideceğinin belirlenmesine kader, bu miktarlara teslim olmanın adına ise kadere iman denir. Ama insanoğlu, "Ayrıldığım kız benim kaderim mi acaba?" gibi sorulardan maalesef bu tefekkürlere zaman ayırmaz ve sonra da her şey benim elimde olsaydı daha rahat olmaz mıydı, diye büyük bir hezeyana düşer.

Madem başına gelen her şeyden Cenab-ı Allah'ın ve kaderin haberi var, o vakit sen kime darılıyorsun?

Biz tekrar farklı bir formatla soruyoruz kendini bu hezeyana sürükleyen kişilere. Uyurken kendinizi kime teslim ediyorsunuz? Ya uyanamazsam diye hiç mi korkmuyorsunuz? Madem her şey sizin elinizde, sizin iradenizde ve madem her şey sizin kudretinizle dönüyor ve kör bir tesadüf var, o halde nasıl bu kadar rahat bir şekilde uyuyabiliyorsunuz? Uykularınızın kaçması

yahut uyumamak için bir yol bulmanız gerekmez mi? Yol bulmayı da bırakın, direkt ben bundan sonra uyumayacağım, diye uyumasanıza. Nasıl olsa her şey benim elimde demiyor musunuz? Hâlbuki benim, "ben" diyebilmem için bile önce beni ben yapmam gerekiyor! Siz bu kısmı es geçiyorsunuz ve ne kadar artistlik varsa hepsini imalattan çıktıktan sonra yapıyorsunuz. Çünkü öncesine güç yetiremeyeceğinizi biliyorsunuz.

Her an hayatta kalmak, her an ölmekten çok daha zordur. Ölmek için silahı kafanıza dayayıp tek bir kurşun sıkmanız yeterli iken hayatta kalmanız için trilyonlarca parametrenin her an, her saniye düzenli bir şekilde çalışması gerekir. Peki, kadere teslim olmazsam daha rahat ederim, diye düşünen insan, hayatı devam ederken kendini kime teslim ediyor? Neden her an ölebilirim diye anbean korku içinde yaşamıyor? Nasıl bu kadar rahat yürüyebiliyor? Tespih taneleri gibi dönen gezegenlerin başına yıkılmayacağının garantisini ona kim veriyor? Kadere iman veriyor, kadere iman! O kişi ne kadar, kader beni sıkıyor, seçim hürriyetimi elimden alıyor diye düşünse de, aksine kadere iman ona bir eminlik, bir hafiflik veriyor. Zira herkes bir cihette kendini kadere mecburen teslim ediyor. İşte bunu şuurlu yapmanın adına, kadere iman deniyor. İnsandaki manevî sıkıntıların hepsi maddî problemlerden kaynaklanıyor. Tabii burada demek istediğim maddî problem maddenin arkasındaki manayı görememek, yani her şeye göründüğü gibi değer vererek meselelere bakıyoruz, dolayısıyla kâinat kitabını okumayı bilmeyen insan manevî huzuru da bulamıyor ve maalesef, "Bütün bunlara hâkim olan Allah, beni hiç bırakır mı?" bilincini de kendinde oluşturamıyor.

Hâlbuki kadere iman o kadar lezzetli ve o kadar saadetlidir ki, tarif edilemez. Yalnız şu temsille o lezzete ve saadete bir işaret etmeye çalışalım. İki adam, bir padişahın payitahtına

giderler. O padişahın hayret ve şaşırtıcı güzellikteki sarayına girerler. Biri padişahı bilmez, o sarayı hırsızlıkla, zorla ele geçirip kendine yurt edinmek ister. Fakat o bahçede, o sarayın gerektirdiği idare ve gelirleri sağlamak, makineleri işlettirmek ve hayvanların erzakını temin etmek gibi zahmetli zorlukları görür, sürekli olarak ıstırap çeker. O cennet gibi bahçe, başına adeta bir cehennem gibi olur. Her şeye acır, hiçbir şeyi idare edemez, vaktini sürekli üzüntüyle geçirir. Sonra da o hırsız, edepsiz adam, cezalandırılmak için hapse atılır.

İkinci adam padişahı tanır, padişaha kendini misafir bilir. Bütün o bahçede, o sarayda olan işlerin bir kanun ile meydana geldiğini bilir, her şeyin bir programla, tam bir kolaylıkla işlediğine tam itimat eder. Zahmet ve zorlukları padişahın kanununa bırakıp tam bir huzur ile o cennet misal bahçenin bütün lezzetlerinden istifade edip padişahın merhametine ve idare kanunlarının güzelliğine dayanarak her şeyi hoş görür, büyük bir saadetle hayatını geçirir.

Bu temsilî hikâyedeki birinci insan her şey benim elimde olsun diyen insanken, ikinci insan kadere iman edip tüm kederlerden emin olan insandır. Bu insan su içerken acaba bitecek mi, karpuz yerken bunun devamı gelecek mi, nefes alırken ya oksijen kalmazsa diye türlü sıkıntılara girmez. Çiğ köfte yerken ya yeryüzündeki bulgurlar biterse diye endişeye düşmez. Çünkü kadere iman etmiştir. Çünkü bilir ki suyu da, oksijeni de, bulguru da, yağmuru da, kâinatta olan her şeyi idare eden bir zat vardır. İşte bu bilinç onu rahata kavuşturur. İşte bu bilinç onun emniyet ve huzur içinde tüm bu nimetlerin keyfini sürmesine senet olur.

İnsan kendini tanımadan Rabb'ini asla tanıyamaz. İnsanın kendini tanıması kaderin ona biçtiği rolü idrak etmesinden ge-

çer. Allah sana bu kader kitabını okuttuysa demek ki kaderin sana biçtiği bir rol vardır. Senin bunu anlaman gerekir ve bu rolü anladıktan sonra da önce kendini sonra Rabb'ini bulman gerekir. Eğer sen bu dünyaya gönderilmeseydin de kendin gelmiş olsaydın bu rolü anlamana gerek kalmazdı. Zira kendin istediğin vakit geldiğin gibi istediğin vakit de çekip giderdin. Ama böyle bir şey mümkün değil. Demek ki sen bu dünyaya gönderildin. O vakit kaderin sana biçtiği bir rol olmalıdır.

Sana düşen, seni gönderenin senden istediklerini öğrenmen ve "Evet anladım ve tüm bunlara uyacağım!" demendir. Zira bu dünyada anladın anladın, öldükten sonra bir daha anlama şansın kalmaz ya da o anlayış senin için çok geç olur. Yazının yazı olduğunu anlayan kişi onu okur, ondan mesaj alır. Eğer biz okumayı bilmesek, yazı nedir bilmesek elimize geçen mektup bizim için anlamsız bir harf yığınıdır. Kaderin Kaf Nun tezgâhından geçen, kusursuz ölçülerle süslenmiş ve sana gönderilmiş mektuplar var. Kelebekler, elmalar, bir bebeğin ağlaması, o gün ayağın takılıp yere düşmen ve dizinin kanaması, yolda giderken arabanın tekerinin patlaması, yazdığım bu kader kitabının eline geçmesi ve senin okuman... Hepsi ayrı ayrı birer mektup... Haydi durma, okuyup anlasana...

Ateist Birine Kader Nasıl Anlatılır?

Hayat bir imtihandır ve bu imtihanların tamamıyla başa çıkmanın tek yolu İslam'dır. İslam insana yalnızca ahiret saadeti için değil, dünya saadeti için de şarttır. İslam her konuda söz sahibi, her alanda yol göstericidir.

Bugün bir insan aile hayatında sorun yaşadığında çözümü İslam'da. Çocuk yetiştirirken çözümsüz kaldığı noktalarda çözümü İslam'da. En mahrem konular olan kişisel bakımımızı en doğru biçimde nasıl yapacağımıza dair bilgi İslam'da.

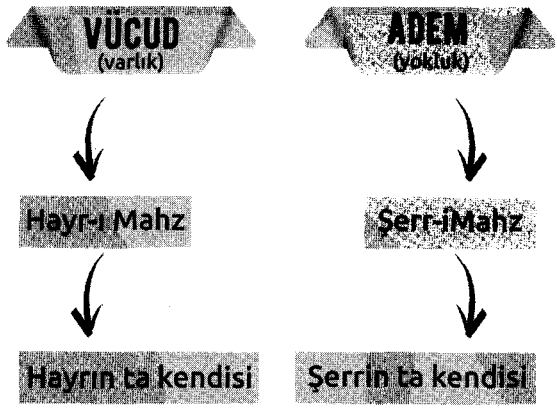
En ciddi alan olan savaş meydanında yine en güzel hüküm İslam'da. Bugün İslam'ın girmediği hiçbir alan mevcut değil.

Üzücü olan şu ki, insanlarımız ya bu alanın içinde değil ya da bu alanın en ücra köşesinde kalarak bunca zenginliğin içinde fakir kalmış. İslam'ı yaşamayı sadece namaz ve camiden ibaret sanmış. İslam'ın temel dinamikleri, disiplinleri, İslam'daki ahlak anlayışı, aile hayatında İslam'ın takındığı tavırlar, İslam'daki adalet anlayışı, İslam'ın bir insana verdiği değer, cennetin İslam'a tam anlamda bağlılık aracılığıyla bu dünyada kazanılıyor olması gibi pek çok konudan yoksun kalmış. İşte bu insanlar İslam'ı cami ve namazdan ibaret sanarak kendilerini sınırlandırmışlar, başlarına gelen imtihanlarda ne şekilde

düşünüp nasıl davranmaları gerektiğini bilememişlerdir. Bilemedikleri için de başlarına gelen musibetlerden sürekli şikâyet edip musibetin içindeki hayrı görememişlerdir. **Evet, kesin ve kesin bilinmeli ki bu hayatta insanın başına gelen her şey güzeldir, hayırdır.**

Şayet, "Nasıl olur Mehmet kardeşim? Madem insanın başına gelen her şey güzel ve hayırsa bizim başımıza neden trafik kazaları, maddî sıkıntılar, sağlık problemleri gibi pek çok bela ve musibet geliyor. Bu bela ve musibetler senin söylediğin tezi çürütmez mi?" diye bir düşünce geçiyorsa aklınızdan, bundan sonra yazacağım satırları çok dikkatli okumanızı tavsiye ederim.

Gelelim merakla beklediğiniz tüm bu soruların cevabına...

Peki, bu tablo ne demektir?

1. Benim Ecmel Vera adında dünya tatlısı bir kız çocuğum var ama Ecmel Vera'nın dünya tatlısı olmasının yanında birkaç da olumsuz özelliği var. Mesela diş çıkarırken ateşi 39 dereceye kadar çıkıyor, çok huysuzlanıyor ve sürekli ağlıyor. Henüz

tuvalet eğitimi için yaşı küçük olduğundan ihtiyaçlarını beze yaparak gideriyor. Gece acıkıyor, ağlıyor, beni ve annesini uykusundan ediyor. Velhasıl Ecmel Vera'nın varlığı ile birlikte birçok musibeti de bulunuyor. Şimdi size bir soru! Ben bir gün size gelsem ve "Ya benim kız da hiç yerinde durmuyor, bizi perişan ediyor. Zaten her gün bir sıkıntısı çıkıyor." desem. Siz de bana, "İyi o zaman Mehmet kardeşim. Keşke Ecmel Vera olmasaydı." deseniz. Sizce ben kızımın yokluğunu varlığına tercih eder miyim? Elbette etmem. Çünkü varlığı ne kadar sıkıntılı olursa olsun Ecmel Vera başlı başına bir hayrı mahz'dır, yani hayrın ta kendisidir. Onun varlığının yanında başına gelen küçük küçük musibetler muhabbet konusu bile değildir.

Her seye canını sıkma ey gönül. Ne bu dertler kalıcı ne de bu öfkür.
Hz. Mevlana

2. Mesela siz ticaretle uğraşan bir insan olsanız ve bir şirket çalıştırsanız... Gün boyu birçok sıkıntı ile karşılaşsanız. İşçilerin sorunları, işleyişteki aksaklıklar, çek takipleri, maaş kontrolleri, faturalar, kâr-zarar durumu gibi can sıkıcı bir sürü konu... Şimdi tüm bu sıkıntıları yaşayıp canınızın çok sıkıldığı bir gün bana gelseniz ve "Ya Mehmet, şirkette böyle böyle sıkıntılar oldu. Bu şirket beni çok yordu!" deseniz. Ben de size, "Madem öyle bırak tüm işleri, devret şirket hisselerini, vazgeç her şeyden!" desem kabul eder misiniz? Tabii ki etmezsiniz. Çünkü şirketin hiç olmaması şerrin ta kendisi iken şirketin varlığı da hayrın ta kendisidir. Şirketin varlığının yanında o küçük, musibet gibi görünen şeyler çok da önemli değildir.

3. Hem ne demiş Fuzuli: "Zayi olmaz gül temennasıyla virmek hârâ su." Yani gül elde etme dileği ile dikene verilen su boşa gitmez.

Bugün hepiniz çiçekçiden gül almışsınızdır. Peki, "Ay bunun dikeni var, alırsam elime batar!" diye diken için hiç gülün tamamından vazgeçtiniz mi? Elbette vazgeçmediniz. Neden? Çünkü gülün varlığı hayrın ta kendisidir ve her daim varlığı yokluğuna tercih edilir. Hem de nasıl tercih edilir biliyor musunuz? Yenilmemesine, içilmemesine, insana hiçbir menfaat sağlamamasına rağmen durduk yere değil, üzerine bir de para vererek tercih edilir.

4. Bacağınızda bir ağrı olsa ve namaz kılarken, arabaya binerken, eğilip doğrulurken ağrısa. Bu ağrı, gününüzün büyük bir bölümünde devam etse. Siz bacağınız ağrımasına rağmen bacağınızın yokluğunu varlığına tercih eder misiniz? Asla etmezsiniz değil mi? Yeter ki bacağım olsun da isterse ağrısın, ben ona da razıyım dersiniz. Çünkü bacağınızın ağrıması bile varlığına delildir ve bir şeyin varlığı ise hayrın ta kendisidir. Bu sebepten insan, bacağının varlığını ağrımasına rağmen her daim yokluğuna tercih eder.

5. Biliyorsunuz bizim yıllar önce duasını ettiğimiz, yıllar sonrada Allah'ın bize nasip ettiği şükür sebebimiz olan bir "Hayalhanem'imiz" var. Şimdi bizler burayı yaparken bir yandan da buraya yağmur gibi yağan musibetlerle uğraştık. Kimi zaman ustalarla sorun yaşadık, kimi zaman dolandırıldık. Kimi zaman ben bu işi sonuna kadar yaparım, diye söz verenler daha yolun yarısında çekip gitti. Perdesiyle ayrı, halısıyla ayrı, duvarıyla ayrı, boyacısıyla ayrı uğraştık. Tüm bunları hallettik, artık oturabiliriz, dedik faturalar önümüze koyuldu. Bunlar nasıl meblağlar, diye biraz can sıkıntısından sonra, "Tamam eyvallah, buna da razıyız." dedik. Tam o esnada elektriklerimizi kestiler, jeneratörümüz eksikmiş, dedik. Tüm bunları tamamladık, artık ra-

hata erebiliriz, derken aklımıza talebelerin yemek düzenlerinin olmadığı geldi. "Anlaşıldı, bize rahat yok!" dedik. Bu sefer yemekleri düzene koyduk, diye sevinirken terasın su akıttığını öğrendik. Bu sıkıntılar silsilesi her geçen gün artarak devam etti ve bizler musibet üstüne musibetle sınandık. İşte tam bu aşamada, tüm bu imtihanlar hâlâ devam ederken siz bir gün beni karşınıza alsanız ve deseniz ki, "Ya Mehmet kardeş! Madem bu kadar derdin var. Ne uğraşıyorsun arkadaş, kapat tamamen Hayalhanem'i. Çık git dışarıda keyfine bak." Sizce kabul eder miyim?
İhtimal dâhilinde bile değil. Çünkü Hayalhanem'in varlığı başlı başına bir hayırdır, hayrın ta kendisidir. Bu bahsettiğim sıkıntı ve musibetler ise gülün dikeni hükmündedir. Asla onun yokluğunu varlığına tercih ettirecek sebepler değillerdir.

6. Sizin bir arabanız olsa ve bir gün bana gelip, "Ya bu arabanın vergisinden bıktım. Benziniydi, sanayisiydi durduğu yerde para yiyor. Cebimde metelik kalmadı!" deseniz. Ben de size, "Madem arabanın bunca sıkıntısı var ve bu durum canını sıkıyor, arabanı bedavaya ver. Hem böylelikle masraflarından kurtulursun." desem ne dersiniz? Elbette kabul etmez, canınızı verir ama arabanızı vermezsiniz. Çünkü arabanın varlığı başlı başına bir hayırdır, hayrın ta kendisidir. O yüzden onun varlığının yokluğuna tercih edilmesi kaderin her şeyinin güzel olduğu kavramını anlamak için kâfidir.

Bu örneklerden anlaşılacağı üzere bir şeyin varlığı yokluğuna her daim tercih edilir. Çünkü bir şeyin varlığı her daim hayırdır, güzeldir. Belalar ve musibetler içerse de...

Peki, bu belalar ve musibetler her yönüyle güzelse insan neden sürekli kaderinden şikâyet eder?

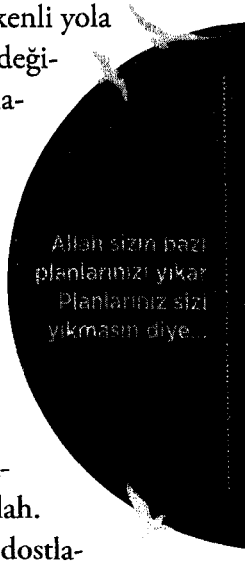
İnsanın sürekli şikâyet halinde olmasının iki sebebi vardır. Bunlardan birincisi "**cebri lütfi**" yani Allah Azze ve Cellenin birine zorla yardım etmesi, ikincisi ise "**şiddet-i şefkat**" yani haddi aşan bir şefkate sahip olmaktır. Gelin şimdi bu iki meseleyi tüm ayrıntılarıyla ele alalım.

Cebr-i Lütfi

Ben lisedeyken derslerimin hepsi çok iyiydi ama okulun önemine dair yeterli şuura sahip değildim. Çünkü Çukurova Bölgesi'nde dost ortamı çok önemliydi ve insanlar o dönemde her daim dostlarıyla gezip ölene kadar omuza omza beraber kalacaklarına dair sonsuz bir inanca sahipti. Ben de bunun böyle olacağına kendimi çok inandırmıştım. Bu yüzden de bana kalsa o ortamdan asla ama asla kendim çıkmazdım. O dönemler ben böyle bir düşünce yapısına sahipken anne ve babam okulun önemini bana zorla aşılamaya çalışıyor, "Oku oğlum, oku oğlum!" diyerek üzerimde ciddi baskı kuruyorlardı. Tabii ben o zamanlar bu baskının ehemmiyetinin farkında değildim. Üniversiteyi kazandım. Haliyle o lise ortamından biraz uzaklaştım. Daha sonra Allah türlü türlü imtihanlara tabi tutmaya başladı. Belli başlı musibetleri aklıma, bedenime düçar etti ve ben bu sayede tamamen o ortamdan ayrıldım. Daha doğrusu ayrılmak zorunda kaldım. Sonra gönlümün rızkı "Hayalhanem" hayatıma girdi. Sanki bu zamana kadar yaşadığım tüm zorluklar bu nimeti önüme sunmak içindi. "Hayalhanem" serüveninde de hayatım çok rahat geçmedi tabii. Çok yorulduğumuz günler oldu. Hatta neredeyse başladığımız andan itibaren hiç dinlenmedik desek abartmış olmayız herhalde. Bir işi yetiştirmeden diğer işin sıkıntısı hep omuzlarımızdaydı. Sabah kalktığımız andan itibaren bir yerde uyuyakalacağımız âna kadar hayatımız sürekli "bir onu yetiştir, bir bunu

yetiştir" ile geçti. Tabii tüm bu hengâmenin içinde de yine bir sürü imtihanlar yaşandı. Yıllar boyu dost bildiklerimizle sınandık. Sanki Allah yıllarca kapıdan girenleri, el uzatanları, biraz tebessüm edenleri daha iyi anlayalım diye bize bunca sıkıntı yaşatmıştı. Zira o dönemler belki bize diş geçirmemiş, biraz kanımızı akıtmamış bir Allah'ın kulu kalmadı.

Desen ki Mehmet pişman mısın? O hoş muhabbet, canciğer dostluk -ki ben öyle olduğunu sanıyormuşum- sabaha kadar kafede muhabbet etmekten vazgeçip bu çileli, dikenli yola girdiğin için pişman mısın? Vallahi de billahi de değilim. Belki çok yoruluyorum. Hatta bazen parmağımı oynatmaya halim kalmayacak kadar yoruluyorum. Çoğunlukla bilgisayar başında uyuyakalıyorum ama asla pişman değilim ve bu durumda esas ilginç olan ne biliyor musunuz? Dünyaları verseler değişmeyeceğim bu yolu kendi iradesi ile tercih eden de ben değilim. Belki o lise dönemlerimde biri gelse ve böyle bir yol var dese dönüp bakmazdım bile ama Allah bir cebr-i lütfi ile çekti aldı beni zulmet karanlığından, getirdi attı nurun içine, elhamdülillah. Belki o zamanlar anlamadım bunun kıymetini, dostlarımdan ayrıldığım için şikâyet ettim halimden, zorlandım, canım sıkıldı, "Neden bunlar beni buldu ki?" dedim, başıma gelenlere anlam veremedim ama aradan yıllar geçti, biraz sular duruldu, kalp sükûnete kavuştu ve işte o zaman dedim ki, "Beni o yoldan bir cebir (zorlama) ile alan hayran olunası bir güç varmış. Rabb'im eğer sen beni o yoldan almasaydın, ben o darlık ve sığlık bataklığında kuruyup gidecektim. Benim bu güzel insanlarla "Hayalhanem"i kurabilmem için meğer o dönemlerde bu musibetleri yaşamam gerekiyormuş. Tüm bu

yaşananlar kaderin benim anlayamadığım derin sırlarıymış. Şimdi anladım.

Ayrıca cebr-i lütfiyi anlamaya çalışırken şunu da göz önünde bulundurmak gerekir: Allah birisini cebren bir nimetle lütuflandırsa, yani o kişinin iradesi dışında onun önüne çok güzel kapılar açsa ve bu kişi bu açılan kapıların hakkını veremezse burada büyük bir problem ortaya çıkar. Allah'ın zorla verdiği nimete o ölçüde şükür edilmezse, yani Allah'ın onu zorla yönelttiği yolun hakkı verilmezse o zaman da o noktada bir şükürsüzlük devreye girer ve şükrü eda edilmeyen bu tarz nimetler o kişiden alınır, Allah korusun. Bunu bir de pozitif açıdan düşünelim. Allah'ın cebren lütfettiklerini hep güzel karşılayan ve bunlara karşı kendi cinslerinden şükürlerini veren bir kişiye Allah nimetini artırır, nimet şükür ile ziyadeleşir.

Demek insan başına gelen musibetlere sızlanmak yerine hayır canibinden baksa ve "**Ya Rabb, bilirim ki ben hayır yolda devam edip sapanların yoluna gitmediğim müddetçe sen başıma gelen bu musibetlerin güzelliğini bana zamanı geldiğinde göstereceksin!**" dese cebir sandığı şeyler lütfa dönecek de ah, o insan sızlanmak yerine başına gelenlere bu yönden bir bakabilse!

Şiddet-i Şefkat

Çocuğuna hiç kıyamayan şefkat sahibi bir anne düşünün. Hatta bu anne sözde o kadar şefkat sahibi olsun ki (!) çocuğunu uykusundan kaldırmaya kıyamasın ve onu sabah namazına kaldırmasın. Hâşâ, sanki annenin şefkati Allah'ın şefkatinden fazlaymış gibi, sanki o şefkat duygusunu ona bahşedenin Allah olduğunu inkâr etmek gibi bir haldir bu.

Anne örneğine ilave olarak bir de evli bir çift düşünün. Birbirlerini idare etmek adı altında birbirlerinin ibadetlerini, ahlaklarını, imanlarını düşünmeyen, birbirlerine ahiret anlamında yararları dokunmayan bir çift... Burada da bir şefkat söz konusudur ancak hududu aşmış bir şefkat...

İşte bu şekilde -hâşâ- Allah'ın şefkatinden daha çok şefkat sahibi olduğunu sanan insanlar başlarına bir musibet geldiği zaman içlerindeki o haddi aşmış şefkat duygusunun bir uzantısı olarak sürekli şikâyet halindedirler ve sürekli, "Neden biz?" moduna girerler. Hâlbuki bu insanlar bilmezler ki, Allah'ın rahmetinden çok rahmet edilmez. Bilmedikleri için de başlarına bir şey geldiğinde şikâyet ederken yaptıklarından mesul oldukları onlara söylendiğinde "**Benim iman ettiğim Allah kulunu yakmaz!**" derler.

Bela ve musibetler ne kadar çirkin gibi görünse de esasen hepsinin hayır olduğunu birçok örnekle ispatladıktan sonra gelelim Allah bize bu bela ve musibetleri neden veriyor kısmına. Şimdi size aynı hammaddeye sahip iki ürünün farklı iki halinden bahseden örnekler vereceğim ama bu bahse geçmeden evvel yine öğrenmemiz gereken iki önemli nokta var.

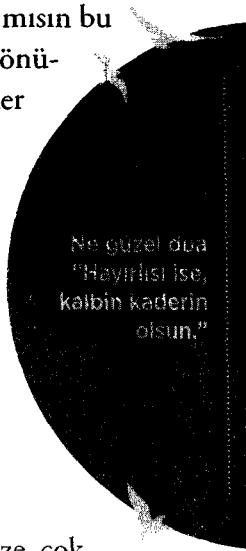
Ademe, yani yokluğa **hammadde**, sanat varlığı bulunmayan eser diyeceğiz.
Vücuda ise, yani varlığa **nakış**, sanat varlığı bulunan eser diyeceğiz. Yani var olan iki ürün hakkında sanatın varlığını ve yokluğunu inceleyeceğiz.

Konuya ilişkin birçok misal vereceğim. Şimdi bu hammaddelerin müşahhas, yani konuşan varlıklar olduğunu düşünüp gelin onlarla biraz muhabbet edelim.

- Elimde iki tane plastik hammaddesi bulunsa ve ben bu plastik hammaddesine desem ki, "Ey plastik kardeşler! Size biraz musibetler ve belalar vereceğim ama bu verdiğim musibetler ve belalar sonucu sizi hammadde olmaktan çıkarıp sanatlı bir eser haline getireceğim. Bir süre ateşte yanacaksınız, bazı presleme makinelerine gireceksiniz. Sonra başka bir plastik arkadaşınızdan size kapaklar takacağım. Devamında da Uludağ'ın zirvelerinden getirdiğim buz gibi suları sizin içinize koyacağım ve siz artık satılabilir bir madde haline geleceksiniz. Böylece satılarak hem siz menfaat elde edeceksiniz hem de birileri sizi kullanacak ve onlar menfaat elde edecek. Mesela küçük bir çocuk susayacak ve annesi ona sizin aracılığınızla su içirecek. Şimdi cevap verin ey plastik kardeşler! Bu şekilde varlık âlemine gelip sanatlı bir esere mi dönüşmek istersiniz yoksa yoklukta kalıp hammadde olarak mı devam etmek istersiniz?" Sizce ne cevap verirlerdi? Elbette o ufak musibetler ve belalar başımıza gelse bile biz varlık âlemine çıkmak isteriz, derlerdi.

- Şimdi önünüzde iki tane meşe kütüğü olduğunu düşünün. Yine bu kütüklerle bir muhabbete girseniz, deseniz ki, "Selam kütük kardeşler. Benimle biraz yol yürüyüp bazı işlemlerden geçmeye var mısınız?" Kütüklerden birincisi, "Aman Mehmet kardeş, ben zaten yorulmuşum, bana hiç dokunma!" dese. İkincisi ise, "Hele bir anlat Mehmet kardeş, ne işlemiymiş bunlar?" dese. Siz de anlatmaya başlasanız. "Bak meşe kardeş, önce seni bizim marangoz Mahmut ağabeye götüreceğim. O seni biraz kesip biçecek. Bizim istediğimiz belli başlı ebatlarda sana şekil verecek. Sen o şekle girdikten sonra bir de bizim metal kardeşler var, onlardan sana ayak takacak. Ondan sonra seni biraz zımparalayacak. Üzerine boya sürecek ve biraz da vernik atacak ve sen tüm bu işlem-

lerden sonra masa olacaksın. Sen bu masa haline geldikten sonra biz seni en az yirmi yıl kullanacağız. Senin üzerinde Kur'an okunacak, ilmî hakikatler çalışılacak, yaşanan her şeye tanık olacaksın, yani insanlara çok menfaat sağlayacaksın. Öbür kütük ne olacak biliyor musun? İki gün sonra bir sobaya atılıp yakılacak ve onun ömrü üç saatte bitecek. Oysa senin ömrün bu birtakım bela ve musibetlere sabredersen yirmi, otuz yıl sürecek. Neden, çünkü senin üzerinde bir nakış, bir sanat olacak, bir sanatkâr sanatını konuşturacak ve sen insanlara menfaatli olacaksın. Var mısın bu bela ve musibetlere sonunda sanatlı bir esere dönüşüp var olabilmek için?" desem. O da bana der ki, "Varım tabii Mehmet kardeş. Belki biraz zımparalanacağız, belki kesilip biçileceğiz, üzerimize paslı çiviler çakılacak ama bu bela ve musibetler konuşulacak meseleler değil. Çünkü varlık âleminde kalmak, yok olmaktan her zaman daha hayırlıdır."

- Elimde iki tane tohum olduğunu düşünelim ve onlarla başlayalım muhabbete.

– Merhaba tohum kardeşler, ben Mehmet. Size çok önemli bir mesele anlatmam gerekiyor bir iki dakikanızı ayırır mısınız?
– Tabii buyur seni dinliyoruz.
– Siz şu an yokluk âleminde iki tohumsunuz. Üzerinizde hiçbir nakış, hiçbir işleme yok. Gelin siz yokluk âleminde kalmayın, insanlara menfaatinizin dokunacağı varlık âlemine çıkın. Siz bu âleme çıktığınız zaman gelişebilir, büyüyebilir, toprağa ekildikten sonra neşvünema bulup meyve verebilirsiniz. Tabii bu saydıklarım şimdilik size çok

güzel gibi gelebilir ama bu aşamaya gelene kadar biraz zahmet çekebilirsiniz. Önce toprağın altında biraz sıkıntılar bulacak sizi. Bazen bir böcek musallat olacak, bazen soğuk hava bedeninizi dağlayacak, kar yağacak, don vuracak, gelen giden üzerinize basacak ve sizi fark etmeyecek bile, hatta belki üzerinize gübre atılacak. Toprağın üzerinde de durum çok farklı olmayacak. Bir bakmışsınız fırtınalar kopuyor donuyorsunuz, bir bakmışsınız güneş tam tepenizde yanıyorsunuz. Devamında meyve vermek için bazen yıllarca beklemeniz icap edecek. O esnada bir ağaçkakan gelip kolunuzu kanadınızı delik deşik edecek. Belki o meyve verme sürecine gelene kadar pek çok böcek size musallat olacak. Bazı haylaz çocuklar dalınızı kıracak. Ama bunca sıkıntının sonunda sizden çok güzel bir meyve çıkacak ve siz artık o meyve ile diğer tüm tohumlardan ayrılarak nam salacaksınız. Portakal ağacı, kiraz ağacı, limon ağacı diye isimler alarak insanların hüsnü zanlarına mazhar olacaksınız. İnsanlar her hasat zamanı sizin meyvelerinizi yiyecek. Dört hasat dönemi insanlara meyve veren çok faydalı bir ürün haline geleceksiniz.

Tüm bu anlatılanlardan sonra birinci tohum, "Ben zahmete girmek istemiyorum. Bırak beni, var git yoluna." dedi ve ademi, yani yokluğu tercih etti. İkinci tohum ise, "Tamam Mehmet kardeş, ben ikna oldum. Biraz bela ve musibet olsa da ben bu yola girmek istiyorum. Sonunda sanatlı bir esere dönüşmek var çünkü." dedi. Birinci tohum sırf bela ve musibetlerden kaçtığı için üç beş güne çürüdü gitti. İkinci tohum ise biraz bela ve musibet çekti ama sonunda altı yüz yıllık bir ağaç oldu. İnsanların, "Subhanallah! Altı yüz yıllık ağaç mı olur." diye tefekkür ettikleri, çocukların etrafında oynaşıp dalından meyveler koparıp yediği çok menfaatli bir sanat eseri

haline geldi. Peki, insan biraz bela ve musibet göreceğim diye bu mükemmellikten hiç vazgeçer mi? Kâinatın en büyük gayesi sanatkârı tanımaktır, yani marifetullahtır.

Şimdiye kadar verilen bütün örneklerde (elma, kayısı, galaksi) Allah'ı bulduk ve O'nu bulmamız tabiî bir durumdu. Zira Allah'ın esmasının olmadığı hiçbir varlık, nesne, olay yok. Aynanın karşısında geç ve kendine bir bak! Allah'ın esma tohumları ekili her bir zerrende. İşte sende olan bu tohumlar ne kadar büyüyüp ağaç olursa o kadar kıymet kazanır. Mesela insan bir muz tohumu alacak olsa belki beş kuruşa alır ama içinde üç ton meyvesi olan bir muz ağacını alacak olsa milyarlarca para döker. İkisi de aynı muz tohumu ama biri tohum olarak kalmış beş kuruş bile etmiyor, diğeri ise ağaç olmuş, meyve vermiş, varabileceği en güzel noktaya ulaşmış ve inanılmaz para ediyor. İşte insanda bulunan Allah Azze ve Cellenin esma tohumları da aynen böyle ağaç hükmüne geçtikçe kıymetleniyor.

Mesela Allah'ın er-Rezzak ismi "rızık veren" anlamına geliyor ve sen başına gelen maddî sıkıntılarda rızık verenin Allah olduğunu bilip ona göre hareket edince sendeki bu tohum ağaç hükmüne geçiyor. Yahut Allah'ın eş-Şâfi ismi "şifa veren" anlamına geliyor ve sen maddî ve manevî hastalıklarında Allah'ın bu ismini düşünüp sabrettiğinde sende olan bu esma tohumu büyüyüp ağaca dönüşüyor. Aynı şekilde Allah'ın el-Âlim ismi "bilen, anlayan, tanıyan" manasına geliyor ve sen bu esmanın tohumu bende varsa o vakit her yerde Allah'ı bilmek, Allah'ı bulmak, Allah'ı tanımak için ilim öğreneceğim diye bir çabaya girdiğinde bu tohum sende gittikçe büyüyor, gelişiyor ve meyve verecek ağaç hükmüne geçiyor. Bu misaller gibi Allah'ın pek çok esmasının tohumları insanda bulunuyor. İnsan,

başına gelen bela ve musibetlerde Allah'ın istediği şekilde cevaplar vere vere bu tohumları meyve veren bir ağaç hükmüne getirebiliyor. Bir gün biri gelse ve size, "On tane Murat 124 araba mı istersin yoksa bir tane Lamborghini mi?" dese elbette Lamborghini'yi seçerdiniz. Yahut "On tane yıkılmış baraka ev mi vereyim yoksa bir tane saray mı?" dese siz yine bir tane sarayı seçersiniz. Çünkü birisi sayısal olarak ondan ne kadar düşük de olsa kalitesi oldukça yüksektir. Tıpkı bunun gibi, Allah Azze ve Celle de insanda bulunan esma tohumlarının sayısal çokluğuna değil, kalitesine bakıyor. İşte tam da bu yüzden, Allah, esmasının kalite bakımından en zirveye ulaştığı insan olduğu için kâinatın en kıymetlisini, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) yaratıyor ve O'na tabi olup en nihayetinde Rabb'imizi bulalım diye de bizi.

İki insandan birinde yüz tane esma tohumu var ama bunların hepsi tohum halinde. İkincisinde ise bir tane esma tohumu var o ise ağaç halinde. Bu durumda Allah katında ikinci olan insan, birinci olan insandan daha kıymetli oluyor. Çünkü birinci insanda bulunan yüz tohum adem, yani yokluk niteliğinde olduğundan şerrin ta kendisi olurken ikinci insandaki bir ağaç, onca bela ve musibetlere katlanıp varlık âlemine çıktığından hayrın ta kendisi oluyor. O yüzden ikinci insandaki bir varlık birinci insandaki yüzlerce yokluktan çok daha kıymetli oluyor. Yani azlık içerisinde varlık cilvesi gösterebilme keyfiyetiyle değerleniyor, hayırlı hale geliyor. Diğeri ise, işin sonunda sayısal çokluğu insanın başına bela olan, değerlendiremediğinden dolayı bir de bundan mesul olup sadece vereceği hesabın şiddetini artıran bir unsur haline geliyor.

Allah'ın insana bakışı da böyle olduğundan, şayet bizler Allah katında değerli olmak istiyorsak tohumları ağaca dönüştüren

bela ve musibetler şarttır. Bunlardan kaçıp sürekli şikâyet etmek değil, aksine bunlara talip olmak gerekir. Zira bir insan bu neticelere rağmen hâlâ bela ve musibetlerden şikâyet ediyorsa zaten o insan, şiddet-i şefkatiyle gaflet sarhoşluğundadır.

Hâlbuki insan bir anlasa o bela ve musibetler onun hayatına kuvvet dolduruyor, onu tasaffi ettiriyor, saflaştırıyor, belirli bir şekil aldırıyor ve böylelikle Nakkaş-ı ezelinin nukuşu esmasını güzelce gösteriyor. Hem odun olsan Allah katında bir kıymetin olmayacaktı ama işlendin sehpa oldun, işlendin masa oldun, işlendin kitaplık oldun. Bu işlemelerin neticesinde Allah Azze ve Celle sana baktı ve "Ne muazzam sanat eseri oldu!" dedi. Nukuşu esmasının güzelliğini sende hem gördü hem gösterdi. Bu cihetle memnun oldu ve senin varlık âlemindeki kemalatın (olgunluğun) arttı ve hayrın ta kendisi oldun.

Unutmayın! Dünyada yaşamıyorsunuz. Dünyadan geçiyorsunuz. Hz. Mevlana

Yusuf (a.s.) Mısır azizliği gibi bir saadete ancak kardeşleri tarafından atıldığı kuyu ve Züleyha'nın iftirası ile konulduğu hapis sonucunda nail oldu. Bir peygamber bile varlık âlemindeki kemalatını göstermek için birçok bela ve musibete gark oldu. Tüm bunlardan şu sonucu çıkarabiliriz ki, bela ve musibetlerin, zorluk gibi gözüken durumların peşine rahatlığı koyuyor Allah. Doğum eyleminin öncesinde gebelik sürecinin ne kadar zorlu geçtiğini düşünün. Bir de kat be kat zor geçen doğumu düşünün. Başlı başına büyük bir acı ve sıkıntılı bir eylem gibi gözüküyor. Ancak işin sonunda çocuk sahibi olan annenin yüzündeki huzur ve mutluluk, çocuğuna olan bağlılığı sanki tüm o acıları unutturuyor ona. Yine ölüm de bu durum gibidir aslında. Risale-i Nur'larda, "Nurani âlemlere

giden yol kabirden geçer ve en büyük saadetler büyük ve acı felaketlerin neticesidir." ifadesi yer almaktadır. Ölüm gibi zorlu ve acı verici sürecin sonucu ancak nuranî âlemlerde varlık gösterebilmektir ya da tersten bir ifadeyle şöyle diyebiliriz: O büyük saadetleri, nuranî âlemlerdeki esintileri soluklamayı ancak sıkıntılı, acı süreçler ve ölüm gibi belki de birçok kişinin gözünde kötü gözüken bir olay sonucu elde ederiz.

Peki, sen bu bela ve musibetler beni bulmasın diye hâlâ onlardan kaçarsan varlık âlemindeki gelişimin nasıl tamamlanacak? Bir insan yıllarca hep aynı şeyleri yapsa, en güzel üniversiteye gitse, en yüksek makamlarda iş sahibi olsa ama yaptığı işlerin hiçbirinde Allah'a bir yakınlık kurmasa buna yeknesaklık (tekdüzelik) denir. Yeknesaklık ise yokluğun (ademin) bir alt koludur. En büyük nimetleri dahi hiçe indirir.

Bir insan rahat yatağında, keyfi yerinde tekdüze bir hayatla yokluğa gideceğine Said Nursi Hazretleri gibi sürgün sürgün gezsin, inanın bu daha hayırlıdır. Düşünsenize, insan Allah'ın her günü, yirmi dört saat boyunca işe gidiyor, eve geliyor, arkadaşlarıyla konuşuyor, yemek yiyor, kişisel ihtiyaçlarını gideriyor, uyuyor ve bunların hiçbirinde Allah ile yakınlığını artıracak bir faaliyette bulunmuyor. Üstad bu hali yokluk, yani şer olarak nitelendiriyor ve bu durumu, "Şerri mahz, yani sabit duran şeyler cehennemin azığıdır." şeklinde ifade ediyor. Bediüzzaman Hazretlerinin hayatına bir baktığınızda sürekli oradan oraya hareket halinde olduğunu görürsünüz. Şayet O, bu hakikatlerin bize ulaşması için sürekli hareketli bir yaşantı sürmeseydi, standart bir hayatta kendi halinde yaşasaydı ve başına bunca musibetler gelmeseydi daha mı hayırlı olacaktı?

Şu an burada bizler bile "Hayalhanem"in içinde bazen birbirimizi göremiyoruz. Bir Mersin dört katlıda, bir İstanbul ofiste, bir yurt dışındayız, bir kermeslerde. Sürekli ama sürekli hareket halinde... Hamdolsun bu halimize... Biz inanıyoruz ki, varlığın nuru bizde artıyor ve yaptığımız her bir hareket bizi biraz daha şekillendiriyor, tüm bunlar iç âlemimizi temizliyor, bizleri Allah'a yakışır bir kul haline getiriyor ve inşallah bizler Allah'ın, "Bu kulumu çok beğendim!" diyeceği bir kul olma haline doğru yolculuk ettiğimizi ümit ediyoruz.

Bu süreçte şeytanın zihninize girip sizi yoldan çıkartacak cümleler kurduğunu biliyorum. Şu an bile size, "Kapat kitabı, ne diyor bu adam!" diyor olabilir ama emin olun aynı cümleleri bize de kuruyor.
"Aman, bu kadar abartma her şeyi biraz da dünyanın tadını çıkarmaktan kime ne zarar gelir! Akşam televizyondaki dizini izle, yatmadan da Kur'an'ını okursun. (Uyudu ve okumadı.)
Şu evin işini bir bitir, namazı ondan sonra kılarsın. (Vakit geçti.)
Okul bitince tesettüre de girersin daha zamanı var. (Okul bitti, iş bitti, ömür bitti ama tesettüre girmedi.)
Üff! Sen de insansın sonuçta, çok yoruldun artık biraz dinlen. (Allah yolunda koşturmayı bıraktı.)"

Aldanmayın!

Tasaffi etmenizin, saflaşmanızın, cilalanmanızın, şekillenmenizin ve varlığınızı nur ile devam ettirip Allah'ın hoşnut olacağı özelliklere sahip olmanızın tek yolu bu! Sakın yerinizde oturmayın, koşun Allah'a! Koşamadınız mı yürüyün! Yürüyemediniz mi emekleyin! Biraz yavaş olur belki ama yerinde saymaktan iyidir. Siz yolunuza devam edin. Çünkü kulluğunuzun vazifesi bu.

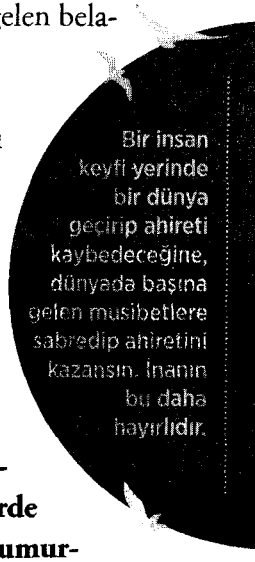
Mesela gayet zengin, çok sanatlarda becerikli sanatkâr bir Zat, hem sanat eserlerini hem de kıymettar servetini göstermek için fakir bir adamı modellik için ücreti karşılığında tutsa. Bir saat boyunca türlü cevherlerle süslü, sanatla yaptığı gömleğini o adama giydirse, onun üstünde işleyip çeşitli şekiller verse, değiştirse. Acaba şu ücret karşılığında tuttuğu fakir adam o Zata, "Bana zahmet veriyorsun. Sürekli eğilip kalkmamı isteyerek bana eziyet ediyorsun. Beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun. Merhametsizlik, insafsızlık ediyorsun!" diyebilir mi? Buna hakkı var mı?

Tıpkı bunun gibi, her şeyi benzersiz ve üstün sanatıyla yaratan Allah da canlılara göz, kulak, akıl, kalp gibi hisler verdi ve duygularla süslediği vücut gömleğini giydirdi. Esmasının nakışlarını göstermek için insana türlü türlü bela ve musibetler verdi. Hastalandın, kötü bir haber aldın. Hiç sevmediğin bir insan ömür boyu imtihanın oldu. Arabanla kaza yaptın. Yani kısaca gömleğin kesildi, biçildi, dikildi, iğneler battı vücuduna, canın yandı, elin kanadı ama neticesinde varlık âlemindeki güzelliğin, kıymetin, değerin, mükemmelliğin arttı. **Değmez mi? Neden bu şikâyet?**

Hasılı Allah katında makbul, güzel insan için musibetler rahmanî hediyelerdir. Yeter ki bu musibetler dine gelen musibetler olmasın. Zira esas musibet, dine gelen musibettir. Senin başına gelen hastalanman veya maddî zorluklara duçar olman musibet değildir. Bunlar senin ahiretini tamir eden hazinelerdir. Mademki yol olarak Efendimiz (s.a.v.)'in yolu seçilerek işin sonundaki mükâfatlara talip olunmuş, o halde bu dünyada başa gelen bela ve musibetlere de O'nun bize mirası gözüyle bakılması gerekir.

Burada Hz. Ömer'in (r.a.) bir yaklaşımı oldukça önemlidir. Hz. Ömer (r.a.) şöyle diyor: "Bana bir bela gelirse üç türlü sevinirim.

1. Belayı Allahü Teala göndermiştir. Sevgili gönderdiği için tatlı olur.
2. Allahü Teala'ya bundan daha büyük bir bela göndermediği için şükrederim.
3. Allahü Teala insanlara boş yere, faydasız bir şey göndermez. Bir belaya karşılık türlü nimetler ihsan eder. Dünya belaları az, ahiretin nimetleri ise sonsuz olduğundan gelen belalara sevinirim."

Senin için esas musibet, iman ettiğin Allah'ı tanımamandır. O'nun (c.c.) sana emrettiği namazdan, tesettürden, zekâttan, merhametten, güzel ahlaktan, nezaketten, hoşgörüden, adaletten ve nicelerinden haberdar olmamandır. Senin için en güzel örnek olan Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşam tarzından bîhaber yaşamandır. Gaflettir, senin için musibet, sefahattir! Dünyaya dalıp ahireti unutmandır! Komşun açken tok yatmandır. Bir yerde bir ihtiyaç sahibi varken gücün yettiği halde umursamadan hayatına devam etmendir. Anne babana gerekli saygıyı, gerekli hürmeti göstermemendir. Eşinin sendeki hakkını gözetmemendir. Evlatlarını İslam ahlakı ile taçlandırmamandır. Hangi meslek grubuna ait olursan ol, orada Allah'ın rızık veren olduğunu unutup rızkını sebeplere bağlamandır. Çeklerine, şirketine, güzelliğine, süsüne dertlendiğin kadar kabrine dertlenmemendir. Emanete hıyanetlik etmendir. Dostlarına Allah'tan bahsetmemendir. Bir gün tükenip gidecek olan şu dünyaya ömrünü kül ederken son-

suz yurdun olan ahirete meyl dahi etmemendir. İşte bunun gibi nice sebeplerdir senin için asıl musibet, ahiretini tamir değil tahrip eden kıymet verdiğin her şeydir.
Hayatını iyi analiz et ve sor kendine...
Allah'ın sana emrettiklerine karşı geleceğine gerçekten iman etmiş olsaydın yine de O'na (c.c.) böyle ihanet edebilir miydin?

Sonsöz

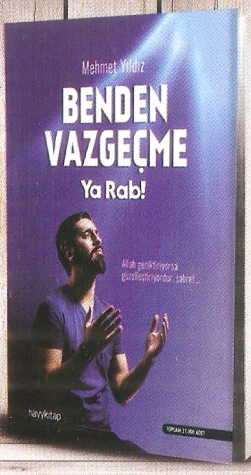
Lâyemut (ölümsüz) değilsin, başıboş değilsin.
Bir vazifen var.
Gururu bırak. Seni yaratanı düşün.
Kabre gideceğini bil, öyle hazırlan.

MEHMET YILDIZ'IN TÜM KİTAPLARI

Evlilik Kader midir?

Soruyorum sizlere,
Madem evlilik kaderse ve kaderimde evleneceğim kişi yazılı ise ben neden bunca zahmete giriyorum?

Ben sevdiğim için dua ediyorsam.
Sevdiğim kişi de kendi sevdiği için dua ediyorsa.
Bu durumda kim kime yâr olacak?

Biliyorum üzgün gönlün "sana ettiğim muhabbeti taşa sunsaydım taş bile çiçek açardı" diyor hayaller aklına geldikçe.

Sizi üzen üzsün, ağlatan ağlatsın.
Tebessümün en manalı olduğu yer mahşer alanı olacaktır.

Eğer bir gün ümidini kaybedersen, Allah'ın senin için yazdığı kaderin hayallerinden daha iyi olduğunu hatırla.

mehmedimyldz

26 TL
KDV'DEN MUAFTIR

hayykitap

ISBN: 978-605-7674-69-2